

2011 spalio 24

Nr. 16 / 376

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežius

Benediktas XVI	
KALBA BUNDESTAGE	2
PAMOKSLAS PER ŠV. MIŠIAS BERLYNO OLIMPINIAME STADIONE	4
KREIPIMASIS Į EVANGELIKŲ BAŽNYČIOS VOKIETIJOJE ATSTOVUS	6
KALBA PER EKUMENINES PAMALDAS	7
KALBA SEMINARISTAMS	8
KALBA PER SUSITIKIMĄ SU VEIKLIAIS PASAULIEČIAIS IŠ BAŽNYČIOS IR VISUOMENĖS	9

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI	
APIE 23-IAJĄ PSALMĘ	11
APIE 126-AJĄ PSALMĘ	13

Homilijos

PASIMATYMO VALANDA / 32 eilinis sekmadienis (A)	15
TALENTAS ŠVIESOJE IR TAMSOJE / 33 eilinis sekmadienis (A)	16
TEISINGUMO ATKŪRIMAS / Kristus Karalius (A)	17
NEŽINOTE, KADA ATEIS TAS LAIKAS! / I advento sekmadienis (B)	18

Straipsniai

Kun. Laurynas Visockas	
PASTORACINĖ PARAPIJIEČIŲ LANKYMO PRAKTIKA	20

Bažnyčia Lietuvoje

Atsinaujinimo diena	27
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	28
Kunigų konferencija Kauno arkivyskupijos kurijoje	29
Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas	30

Bažnyčia pasaulyje

Benediktas XVI Vokietijoje	32
Naujosios evangelizacijos kongresas Vatikane	35
Dievo Gailestingumo kongresas Krokuvoje	36

Benediktas XVI

Kalba Bundestage

Berlynas,
2011 m. rugsėjo 22 d.

Didžiai gerbiamas Pone Federacijos Prezidente!
Pone Bundestago Prezidente!
Ponia Federaline Kanclere!
Ponia Bundesrato Prezidente!
Ponios ir Ponai Deputatai!

Man garbė ir džiaugsmas kalbėti šiuose iškiluose rūmuose – kreiptis į mano tėvynės, Vokietijos, parlamentą, demokratiškai išrinktą tautos atstovybę, čia susirenkančią darbuotis Vokietijos Federacinės Respublikos gerovės labui. Ponui Bundestago Prezidentui norėčiau padėkoti už kvietimą pasakyti čia kalbą, lygiai kaip ir už draugiškus sveikinimo ir įvertinimo žodžius, kuriais jis mane sutiko. Šią valandą kreipiuosi į Jus, gerbiamos Ponios ir gerbiami Ponai, žinoma, ir kaip tėvynainis, visą gyvenimą neužmiršęs savo kilmės ir neabejingai sekantis, kaip klojasi tėvynei Vokietijai. Tačiau pasakyti kalbos pakviestas buvau kaip popiežius, kaip Romos vyskupas, kuriam tenka aukščiausia atsakomybė už katalikišką krikščioniją. Taip Jūs pripažįstate vaidmenį, kurį Šventasis Sostas kaip partneris atlieka tautų ir valstybių bendrijoje. Vadovaudamasis šia savo tarptautine atsakomybe, norėčiau pateikti Jums keletą minčių apie laisvos teisinės valstybės pagrindus.

Savo svarstymus apie teisės pagrindus leiskite pradėti nedidele istorija iš Šventojo Rašto. Pirmojoje Karalių knygoje pasakojama, kad Dievas žengiančiam į sostą jaunajam karaliui Saliamonui leido prašyti, ko nori. Ko prašys jaunas valdovas tą akimirka? Sėkmės, turto, ilgo gyvenimo, priešų sunaikinimo? Jis neprašo nė vieno iš šių dalykų. Saliamonas prašo: „Suteik savo tarnui imlią širdį, kad galėtų valdyti savo tautą ir suprastų, kas gera ir kas pikta“ (1 Kar 3, 9). Šiuo Biblijos pasakojimu norima pasakyti, kas galiausiai turėtų rūpėti politikui. Jo svarbiausias matas ir jo kaip politiko darbo pagrindas neturėtų būti sėkmė ir juolab materialinė nauda. Politika privalo dėti pastangas dėl teisingumo ir per tai kurti pamatines prielaidas taikai. Politikas, žinoma, sieks sėkmės, be kurios apskritai neturės politinės veiklos galimybės. Tačiau sėkmė svarba nusileidžia teisingumo matui, pasiryžimui įgyvendinti teisę ir teisės supratimui. Sėkmė taip pat gali būti pagunda ir per tai atverti kelią teisės klastojimui, teisingumo griovimui. „Atimk teisę – ir tada valstybė bus ne kas kita, kaip didelė plėšikų gauja“, – kartą yra pasakęs šventasis Augustinas (1). Mes, vokiečiai, iš savo patirties žinome, kad tai nėra tušti žodžiai. Mes išgyvenome tai, kad galia buvo atsieta nuo teisės, kad galia stoji prieš teisę, trypė teisę, o valstybė virto teisės griovimo įrankiu – labai gerai organizuota plėšikų gauja, galėjusia kelti grėsmę visam pasauliui ir nuvesti jį ant bedugnės krašto. Tarnauti teisei ir gintis nuo neteisės buvo ir yra pagrindinė politiko užduotis. Istorinę valandą, kai žmogui atiteko ligi tol neįsivaizduojama galia, ši užduotis kaip niekada svarbi. Žmogus gali sugriauti pasaulį. Gali manipuliuoti pats savimi. Gali, taip sakant, gaminti žmones ir žmones atskirti nuo žmogiškosios būties. Kaip pažįstame, kas yra teisinga? Kaip galime skirti, kas gera ir kas bloga, kas tikrai teisinga ir kas atrodo teisinga? Saliamono prašymas tebėra esminis klausimas ir mūsų dienų politikams bei politikai.

Didžiumai teisiškai reguliuotinių dalykų dauguma gali būti pakankamas kriterijus. Tačiau pamatiniams teisės klausimams, kur kalbama apie žmogaus ir žmonijos kilmumą, daugumos principo akivaizdžiai neužtenka: teisėkūroje kiekvienas atsakingas asmuo turi pats ieškoti kriterijų, kuriais vadovautųsi. III a. didysis teologas Origenas taip pagrindė krikščionių priešinimąsi tam tikroms galiojančioms teisinėms santvarkoms: „Jei kas nors atsidurtų tarp skitų, kurių įstatymai prieštarauja Dievo įstatymui, ir būtų priverstas tarp jų gyventi... tai pasielgtų labai teisingai, jei tiesos įstatymo, prieštaraujančio skitų įstatymams, vardu su bendraminčiais steigtų susivienijimus, nepaisydamas galiojančių nuostatų...“ (2).

Įkvėpti tokio įsitikinimo, pasipriešinimo kovotojai grūmėsi su nacių režimu bei kitais totalitariniais režimais ir taip pasitarnavo teisei bei visai žmonijai. Šiems žmonėms buvo neginčijamai akivaizdu, kad galiojanti teisė iš tikrųjų yra neteisė. Tačiau priimančiam sprendimui demokratijos politikui klausimas, kas atitinka tiesos įstatymą, kas iš tiesų teisinga ir gali tapti įstatymu, nėra toks aiškus. Tai, kas antropologinių klausimų atžvilgiu yra teisinga ir galėtų tapti galiojančia teise, jokių būdu nėra tiesiog akivaizdu. Į klausimą, kaip pažinti tai, kas tikrai teisinga, idant būtų galima tarnauti teisingumui leidžiant įstatymus, niekada nebuvo paprasta atsakyti, o šiandien, taip išsiplėtojus pažinimui ir gebėjimui, jis tapo daugkart sunkesnis.

Kaip pažįstama tai, kas teisinga? Istorijoje teisės nuostatai kone visada būdavo grindžiami religija: kas tarp žmonių teisinga, nusprendžiama žvelgiant į dievybę. Priešingai negu kitos didžiosios religijos, krikščionybė valstybei ir visuomenei niekada nepateikė apreiškotos teisės, iš Apreiškimo kylančios teisinės tvarkos. Vietoj to kaip tikruosius teisės šaltinius ji nurodė prigimtį ir protą – objektyvaus ir subjektyvaus proto dermę, suponu-

o šiuo Biblijos pasakojimu norima pasakyti, kas galiausiai turėtų rūpėti politikui. Jo svarbiausias matas ir jo kaip politiko darbo pagrindas neturėtų būti sėkmė ir juolab materialinė nauda. Politika privalo dėti pastangas dėl teisingumo ir per tai kurti pamatines prielaidas taikai. Politikas, žinoma, sieks sėkmės, be kurios apskritai neturės politinės veiklos galimybės. Tačiau sėkmė svarba nusileidžia teisingumo matui, pasiryžimui įgyvendinti teisę ir teisės supratimui. Sėkmė taip pat gali būti pagunda ir per tai atverti kelią teisės klastojimui, teisingumo griovimui. „Atimk teisę – ir tada valstybė bus ne kas kita, kaip didelė plėšikų gauja“, – kartą yra pasakęs šventasis Augustinas (1). Mes, vokiečiai, iš savo patirties žinome, kad tai nėra tušti žodžiai. Mes išgyvenome tai, kad galia buvo atsieta nuo teisės, kad galia stoji prieš teisę, trypė teisę, o valstybė virto teisės griovimo įrankiu – labai gerai organizuota plėšikų gauja, galėjusia kelti grėsmę visam pasauliui ir nuvesti jį ant bedugnės krašto. Tarnauti teisei ir gintis nuo neteisės buvo ir yra pagrindinė politiko užduotis. Istorinę valandą, kai žmogui atiteko ligi tol neįsivaizduojama galia, ši užduotis kaip niekada svarbi. Žmogus gali sugriauti pasaulį. Gali manipuliuoti pats savimi. Gali, taip sakant, gaminti žmones ir žmones atskirti nuo žmogiškosios būties. Kaip pažįstame, kas yra teisinga? Kaip galime skirti, kas gera ir kas bloga, kas tikrai teisinga ir kas atrodo teisinga? Saliamono prašymas tebėra esminis klausimas ir mūsų dienų politikams bei politikai.

jančią, žinoma, tai, kad abiejų plotmių pagrindas yra kūrybinis Dievo protas. Tad krikščionių teologai prisidėjo prie filosofinio ir juridinio sąjūdžio, atsiradusio II a. prieš Kristų. II ikikrikščioniškojo šimtmečio pirmojoje pusėje stoikų filosofų išrutuliuota socialinė prigimtinė teisė susitiko su atsakingais Romos teisės mokytojais (3). Iš šio sąlyčio gimė Vakarų teisės kultūra, turėjusi ir turinti esminę reikšmę žmonijos teisinei kultūrai. Iš tokios teisės ir filosofijos ikikrikščioniškos sąsajos kelias per krikščioniškuosius viduramžius veda į teisės plėtotę Apšvietos laikotarpiu ir iki pat Žmogaus teisių deklaracijos bei mūsų vokiškojo pagrindinio įstatymo, kuriuo mūsų tauta 1949 m. išpažino „nepažeidžiamas ir neatimamas teises kaip bet kurios žmonių bendruomenės, taikos ir teisingumo pasaulyje pagrindą“.

Teisės ir humaniškumo plėtrai esminę reikšmę turėjo tai, kad krikščionių teologai, atmesdami politeizmo reikalautą religinę teisę, stojo filosofijos pusėn, paskelbė, jog visiems galiojantis teisės šaltinis yra tarpusavyje susiję protas ir prigimtis. Tokį žingsnį Paulius jau yra žengęs Laiške romiečiams, sakydamas: „Kai jokio įstatymo neturintys pagonyš iš prigimties vykdo įstatymo reikalavimus, tada jie <...> yra patys sau įstatymas. Jie įrodo, kad įstatymo reikalavimai įrašyti jų širdyse, ir tai liudija jų sąžinė...“ (Rom 2, 14 ir t.). Čia išnyra dvi pagrindinės sąvokos – prigimtis ir sąžinė, kuri yra ne kas kita, kaip Saliamono imli širdis, būties kalbai atsivėręs protas. Apšvietos, Žmogaus teisių deklaracijos po Antrojo pasaulinio karo ir mūsų pagrindinio įstatymo sukūrimo laikotarpiu įstatymų leidimo pagrindų klausimas atrodė išaiškintas, o per pastarąją pusę amžiaus padėtis dramatiškai pakito. Prigimtinės teisės idėja šiandien laikoma ypatingu katalikų mokymu, kurio už katalikiškosios erdvės ribų neverta aptarinėti, todėl šiandien beveik gėdijamasi apskritai apie tai užsiminti. Glaustai norėčiau paaiškinti, kaip tokia padėtis atsirado. Pirmiausia esmingai svarbi yra ištara, kad tarp būties ir privalėjimo žioji neįveikiama bedugnė. Iš būties negali išplaukti privalėjimas, nes tai yra dvi visiškai skirtingos plotmės. To priežastis – šiandien kone visuotinai pripažįstama pozityvistinė gamtos samprata. Jei gamta – tariant H. Kelseno žodžiais – laikoma „priežasties ir padarinio ryšiu vienas su kitu susaistytų būties faktų agregatu“, tai iš jos išties negali kilti koks nors etinis nurodymas (4). Pozityvistinė gamtos sąvoka, suprantanti gamtą vien funkciškai, lygiai taip, kaip ją pažįsta gamtamokslis, negali nutiesti tilto į etosą ir teisę, mat vėlgi reikalauja tik funkcinių atsakymų. Tas pat pasakytina apie pozityvistinę, daugelio vienintele moksliska laikomą proto sampratą. Ko neįmanoma verifikuoti ar falsifikuoti, tas nepriklauso proto sričiai griežtąja prasme. Todėl etosas ir religija priskirtini subjektyviai erdvei ir iškrenta iš proto srities griežtąja šio žodžio prasme. Kur viešpatauja vien pozityvistinis

protas – o taip dažniausiai yra mūsų viešojoje sąmonėje, – ten negalioja klasikiniai etoso ir teisės pažinimo šaltiniai. Tai dramatiška padėtis, ji turi rūpėti visiems ir būti viešai aptariama, – tam primygtinai pakviesti ir yra pagrindinis šios kalbos tikslas.

Pozityvistinė gamtos ir proto samprata, visa pozityvistinė pasaulėžiūra yra svarbi žmogaus pažinimo ir gebėjimo dalis, kurios jokių būdu nevalia atsisakyti. Bet kaip visuma tai nėra kultūra, atitinkanti žmogaus būtį visu jos platumu ir tai būčiai pakankama. Pozityvistinis protas, laikantis save vienintele pakankama kultūra ir visą kitą kultūrinę tikrovę ištremiantis į subkultūros lygmenį, sumenkina žmogų, negana to, kelia grėsmę jo žmogiškumui. Sakau tai, kaip tik turėdamas prieš akis Europą, kur platus sluoksniams mėgina tik pozityvistinę pripažinti bendra kultūra ir bendru teisėkūros pagrindu, visas kitas mūsų kultūros išvalgas ir vertybes išvartydami į subkultūros lygmenį. Todėl Europa kitų pasaulio kultūrų atžvilgiu nustumiama į bekultūriškumo būklę ir sykiu kurstomi ekstremistiniai bei radikalūs sąjūdžiai. Išskirtiniu save skelbiantis pozityvistinis protas, nepajėgiantis nieko daugiau suvokti, išskyrus funkcionalumą, primena belangius betoninius statinius, kuriuose klimatą ir šviesą susikuriame patys, nei vieno, nei kito nebetrokšdami gauti iš plataus Dievo pasaulio. Ir kartu negalime nuo savęs nuslėpti, kad šiame pačiu pasidirbintame pasaulyje tylomis semiamės iš Dievo atsargų, kurias perdirbame į savo gaminius. Būtina vėl atlapoti langus, vėl išvysti pasaulio platybę, dangų ir žemę ir išmokti visa tuo tinkamai naudotis.

Bet kaip tai padaryti? Kaip surasti kelią į platybę, visumą? Kaip protui iš naujo susigrąžinti savo didybę nenuslystant į iracionalybę? Kaip vėl galėtų atsiskleisti gamtos tikroji giluma, jos reikalavimai ir nurodymai? Priminsiu vieną nesenos politinės istorijos raidą, vildamasis, jog nebūsiu klaidingai suprastas ir nesukelsiu pernelyg vienašališkos polemikos. Sakyčiau, kad ekologinio sąjūdžio Vokietijos politikoje nuo aštuntojo dešimtmečio pasirodymas, nors ir neatlapojo langų, vis dėlto buvo ir yra šauksmas įkvėpti šviežio oro. To šauksmo nevalia nuleisti negirdom ar nustumti į šalį, nors jame glūdi per daug to, kas iracionalu. Jauni žmonės suvokė, kad mūsų elgesyje su aplinka yra kažkas negera. Kad materija yra ne tik medžiaga mums daryti iš jos, ką norime, bet kad Žemė savaip irgi ori ir privalome paisyti jos nurodymų. Tikriausiai aišku, aš čia nevarau propagandos tam tikros politinės partijos naudai – jokių būdu. Kai mūsų elgesys su tikrove kažkuo netikęs, visi turime rimtai viską apgalvoti ir nė vienas negalime išvengti klausimo, kokie mūsų kultūros pagrindai. Leiskite man dar akimirką likti prie šios temos. Ekologijos reikšmė šiandien neginčijama.

Visiems būtina išklaudyti į gamtos kalbą ir atitinkamai atsakyti. Bet aš primygtinai norėčiau paliesti vieną aspektą, kaip ir anksčiau – taip man atrodo – pasiliekančių už borto: egzistuoja ir žmogaus ekologija. Žmogus irgi turi prigimtį, kurios turi paisyti ir kuria negali manipuliuoti, kaip nori. Žmogus yra ne tik save kurianti laisvė. Žmogus savęs nesukuria. Jis yra dvasia ir valia, bet taip pat yra prigimtis, o žmogaus valia būna teisinga tik tada, kai jis paiso prigimties, girdi ją ir save priima kaip tokį, koks yra ir kokio jis savęs nesukūrė. Būtent taip, ir tik taip, įgyvendinama tikroji žmogaus laisvė.

Grižkime prie pagrindinių gamtos ir proto sąvokų, nuo kurių pradėjome. Didysis teisinio pozityvizmo teoretikas Kelsenas, sulaukęs 84 metų, 1965-aisiais atsisakė būties ir privalėjimo dualizmo. (Mane guodžia, kad turint 84 metus, akivaizdu, dar galima protingai mąstyti.) Iki tol jis teigė, jog normos gali kilti tik iš valios. Vadinausi, gamtoje normos galinčios glūdėti – priduria jis – tik tada, kai kokia nors valia šias normas yra į ją įdėjusi. Tai vėlgi – teigia jis – suponuotų Dievą Kūrėją, kurio valia kartu išiliejo į gamtą. „Diskutuoti, ar toks tikėjimas teisingas, visiškai beprasmiška“, – atkreipia dėmesį jis (5). Tikrai? – norėčiau paklausti. Ar tikrai beprasmiška apmąstyti, ar objektyvus protas, kuris rodosi gamtoje, nesuponuoja kūrybinio proto, *Creator Spiritus*?

Čia mums į pagalbą turėtų ateiti kultūrinis Europos paveldas. Iš įsitikinimo, kad yra Dievas Kūrėjas, buvo išrutuliuota žmogaus teisių idėja, visų žmonių lygybės teisės požiūriu idėja, kiekvieno žmogaus žmogiškojo kilnumo neliečiamumo suvokimas ir žinojimas, kad žmonės atsakingi už savo veiksmus. Šios proto išvalgos sudaro mūsų kultūrinę atmintį. Ją ignoruoti ar laikyti vien praeitimi reikštų nurėžti dalį mūsų visos kultūros ir suardyti jos vientisą visybę. Europos kultūra radosi iš Jeruzalės, Atėnų ir Romos susitikimo – iš Izraelio tikėjimo į Dievą, graikų filosofinio proto ir Romos teisinio mąstymo susitikimo. Šis trilypis susitikimas sudaro vidinę Europos tapatybę. Suvokdama žmogaus atsakomybę Dievui ir pripažindama neliečiamą žmogaus, kiekvieno žmogaus, kilnumą, Europos kultūra nustatė teisės matus, kuriuos apginti yra mūsų šios istorinės valandos užduotis.

Jaunajam karaliui Saliamonui, perimant tarnybą, buvo leista paprašyti, ko jis nori. Kaip būtų, jei mums, šiandieniems įstatymų leidėjams, būtų leista paprašyti? Ko prašytume? Manau ir šiandien negalėtume trokšti nieko kita, kaip tik imlios širdies – gebėjimo skirti, kas gera ir kas bloga, ir taip steigti tikrąją teisę, tarnauti teisingumui ir taikai. Dėkoju Jums už dėmesį!

Nuorodos

- (1) *De civitate Dei*, IV, 4, 1.
- (2) *Contra Celsum* GCS Orig. 428 (Koetschau); plg. A. Fürst. *Monotheismus und Monarchie. Zum Zusammenhang von Heil und Herrschaft in der Antike*. In: *Theol. Phil.* 81 (2006), 321–338; citata p. 336; taip pat plg. J. Ratzinger. *Die Einheit der Nationen. Eine Vision der Kirchenväter*. Salzburg – München 1971, 60.
- (3) Plg. W. Waldstein. *Ins Herz geschrieben. Das Naturrecht als Fundament einer menschlichen Gesellschaft*. Augsburg 2010, 11 ff.; 31–61.
- (4) Waldstein, *op. cit.*, 15–21.
- (5) Cituojama pagal Waldstein, *op. cit.*, 19.

Pamokslas per šv. Mišias Berlyno olimpiniam stadione

2011 m. rugsėjo 22 d.

Sutrumpintas

<...> Turėdami prieš akis šiuos palaimintuosius ir šventųjų bei palaimintųjų būrį, galime suprasti, ką reiškia gyventi kaip tikrojo vynmedžio, Kristaus, šakelės ir duoti vaisių. Šiandienė Evangelija iš naujo sudabartino šio Rytuose vešliai šakelės leidžiančio augalo, gyvybinės jėgos simbolio, įvaizdį, Jėzaus gražios ir dinamiškos bendrystės su savo mokiniais ir draugais bei su mumis metaforą.

Vynmedžio palyginime Jėzus nesako: „Jūs esate vynmedis“, bet: „Aš esu vynmedis, o jūs šakelės“ (plg. *Jn* 15, 5). Tai reiškia: „Kaip šakelės susijusios su vynmedžiu, taip ir jūs priklausote man! Bet, priklausydami man, priklausote ir vienas kitam.“ Šis priklausymas vienas kitam ir Jam nėra koks nors idealus, mąstomas, simbolinis santykis, bet – beveik norėčiau sakyti – biologinis, gyvybės kupinas priklausymas Jėzui. Tai – Bažnyčia, gyvenimo bendrystė su Jėzumi Kristumi ir vieno su kitu, įsteigta per Krikštą ir kaskart Eucharistijoje pagilinama bei padaroma dar gyvesne. „Aš esu tikrasis vynmedis“ reiškia: „Aš esu jūs, o jūs esate aš“ – negirdėtas Viešpaties susitapatinimas su mumis, su savo Bažnyčia.

Pats Kristus anuomet kelyje į Damaską paklausė Bažnyčios persekiootojo Sauliaus: „Kam mane persekioji?“ (*Apd* 9, 4). Taip Viešpats išreiškia likimo bendrumą, išplaukiantį iš Bažnyčios artimos gyvenimo bendrystės su juo, prisikėlusiuoju. Šiame pasaulyje jis toliau gyvena savo Bažnyčioje. Jis yra su mumis ir mes su juo. „Kodėl mane persekioji?“ – Bažnyčios persekiotojai

galiausiai taikosi į Jėzų. Ir kartu tai reiškia, kad mes, kurie esame engiami dėl savo tikėjimo, nesame vieni. Jėzus Kristus yra tarp mūsų ir su mumis.

Palyginime Viešpats Jėzus dar kartą pasako: „Aš esu tikrasis vynmedis, o mano Tėvas – vynininkas“ (*Jn 15, 1*) ir tęsia, jog vynininkas paima peilį, išpjauna kiekvieną nudžiūvusią šakelę ir apvalo kiekvieną vaisingą, kad ji duotų dar daugiau vaisių. Dievas trokšta – pasitelkiant pranašo Ezekielio įvaizdį iš pirmojo skaitinio – išimti iš mūsų krūtinės negyvą, akmeninę širdį ir duoti jautrią širdį (plg. *Ez 36, 26*), meilės, gerumo ir taikos žvakę. Jis trokšta dovanoti naują, jėgų kupiną gyvenimą. Kristus atėjo šaukti nusidėjėlių. Jiems, o ne sveikiems reikia gydytojo (plg. *Lk 5, 31* ir t.). Štai kodėl Vatikano II Susirinkimas Bažnyčią vadina „visuotiniu išganymo sakramentu“ (*LG 48*), skirtu nusidėjėliams, mums, atverti kelią į atsivertimą, išganymą ir gyvenimą. Ta Bažnyčios misija yra nuolatinė, patikėta jai Kristaus.

Kai kurie žmonės, žvelgdami į Bažnyčią, mato tik išorinį pavidalą. Tada Bažnyčia atrodo kaip viena iš daugelio organizacijų demokratinėje visuomenėje, pagal kurios matus bei įstatymus toks gremėzdiškas vienetas „Bažnyčia“ ir vertintina bei traktuotina. Prisidėjus dar ir skausmingam patyrimui, kad Bažnyčioje yra gerų ir blogų žuvų, kviečių ir raugių, o žvilgsnį prikausčius vien prie to, kas neigiama, didis ir gražus Bažnyčios slėpinys nebeatsiskleidžia.

Tada nebedžiugina ir priklausymas šiam vynmedžiui, „Bažnyčiai“. Jei Bažnyčia neįgyvendina kieno nors paviršutiniškų ir klaidingų „Bažnyčios“ įsivaizdavimų, „svajonių apie Bažnyčią“, tada plinta susierzinimas ir nepasitenkinimas! Tada nutyla pamaldus: „Ačiū, Viešpačiui, maloningai pašaukusiam mane į savo Bažnyčią“, su įsitikinimu iš kartos į kartą giedotas katalikų.

Bet grįžkime prie Evangelijos. Viešpats taip tęsia: „Pasilikite manyje, tai ir aš jumyse pasiliksiu. Kaip šakelė negali duoti vaisiaus pati iš savęs, nepasilikdama vynmedyje, taip ir jūs bevaisiai, nepasilikdami manyje, <...> nuo manęs atsiskyre [taip pat galime versti: nebūdami manyje] jūs nieko negalite nuveikti“ (*Jn 15, 4*).

Tokį sprendimą tenka priimti kiekvienam iš mūsų. Koks jis svarbus, mums vėlgi palyginime pasako Viešpats: „Kas nepasiliks manyje, bus išmestas laukan ir sudžius kaip šakelė. Paskui surinks šakeles, įmes į ugnį, ir jos sudegs“ (*Jn 15, 6*). Augustinas šitai taip pakomentuoja: „Šakelės laukia viena iš dviejų – arba vynmedis, arba ugnis; jei ji nėra vynmedyje, atsidurs ugnyje; taigi, kad neatsidurtų ugnyje, tegu būna vynmedyje“ (*In Ioan. Ev. tract. 8, 3 [PL 35, 1842]*).

Pasirinkimas, kurio čia reikalaujama, primygtinai priemeną mums, koks iš pagrindų svarbus mūsų gyvenimo apsisprendimas. Tačiau vynmedžio įvaizdis kartu žadina viltį ir pasitikėjimą. Pats Kristus, tapdamas žmogumi, atėjo į šį pasaulį būti mūsų tvirčiausias pagrindas. Visuose varguose ir sausrose jis yra gyvybės vandenį teikiantis šaltinis, kuris mus maitina ir stiprina. Jis pats prisiima visas nuodėmes, baimes bei kančias, apvalo ir galiausiai slėpingai paverčia mus geromis šakelėmis, duodančiomis gerą vyną. Kartais tokiomis valandomis jaučiamės tarsi būtume patekę į spaustuvą lyg vynuogės, kurios visiškai išspaudžiamos. Bet žinome, kad, pasilikdami su Kristumi, virstame brandžiu vynu. Tai, kas mūsų gyvenime slegia ir engia, Viešpats moka paversti meile. Svarbu, kad „pasiliktume“ vynmedyje, su Kristumi. Žodį „pasilikti“ evangelistas šioje trumpoje atkarpoje pavartoja tuziną kartų. Šis „pasilikimas Kristuje“ ženklina visą palyginimą. Šiais bejėgiškumo ir įnoringumo laikais, kai daugybė žmonių netenka orientyrų ir atramos, kai ištikima meilė santuokoje ir draugystė tapo tokios trapios ir trumpalaikės, kai spaudžiami vargo, trokštame kaip mokiniai iš Emauso sušukti: „Viešpatie, pasilik su mumis, nes jau vakaras (plg. *Lk 24, 29*), mus gaubia tamsa!“ – šiais laikais Prisikėlusysis mums dovanoja prieglobstį, šviesos, vilties ir pasitikėjimo, ramybės ir saugumo vietą. Kur šakelėms grėsmę kelia sausra ir mirtis, ten Kristuje yra ateitis, gyvenimas ir džiaugsmas, atleidimas ir nauja pradžia, perkeitimas įtraukiant į Jo meilę.

Pasilikti Kristuje, kaip matėme, reiškia ir pasilikti Bažnyčioje. Visa tikinčiųjų bendruomenė tvirtai įskiepyta į Kristaus vynmedį. Kristuje visi sudarome vieną visumą. Išvien priešinamės audrai ir vienas kitą saugome. Kas tiki, tas nėra vienas. Tikime ne vieni, tikime kartu su visa visų vietovių ir laikų Bažnyčia, su Bažnyčia danguje ir žemėje.

Bažnyčia, kaip Dievo žodžio skelbėja ir sakramentų teikėja, susieja mus su Kristumi, tikruoju vynmedžiu. Bažnyčia, „Atpirkėjo pilnatvė ir papildymas“, taip ją pavadino Pijus XII (Pijus XII. *Mystici corporis*, AAS 35 [1943], 230: *plenitudo et complementum Redemptoris*), yra dieviškojo gyvenimo laidas ir vaisių, apie kuriuos kalbama palyginime, tarpininkė. Tad Bažnyčia yra puikiausia Dievo dovana. Todėl Augustinas pasakė: „Kiek kas nors myli Bažnyčią, tiek jis turi Šventosios Dvasios“ (*In Ioan. Ev. tract. 32, 8 [PL 35, 1646]*). Su Bažnyčia ir Bažnyčioje visiems žmonėms galime skelbti, kad Kristus yra gyvybės šaltinis, kad jis yra čia, kad jis yra ta didybė, kurios ieškome ir ilgimės. Jis dovanoja save ir per tai dovanoja mums Dievą, laimę, meilę. Kas tiki į Kristų, tas turi ateitį. Mat Dievas trokšta ne sausros, ne to, kas negyva, dirbtina, kas galiausiai išmetama, bet to, kas vaisinga ir gyva, pilnatviško gyvenimo ir mums pilnatvišką gyvenimą dovanoja. <...>

Kreipimasis į Evangelikų Bažnyčios Vokietijoje atstovus

Erfurtas,
2011 m. rugsėjo 23 d.

Sutrumpintas

<...> „Kaip gaunu Dievo malonę?“ Kad šis klausimas buvo viso jo [Lutherio] kelio varomoji jėga, visada paliečia mano širdį. Juk kam tai šiandien berūpi – ir tarp krikščionių? Ką reiškia Dievo klausimas mūsų gyvenime? Mūsų skelbime? Dauguma žmonių, taip pat krikščionių, šiandien mano, kad Dievui mūsų nuodėmės ir dorybės galiausiai nerūpi. Juk jis žino, kad mes visi tik kūnas. O jei apskritai tikima anapusiņę gyvenimą ir Dievo teisną, tai praktiškai kone visi mano, kad Dievas turįs būti didžiadvasis ir galiausiai iš gailingumo nekreips dėmesio į mūsų nedideles klaidas. Tas klausimas mūsų nebevargina. Tačiau ar mūsų klaidos jau tokios menkos? Argi pasaulio neniokoja didžiųjų, bet ir mažųjų, galvojančių vien apie savo naudą, korupcija? Ar jo neniokoja narkotikų galia, maitinama, viena vertus, gyvenimo ir pinigų godulio ir, kita vertus, jai pasiduodančių žmonių malonumų manijos? Ar jam nekelia grėsmės augantis pasirengimas griebtis smurto, neretai pridengto religijos drabužiu? Ar ištikus pasaulio kraštus niokotų badas ir skurdas, jei mumyse būtų gyvesnė meilė Dievui ir iš jo gaunama meilė artimui, jo kūriniais, žmonėms? Galėtume tęsti. Ne, blogis – ne smulkmena. Jis negalėtų būti toks galingas, jei Dievas tikrai būtų mūsų gyvenimo centras. Klausimas, koks Dievo santykis su manimi ir koks aš esu Jo akivaizdoje, – šis degantis Lutherio klausimas turi nauju pavidalu vėl tapti mūsų klausimu, ne akademinu, bet realiu. Manau, tai pirmas kvietimas, kurį turėtume išgirsti susitikdami su Martinu Lutheriu.

Taip pat svarbu: Dievas, dangaus ir žemės Kūrėjas, yra kai kas kita negu filosofinė hipotezė apie kosmoso kilmę. Šis Dievas turi veidą ir mus užkalbino. Žmoguje Jėzuje Kristuje jis tapo vienu iš mūsų – vienu kartu tikru Dievu ir tikru žmogumi. Lutherio mąstymas, jo visas dvasingumas buvo iš pagrindų kristocentris: „Tai, kas skatina Kristaus reikalą“, Lutheriui buvo pagrindinis hermeneutinis Šventojo Rašto aiškinimo kriterijus. Tačiau tai suponuoja, kad Kristus yra mūsų dvasingumo šerdis ir kad meilė jam, bendras gyvenimas su juo lemia mūsų gyvenimą.

Dabar būtų galima pasakyti: viskas gražu ir gerai, bet ką visa tai turi bendra su mūsų ekumenine situaci-

ja? Ar tai nėra tik mėginimas kalbomis išvengti slepiančių problemų, kurias svarstydami mes laukiame praktinės pažangos, konkrečių rezultatų? Atsakau: svarbiausias dalykas ekumenizmui pirmiausia yra tai, kad, spaudžiami sekuliarizacijos, nepastebimai neprarastume didžiųjų bendrų dalykų, apskritai darančių mus krikščionimis ir likusių mums kaip dovana ir užduotis. Konfesiniame amžiuje klydome daug kur įžiūrėdami tai, kas mus skiria, ir egzistenciškai net nesuvokdami, kas mus vienija didžiojoje Šventojo Rašto ir ankstyvosios Bažnyčios išpažinimų perspektyvoje. Manau, didžiulis pastarųjų dešimtmečių ekumeninis pasiekimas, kad tą bendrumą suvokėme, kad bendrą maldą ir giedojimą, bendras pastangas apginti krikščioniškąjį etosą nuo pasaulio, Jėzaus Kristaus Dievo liudijimą šiame pasaulyje pripažįstame esant mūsų bendru, nenykstamu pagrindu.

Žinoma, pavojus, kad jį galime prarasti, nėra nerealus. Trumpai paminėti norėčiau du aspektus. Krikščionybės geografija pastaruoju metu smarkiai pakito ir toliau kinta. Klasikinės konfesinės Bažnyčios neretai bejėgiškai stebi naują plintančią krikščionybės formą, išsiskiriančią didžiule ir savo pavidalais neretai baimę keliančia misionieravimo dinamika. Tai krikščionybė, pasižyminti menka institucine sąranga, nedideliu racionalumu ir dar menkesniu dogminiu paketu, taip pat menkesniu tvarumu. Šis pasaulinis reiškinys – apie kurį vis girdžiu iš viso pasaulio vyskupų – kelia klausimą: ką ši nauja krikščionybės forma mums sako – teigiamo ir neigiamo? Bet kuriuo atveju ji mums iš naujo iškelia klausimą, kas turi likti nekintama ir kas gali ar turi būti kitaip – klausimą dėl mūsų pamatinio apsisprendimo tikėjimo aspektu.

Gilesnis ir mūsų šalyje aktualesnis yra visai krikščionijai iškilęs antrasis iššūkis, apie kurį norėčiau tarti kelis žodžius: tai sekuliarizuoto pasaulio aplinka, kurioje šiandien kaip krikščionys turime gyventi savo tikėjimu ir jį liudyti. Dievo nebuvimas mūsų visuomenėje vis slogesnis, Jo apreikimo istorija, pasakojama Rašte, atrodo įsikūrusi vis labiau tolstančioje praeityje. Ar reikia pasiduoti sekuliarizacijos spaudimui, tapti šiuolaikiškam praskiedžiant tikėjimą? Žinoma, tikėjimas šiandien turi būti naujaip mąstomas ir pirmiausia naujaip juo gyvenama, idant jis taptų dabartimi. Tačiau padės ne tikėjimo praskiedimas, bet gyvenimas juo mūsų dienomis. Štai pagrindinė ekumeninė užduotis, kurią įgyvendinti turime vieni kitiems padėti, – giliau ir gyviau tikėti. Mus, krikščionybę išgelbės ne taktikos, bet naujaip mąstomas ir naujaip įgyvendinamas tikėjimas, per kurį į mūsų pasaulį įžengia Kristus, o kartu su juo gyvasis Dievas. <...>

Kalba per ekumenines pamaldas

Erfurtas,
2011 m. rugsėjo 23 d.

„Ne tik už juos aš meldžiu, bet ir už tuos, kurie per jų žodį mane įtikės“ (Jn 17, 20) – šitai Jėzus pasakė Paskutinės vakarienės menėje Tėvui. Jis meldžia už būsimas tikinčiųjų kartas. Iš Paskutinės vakarienės menės žvelgia į ateitį. Jis meldė ir už mus. Ir jis meldžia mums vienybės. Ši Jėzaus malda nėra tiesiog praeitis. Jis visada užtaria mus pas Tėvą, taip pat šią valandą stovi tarp mūsų ir nori mus įtraukti į savo malda. Jėzaus malda yra vidinė mūsų vienybės vieta. Tada būsimė viena, kai leisimės būti įtraukti į šią malda. Visada, kai mes, krikščionys, susirenkame melstis, tas Jėzaus grūmimasis dėl mūsų ir su Tėvu už mus turėtų mus sujaudinti. Juo labiau leisimės save įtraukti į šį vyksmą, juo labiau tikrove taps mūsų vienybė.

Ar Jėzaus malda liko neišgirsta? Krikščionijos istorija, taip sakant, yra regimoji dramos, kur Kristus grumiasi ir kenčia su mumis, žmonėmis, pusė. Jam vis tenka pakelti prieštarą vienybei, bet kartu vienybė vis tampa tikrove su Juo ir per tai su trivieniu Dievu. Turime matyti abi puses: Dievą atstumiančio ir savyje užsisklendžiančio žmogaus nuodėmę ir pergales Dievo, kuris išlaiko Bažnyčią, nepaisydamas jos silpnumo, ir vis iš naujo įtraukia į ją žmones, per tai juos suartindamas. Todėl ir ekumeniniame sąjūdyje turėtume ne tik dejuoti dėl persiskyrimų bei susiskaldymų, bet ir dėkoti Dievui už tą vienybę, kurią jis mums išlaikė ir kurią vis iš naujo dovanoja. Ir šis dėkingumas sykiu turi būti pasirengimas šios dovanotos vienybės neprarasti pagundų ir pavojų laikotarpiu.

Pamatinė vienybė yra tai, kad tikime į Dievą, visagalį Tėvą, dangaus ir žemės Kūrėją. Kad išpažįstame Trejybę – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią. Aukščiausia vienybė yra ne monadinis vienišumas, bet vienybė per meilę. Tikime į Dievą – konkretų Dievą. Tikime tuo, kad Dievas mums kalbėjo ir tapo vienu iš mūsų. Liudyti šį gyvąjį Dievą yra mūsų bendra užduotis dabarties valandą.

Ar žmogui reikia Dievo, ar jam ir be Jo gerai einasi? Kai pirmajame Dievo nebuvimo etape Jo šviesa vis dar spingsi ir palaiko žmogaus egzistencijos tvarką, atrodo, kad gerai einasi ir be Dievo. Tačiau juo toliau pasaulis tolsta nuo Dievo, juo aiškiau darosi, kad žmogus, arogantiškai puikuodamasis galia, turėdamas tuščią širdį ir vaikydamasis pasitenkinimo bei laimės, vis labiau netenka gyvybės. Begalybės alkis žmoguje neišraunamas. Žmogus sukurtas Dievui ir jam Dievo

reikia. Mūsų pirmoji ekumeninė užduotis šiais laikais turėtų būti bendrai liudyti gyvojo Dievo artumą ir taip pateikti pasauliui atsakymą, kurio jam reikia. Nuo šio Dievo pagrindinio liudijimo, žinoma, neatsiejamas liudijimas Jėzaus Kristaus, tikro žmogaus ir tikro Dievo, gyvenusio su mumis, už mus kentėjusio bei numirusio ir prisikėlimu atlapojusio vartus iš mirties. Mieli bičuliai, stiprėkime šiuo tikėjimu! Tai didi ekumeninė užduotis, vedanti mus tiesiai į Jėzaus malda.

Tikėjimo į Dievą rimtumą rodo gyvenimas pagal Jo žodį. Mūsų laikais tai labai praktiškai reiškiasi kūrinių, kurių Jis panoro sukurti pagal savo paveikslą, žmogaus užsistojimu. Gyvename laikais, kai žmogaus būties matai tapo abejotini. Etiką pakeitė padarinių skaičiavimas. Todėl mes, krikščionys, turime ginti neliečiamą žmogaus kilnumą nuo prasidėjimo momento iki mirties – nuo prenatalinės implantacijos diagnostikos klausimų iki eutanazijos. „Tik tas, kas pažįsta Dievą, pažįsta žmogų“, – kartą pasakė Romano Guardini. Nepažindamas Dievo, žmogus tampa manipuliuojamu. Tikėjimas į Dievą turėtų konkretizuotis bendromis pastangomis ginti žmogų. Nuo to neatsiejami ne tik svarbiausi žmogiškumo matai, bet pirmiausia ir labai praktiškai meilė, kokios mus Jėzus Kristus moko palyginime apie pasaulio teismą (plg. Mt 25): Dievas teisdamas mus vertins pagal tai, kokie buvome artimui, mažiausiam iš jo brolių. Pasirengimas padėti šio laiko vargstantiesiems peržengiant asmeninio gyvenimo ribas yra esminė krikščionio užduotis.

Pirmiausia tai, kaip sakytą, galioja kiekvieno individo asmeninio gyvenimo srityje. Tačiau tai galioja ir tautos bei valstybės bendruomenei, kurioje visi turime vienas kitą užsistoti. Tai galioja mūsų žemynui, kuriame esame pašaukti į europietiškoji solidarumą. Galiausiai tai galioja ir už visų ribų: krikščioniškoji artimo meilė reikalauja mūsų pastangų dėl teisingumo visame plačiajame pasaulyje. <...>

Galiausiai norėčiau paminėti dar vieną, gilesnį, mūsų įsipareigojimo meilei matmenį. Tikėjimo rimtumas pirmiausia reiškiasi ir tuo, kad jis įkvepia žmones atiduoti visą save Dievui ir, remiantis Dievu, kitiems. Didį pagalbą konkrečiai tampa tada, kai yra pasirengusiųjų visą save atiduoti kitiems, ir per tai Dievo meilė tampa įtikima. Tokie žmonės – svarbus mūsų tikėjimo tiesos liudijimas.

Mano apsilankymo išvakarėse daug kalbėta apie ekumeninę dovaną, kurios tikimasi iš mano apsilankymo. Įvardytų dovanų man nebūtina atskirai paminėti. Norėčiau pasakyti, jog dažnai susidarydavo įspūdis, kad tikėjimas ir ekumenizmas klaidingai suprantami politiškai. Valstybės galvai ruošiantis aplankyti draugišką

šalį, paprastai tam tikros instancijos išvien rengia vieną ar kelias sutartis tarp abiejų valstybių: svarstant naudą ir nenaudą randasi kompromisas, galiausiai atrodantis pakankamai naudingas abiem pusėms, kad sutartį būtų galima pasirašyti. Tačiau krikščionių tikėjimas nesiremia mūsų naudos ir nenaudos svarstymu. Pačių pasidirdbintas tikėjimas bevertis. Tikėjimas nėra kažkas, ką būtų galima išgalvoti ir išsiderėti. Vienybė auga ne svarstant naudą ir nenaudą, bet giliau įsimažstant ir išgyvenant į tikėjimą. <...>

Kalba seminaristams

Breisgau Freiburgas,
2011 m. rugsėjo 24 d.

<...> Keliant klausimą, kam seminarija, ką reiškia tas laikas, mane, tiesą sakant, visada labiausiai sujaudina tai, kaip šventasis Morkus savo evangelijos 3-iajame skyriuje nusako apaštalų bendruomenės tapsmą. Jis sako: „Viešpats sukūrė Dvylika.“ Jis kažką sukuria, kažką padaro, tai – kūrybos aktas. Ir jis juos paskiria, kad „būtų kartu su juo ir kad galėtų siųsti juos skelbti žodžio“ (plg. *Mk* 3, 14). Ši dvilypė valia tam tikru atžvilgiu atrodo prieštaringa. „Kad būtų kartu su juo“: jie turi būti kartu su juo, kad jį pažintų, jo klausytųsi, būtų jo ugdomi; jie turi kartu eiti su juo, kartu su juo leistis į kelią greta ir įkandin jo. Tačiau sykiu jie turi būti ir siųstieji, išeinantys, tai, ko išmoko, nešantys kitiems keliaujantiems žmonėms į periferiją, į platybę, į tai, kas nuo jo toli nutolę. Ir sykiu šis paradoksas neperskiriamas: jei jie tikrai yra kartu su juo, tai visada jau yra pakeliui pas kitus, ieško pražuvusios avies, eina perteikti kitiems to, ką surado, turi juos su tuo supažindinti, tapti siųstaisiais. Ir priešingai, jei jie nori būti tikrai siųstieji, visada turi būti kartu su juo. Šventasis Bonaventūra kartą pasakė: kad ir kur ir kaip toli keliautų angelai, jie visada juda Dievo viduje. Taip ir čia: būdami kunigai, turime išeiti į įvairias gatves ir jose stoviniuojančius žmones kviesti į vestuvių pokylį. Bet tai galime padaryti tik visada likdami pas jį. Būtent kunigų seminarijoje, manau, ir turime išmokti to išėjimo, pasiuntimo ir buvimo kartu su juo, pasilikimo pas jį bendrabūvio, išmokti teisingo pasilikimo su juo, gilaus jame įsišaknijimo – vis didesnio buvimo kartu su juo, vis didesnio jo pažinimo, vis didesnio nepersiskyrimo su juo – ir kartu vis didesnio išėjimo, žinios skleidimo, perdavimo, nepasilaikymo vien sau, bet Dievo žodžio nešimo tiems, kurie yra toli, bet vis dėlto Dievo kūriniai ir kaip Kristaus mylimi ilgisi jo savo širdyse.

Tad seminarija yra pratybų, bet, žinoma, taip pat atpažinimo, suvokimo, ar jis nori manęs tai užduočiai, metas. Tai, ar esi siųstas, būtina patikrinti ir nuo to neatsiejamas bendrabūvis ir, žinoma, dialogas su savo dvasiniais vadovais, turinčiais padėti atpažinti, kokia Jo valia. O tada mokytis pasitikėjimo: jei jis manęs tikrai nori, galiu jam save patikėti. Šiandieniam pasaulyje, kuris taip nematytai keičiasi ir kuriame visa nuolat mainosi, trūkinėja žmogiškieji saitai, nes randasi naujų susitikimų, vis sunkiau darosi patikėti, kad visą gyvenimą atsilaukysiu. Mums mūsų laikais irgi jau buvo nelengva įsivaizduoti, kiek dešimtmečių Dievas man paskyrė, kaip pasikeis pasaulis. Ar išsilaukysiu su juo, kaip esu pažadėjęs? Kaip tik šis klausimas verčia patikrinti, ar esu siųstas, o paskui – juo labiau suvokiū, kad taip, jis manęs nori, – pasitikėti: jei manęs nori, tai mane ir palaikys, bus greta pagundos valandą, vargo valandą ir duos man žmonių, parodys kelių, parems. Ištikimybė galima, nes jis visada artimas ir yra vakar, šiandien ir rytoj, nes jis ne tik priklauso šiam laikui, bet ir yra ateitis ir kiekvieną valandą gali mus palaikyti.

Atpažinimo, suvokimo, pašaukimo metas... Ir, žinoma, buvimo su juo metas, taip pat maldos, įsiklausymo į jį laikas. Įsiklausymo, mokymosi tikrai į jį įsiklausyti Šventojo Rašto žodyje, Bažnyčios tikėjime, Bažnyčios liturgijoje ir jo žodžio aktualumo šiandien suvokimo laikas. Egzegezėje daug išmokstame apie vakar: kaip tada visa buvo, kokie šaltiniai, kokios buvo bendruomenės ir taip toliau. Tai irgi svarbu. Bet dar svarbiau, kad mes praeityje išmokstame dabarties, suvokiame, jog jis tais žodžiais kalba dabar ir kad juose visuose jau glūdi dabartis, kad juose, pranokdama istorinę pradžią, glūdi pilnatvė, kalbanti visiems laikams. Išmokti jo kalbėjimo dabartiškumo – išmokti klausytis – ir gebėti tai persakyti kitiems žmonėms yra svarbu. Žinoma, rengiantis sekmadienio pamokslui, dažnai atrodo, o Dieve, kaip toli! Tačiau gyvendamas su jo žodžiu, išvystu, jog nėra toli, kad itin aktualu, kad yra dabar, svarbu man ir kitiems. O tada išmokstu ir tai aiškinti. Tačiau tam būtinas nuolatinis vidinis kelias kartu su Dievo žodžiu.

Asmeniškasis buvimas su Kristumi, gyvuoju Dievu, yra viena. Antra, yra tai, kad tikėti galime tik bendruomenėje. Kartais primenu, jog šventasis Paulius yra parašęs, kad tikėjimas kyla iš klausymosi, ne iš skaitymo. Tikėjimui reikia ir skaitymo, bet kyla jis iš klausymosi, t. y. iš gyvo žodžio, iš kito žmogaus, iš Bažnyčios per visus laikus ir šią istorijos valandą per jos kunigus, vyskupus ir aplinkinius žmones perduodamo žodžio. Nuo tikėjimo neatsiejamas „tu“ ir „mes“. Ir kaip tik labai svarbu mokyti pakęsti kitą,

mokytis priimti kitą kaip kitonišką ir suvokti, kad jis irgi turi pakęsti mano kitoniškumą, kad taptume „mes“, kad kada nors ir parapijoje galėtume sudaryti bendruomenę, kviesti žmones į žodžio bendrystę ir kartu keliauti pas gyvąjį Dievą. Ši visiškai konkreti bendruomenė, seminarija, parapija reikalinga, net būtina, neapsiribojant šiuo konkrečiu, ribotu „mes“, kad žvelgtume į didįjį „mes“, visų laikų ir vietovių Bažnyčią, idant matu nelaikytume vien savęs. Sakydami: „Mes esame Bažnyčia“, sakome tiesą – mes ja esame, o ne kas nors kitas. Tačiau tas „mes“ yra platesnis negu tai tvirtinanti grupė. „Mes“ yra visa tikinčiųjų bendruomenė, šios dienos ir visų laikų bei vietovių. O aš tada vis dar priduriu: tikinčiųjų bendruomenėje, taip, egzistuoja, taip sakant, galiojančios daugumos sprendimas, tačiau ji niekada negali būti dauguma prieš apaštalus ir šventuosius, mat tada ji bus klystančioji dauguma. Mes esame Bažnyčia: būkime ja, būkime ja kaip tik per tai, kad atsiveriame ir išiname iš savęs, būkime ja su kitais.

Manau, kad pagal planą dabar turėčiau užbaigti. Tačiau jums norėčiau pasakyti dar vieną dalyką. Nuo rengimosi kunigybei, nuo kelio jos link neatsiejamoms ir studijos. Tai ne akademinis atsitiktinumas, nutikęs Vakarų Bažnyčioje, bet esminis dalykas. Visi žinome, kad šventasis Petras yra pasakęs: būkite „visuomet pasirengę įtikinamai atsakyti apie jumyse gyvenančią viltį“ (1 Pt 3, 15). Mūsų šiandienis pasaulis yra racionalistinis ir sumoksliskėjęs. Tas moksliskumas dažnai būna labai tariamas, tačiau moksliskumo, supratimo, aiškinimo, gebėjimo žinoti, to, kas neracionalu, atmetimo dvasia mūsų laikais vis dėlto vyrauja. Tame slypi didingumas, nors nemažai ir arogancijos bei iškreiptumo. Tikėjimas nėra miglotų jausmų pasaulis, kokį galėtume sau leisti turėti, tikėjimas yra tai, kas aprėpia visumą ir suteikia jai prasmę, ją paaiškina ir duoda jai vidinę etinę kryptį, kad ji būtų suprantama ir ja būtų gyvenama atsižvelgiant į Dievą ir remiantis Dievu. Todėl svarbu tiksliai žinoti, suprasti, būti atviro proto, mokytis. Žinoma, po dvidešimties metų madingos bus kitokios filosofinės teorijos negu šiandien: kai pagalvoju, kokios didžiausios filosofinės mados vyravo mūsų laikais ir kaip dabar visa tai užmiršta... Vis dėlto šito mokytis nėra bergždžia, nes tarp to yra ir nekintamų išvalgų. O pirmiausia mokomės apskritai vertinti, kartu mąstyti – kritiškai mąstyti – ir prisidėti, kad mąstant Dievo šviesa mus apšviestų ir neužgestų. Studijos yra esminis dalykas: tik taip galėsime atlaikyti šį laiką ir jame skelbti mūsų tikėjimo Logos. Kartu studijuoti būtina kritiškai žinant, kad rytoj kas nors kitas pasakys kitką, bet taip pat budriai, atvirai ir nuolankiai, kad visada liktume besimokantys pas Viešpatį, Viešpaties akivaizdoje ir Viešpačiui. <...>

Kalba per susitikimą su veikliais pasauliečiais iš Bažnyčios ir visuomenės

Breisgau Freiburgas,
2011 m. rugsėjo 25 d.

Gerbiamas Pone Federacijos Prezidente,
Pone Ministre Pirmininke,
Pone Vyriausiasis Mere,
Gerbiami Ponai ir Ponios,
Mieli Broliai Vyskupai ir Kunigai!

Džiaugiuosi galėdamas susitikti su Jumis, kurie įvairiais būdais esate išitraukę į bažnytinę ir visuomeninę veiklą. Tai teikia man tinkamą progą asmeniškai nuosirdžiai padėkoti Jums čia už Jūsų kaip „galingų laukiamųjų dalykų tikėjimo šauklių“ (*Lumen gentium*, 35) pastangas ir liudijimą. Vatikano II Susirinkimas taip vadina žmones, kurie, kaip ir Jūs, kupini tikėjimo, darbuojasi dėl dabarties ir ateities. Savo darbo aplinkoje noriai užsistojate tikėjimą ir Bažnyčią, o tai – kaip žinote – šiandieniais laikais tikrai ne visada lengva.

Jau kelis dešimtmečius religinė praktika nyksta, žymi dalis pakrikštytųjų vis labiau tolsta nuo bažnytinio gyvenimo. Kyla klausimas: ar Bažnyčia nereikėtų pasikeisti? Ar ji su savo tarnybomis bei struktūromis neturėtų prisitaikyti prie dabarties, kad pasiektų šiandienius ieškančius ir abejojančius žmones?

Palaimintosios Motinos Teresės kartą paklausė, kas, jos nuomone, Bažnyčioje pirmiausia turėtų pasikeisti. Ji atsakė: „Jūs ir aš!“

Šis nedidelis epizodas išryškina du dalykus. Pirmia, vienuolė pokalbio partneriui nori pasakyti: Bažnyčia yra ne tik kiti, ne tik hierarchija, popiežius ir vyskupai; Bažnyčia esame visi mes, mes, pakrikštytieji. Antra, ji išties pripažįsta: taip, keistis reikia. Poreikis keistis egzistuoja. Kiekvienas krikščionis ir visa tikinčiųjų bendruomenė pašaukti nuolatos keistis.

Kaip tas keitimasis turėtų konkrečiai atrodyti? Ar tai atnaujinimas, panašus į namo savininko atliekamą namo remontą ar perdažymą? O gal tai tik kurso pakoregavimas norint greičiau ir tiesiau nukeliauti? Neabejotinai veikia šie ir kiti aspektai, visų čia neįmanoma aptarti. Tačiau pagrindinis keitimosi motyvas yra mokinių ir pačios Bažnyčios apaštališkoji misija.

Šia savo misija Bažnyčia turi nuolatos įsitikrinti. Trijose sinoptinėse evangelijose atsiskleidžia skirtingi misijinės užduoties aspektai. Misija iš pradžių remiasi

asmeniniu patyrimu: „Jūs esate šių dalykų liudytojai“ (Lk 24, 48), reiškiasi santykiais: „Padarykite mano mokiniams visų tautų žmones“ (Mt 28, 19), ja perduodama visuotinė žinia: „Skelbkite Evangeliją visai kūrinijai“ (Mk 16, 15). Tačiau pasaulio reikalavimų ir primetamų neišvengiamybių šis liudijimas visada aptemdomas, santykiai padaromi susvetimėjusiais, o žinia paverčiama santykine. Jei Bažnyčia, pasak popiežiaus Pauliaus VI, „trokšta lygiuotis į Kristaus prieš akis teikiamą idealą, tai giliai skirsis nuo žmogiškos aplinkos, kurioje gyvena ar prie kurios artinasi“ (Enciklika *Ecclesiam suam*, 60). Norėdama įgyvendinti savo misiją, ji visada turės laikytis per atstumą nuo savo aplinkos, tam tikra prasme „išpasaulėti“.

Mat Bažnyčios misija kyla iš trivienio Dievo slėpinio, jo kūrybiškosios meilės slėpinio. O meilė nėra koku nors būdu Dieve, Jis pats savo esme yra meilė. Ir dieviškoji meilė netrokšta būti vien tik sau, ji iš prigimties trokšta lietus. Dievo Sūnaus įsikūnijimu ir savęs paaukojimu ji ypatingu būdu atėjo pas žmoniją, pas mus ir būtent taip, kad Kristus, Dievo Sūnus, tartum išžengė iš savo dieviškosios būties ribų, prisiėmė kūną, tapo žmogumi ne tik tam, kad patvirtintų pasaulio pasauliškumą ir būtų pasaulio bendrakeleivis, paliekantis jį tokį, koks jis yra, bet kad pasaulį perkeistų. Nuo Kristaus vyksmo neatsiejama nesuvokiamybė, tai, kad – pasak Bažnyčios tėvų – tarp Dievo ir žmogaus egzistuoja *sacrum commercium*, mainai. Tėvai šitai aiškina taip: Dievui neturime ko duoti, pasiūlyti jam galime tik savo nuodėmę. O jis ją priima ir padaro sava, už tai mums duodamas save ir savo šlovę. Tai ištis nelygiaverčiai mainai, vykstantys per Kristaus gyvenimą ir kančią. Jis tampa nusidėjėliu, prisiima nuodėmę, paima tai, kas mūsų, ir duoda mums tai, kas jo. Tačiau toliau apmąstant tikėjimą bei juo gyvenant tapo aišku, kad jam duodame ne tik nuodėmę, jis mus įgalina, suteikia vidinės jėgos duoti jam ir tai, kas teigiama, – mūsų meilę, žmogystę teigiama prasme. Žinoma, akivaizdu, kad žmogus, elgeta, gaunantis dieviškuosius turtus, Dievui ką nors duoti gali tik dėl Dievo didžiadvasiškumo, kad Dievas leidžia mums dovaną priimti, padarydamas mus gebančius tapti dovanotojais ir jo atžvilgiu.

Visa Bažnyčia gyva šiais nelygiaverčiais mainais. Ji neturi nieko savo to, kuris ją įsteigė, atžvilgiu, todėl negali pasakyti: šitai padarėme puikiai! Jos prasmė – būti atpirkimo įrankiu, leisti būti persmelktai Dievo žodžio ir nešti pasaulį į meilės vienybę su Dievu. Bažnyčia panirusi Atpirkėjo atogrąžoje į žmones. Visur, kur Bažnyčia ištis yra savimi, ji visada nenustygs, trokšta tarnauti iš Viešpaties gautai misijai. Todėl ji vis iš naujo turi atsiverti pasaulio, kuriam pati priklauso, rūpesčiams, išstatyti save jiems tęsdama ir sudabartindama su įsikūnijimu prasidėjusius šventuosius mainus.

Tačiau konkrečioje Bažnyčios istorijoje rodosi ir priešinga tendencija: Bažnyčia tampa patenkinta savimi, išikuria pasaulyje, susavarankiškėja ir prisitaiko prie pasaulio matų. Neretai organizaciją ir institucionalizaciją vertina labiau negu pašaukimą būti atvirai Dievui, atverti pasaulį kitam.

Norėdama tinkamai įgyvendinti savo užduotį, Bažnyčia nuolatos turi stengtis atsisakyti šio savo supasaulėjimo ir vėl atsiverti Dievui. Tada ji laikysis Jėzaus žodžių: „Jie nėra iš pasaulio, kaip ir aš ne iš pasaulio“ (Jn 17, 16), ir kaip tik per tai dovanos save pasauliui. Istorija Bažnyčiai tam tikru būdu padeda įvairiomis sekuliarizacijos epochomis, iš esmės prisidėjusiomis prie jos nuskaistinimo ir vidinės reformos.

Juk sekuliarizacija – ar Bažnyčios gėrybių nusavinimas, ar privilegijų panaikinimas ir panašiai – kaskart reikšdavo radikalų Bažnyčios nupasaulėjimą, pasaulietinio turtingumo netektį ir pasaulietinio neturto susigrąžinimą. Taip ji dalijasi Levio giminės likimu. Pasak Senojo Testamento, ji vienintelė Izraelyje neturėjo paveldimos žemės, bet kaip savo dalį ištraukė tik patį Dievą, jo žodį ir ženklą. Tais istoriniais momentais Bažnyčia su ja dalydavosi neturto, atsivėrusio pasauliui, kad išsilaisvintų nuo jo materialinių saitų, reikalavimais, o jos misionieriška veikla vėl tapdavo įtikima.

Istoriniai pavyzdžiai rodo: misionieriškasis išpasaulėjusios Bažnyčios liudijimas reiškiasi aiškiau. Iš materialinių ir politinių našų bei privilegijų išlaisvinta Bažnyčia gali geriau ir tikrai krikščionišku būdu atsiųgti į visą pasaulį, būti pasauliui tikrai atvira. Gali vėl nuoširdžiau gyventi savo tarnystės pašaukimu garbinti Dievą ir tarnauti artimui. Tada labiau išryškėti gali su krikščioniškuoju garbinimu susijusi ir jo struktūrą lemti turinti pareiga misionieriauti. Bažnyčia tada atsiveria pasauliui ne tam, kad laimėtų žmones institucijai savo pretenzijomis į valdžią, bet kad atvestų juos pas save, nuveddama pas tą, apie kurį kiekvienas žmogus kartu su Augustinu gali pasakyti: jis artimesnis man, negu aš esu pats sau (plg. *Conf.* 3, 6, 11). Jis, kuris be galo pranoksta mane, manyje yra taip, kad yra mano tikrasis vidujiškumas. Toks Bažnyčios atsivėrimas pasauliui taip pat rodo, koku pavidalu pasauliui veiksmingai ir tinkamai atsiverti galėtų pavienis krikščionis.

Čia kalbama ne apie pastangas surasti naują taktiką, padėsiančią Bažnyčiai vėl įgyti didesnę reikšmę. Priešingai, būtina atsisakyti bet kurios taktikos ir siekti visiško sąžiningumo, kuris nenutyla ar nenustumia į šalį nieko iš mūsų šiandienio būvio tiesos, bet įgyvendina tikėjimą būtent per tai, kad juo sausoje šiandienybėje gyvenama

visu, išreiškiama visa jo tapatybė, atmetant tai, kas tik atrodo tikėjimas, o iš tikro tėra susitarimas ir įprotis.

Pasakykim tai dar kartą kitaip: krikščioniškasis tikėjimas visų laikų – ne tik mūsų – žmonėms yra papiktinimas. Kad amžinasis Dievas mumis, žmonėmis, rūpinasi, mus pažįsta, kad Nesuvokiamasis tam tikru laiku tam tikroje vietoje tapo paliečiamas, kad Nemirtingasis kentėjo ant kryžiaus ir numirė, kad mums, mariesiems, pažadėtas prisikėlimas ir amžinasis gyvenimas – reikalauti iš žmonių visu tuo patikėti visada atrodo akiplėšiška.

Šis papiktinimas, kuris nepanaikinamas, jei nenorima panaikinti pačios krikščionybės, kaip tik pastaruoju metu, deja, yra nustelbtas kitų skausmingų – tikėjimo skelbėjų – papiktinimų. Pavojus iškyla tada, kai šie papiktinimai užima pirminio kryžiaus *skandalon* vietą, per tai padarydami jį neprieinamą, taigi kai tikrąjį krikščioniškąjį reikalavimą užstoja jo šauklių neklusnumas.

Juo labiau vėl atėjo metas atrasti tikrąjį išpasaulėjimą, nuoširdžiai atsisakyti Bažnyčios pasauliškumo. Tai, žinoma, nereiškia trauktis iš pasaulio – priešingai. Pasaulinių dalykų neslegiama Bažnyčia kaip tik socialinėje karitatyvinėje srityje įstengia suteikti žmonėms, kenčiantiesiems ir jų padėjėjams, ypatingos krikščioniško-

jo tikėjimo gyvybinės galios. „Gailestingoji meilė Bažnyčiai nėra savotiškas socialinės pagalbos darbas, kurį būtų galima palikti ir kitiems, bet yra neatsiejama nuo jos prigimties, būtina jos pačios esmės išraiška“ (Enciklika *Deus caritas est*, 25). Vis dėlto Bažnyčios karitatyvinė veikla, kad jos šaknys didėjančio nubažnytėjimo aki-vaizdoje nenudžiūtų, turi vis iš naujo paklusti tinkamo išpasaulėjimo reikalavimui. Tik gilus santykis su Dievu leidžia visavertiškai atsigręžti į žmogų, lygiai kaip ir be atogrąžos į artimą menksta santykis su Dievu.

Tad būti atvirai pasaulio reikalams išpasaulėjusiai Bažnyčiai reiškia čia ir dabar pagal Evangeliją žodžiais ir darbais liudyti Dievo meilės viešpatystę, o ši užduotis, be to, kreipia už dabartinio pasaulio ribų, mat dabartiniam gyvenimui būdingas ryšys su amžinuoju gyvenimu. Kaip individai ir kaip Bažnyčios bendruomenė gyvenkime paprasta didžia meile, kuri pasaulyje yra paprasčiausias ir kartu sunkiausias dalykas, nes reikalauja dovanoti save, ne daugiau ir ne mažiau.

Mieli bičiuliai! Belieka mums visiems melsti Dievo palaiminimo ir Šventosios Dvasios jėgos, kad kiekvienas savo veikloje vis iš naujo galėtume atpažinti ir liudyti Dievo meilę ir jo gailestingumą. Dėkoju visiems už dėmesį!

Benediktas XVI

Apie 23-iąją psalmę

2011 m. spalio 5 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Grėžimasis į Viešpatį malda suponuoja radikalų pasitikėjimo aktą suvokiant, jog save patikime Dievui, kuris yra geras, „gailestingas ir maloningas, lėtas pykti, kupinas gerumo ir ištikimybės“ (*Iš* 34, 6–7; *Ps* 86, 15; *plg.* *Jl* 2, 13; *Pr* 4, 2; *Ps* 103, 8; 145, 8; *Neh* 9, 17). Todėl šiandien kartu su jumis norėčiau apmąstyti tokio pasitikėjimo visiškai persunktą psalmę, kurioje psalmininkas reiškia giedrą tikrumą, jog yra vedamas ir apgintas bei apsaugotas nuo bet kurio pavojaus, nes Viešpats yra jo ganytojas. Tai 23-ioji – graikiškuoju-lotyniškuoju skaičiavimu 22-oji – psalmė, visiems pažįstamas ir visų mėgstamas tekstas.

„Viešpats yra mano ganytojas, – man nieko netrūksta.“ Taip prasideda ši graži malda, atgaivindama atmintyje

nomadinės gyvulininkystės aplinką ir abipusio pažinimo patirtį, atsirandančią tarp ganytojo ir avių, sudarančių jo nedidelę kaimenę. Įvaizdis primena pasitikėjimo, artimumo, švelnumo dvasią: ganytojas pažįsta kiekvieną avį, šaukia jas vardais, o jos seka paskui, nes jį pažįsta, juo pasitiki (*plg.* *Jn* 10, 2–4). Jis jomis rūpinasi ir saugo jas kaip brangų turtą, yra pasirengęs jas ginti, garantuoti jų gerovę, leisti ramiai gyventi. Kai ganytojas drauge, joms nieko negali trūkti. Būtent tokia patirtimi remiasi psalmininkas, vadindamas Dievą savo ganytoju ir leisdamasis būti jo vedamas į saugias ganyklas:

*Žaliose pievose mane paguldo,
prie ramių vandenu gano.
Jis atgaivina mano gyvastį,
veda teisumo takais,
kaip dera jo vardui* (2–3 eil.).

Prieš mūsų akis atsiveria žalios pievos ir skaidraus vandens šaltiniai, ramybės oazės, į kurias ganytojas lydi kaimenę, simboliai gyvybės vietų, į kurias Viešpats veda psalmininką, kuris jaučiasi kaip avys, atsigulusios pailsėti žolėje prie šaltinio, be įtampos ir nerimo, kupinos

pasitikėjimo ir ramios, nes vieta saugo, vanduo šviežias, o ganytojas seka, kad joms nieko neatsitiktų. Neužmirškime, kad psalmės sugestijuojama idilija rutuliojasi dažniausiai dykumą primenančioje šalyje spiginant karštai saulei, kur pusiau nomadinis Artimųjų Rytų ganytojas su savo kaimene gyvena aplink kaimus plytinčiose išdžiūvusiose stepėse. Tačiau ganytojas žino, kur yra žolės ir šviežio vandens, būtinų gyvybei, žino kelią į oazę, kur siela gali „pasistiprinti“, kur galima pasisemti jėgų ir naujos energijos tolesnei kelionei.

Pasak psalmininko, Dievas veda jį į „žalias pievas“ ir prie „ramių vandenių“, kur visko yra apšiai ir su kauptu. Jei Viešpats yra ganytojas, tai ir dykumoje, stygiaus ir mirties vietoje, tikrumas radikaliu gyvastingumo būvimu nė kiek nesumenksta, net galima pasakyti: „Man nieko netrūksta.“ Ganytojui iš širdies rūpi jo kaimenės gerovė, savo ritmą ir poreikius jis pritaiko prie avių, vaikšto ir gyvena su jomis, vesdamas jas „teisumo“, t. y. joms tinkamais keliais, dėmesį skirdamas ne savo, bet jų poreikiams. Kaimenės saugumas – jo prioritetas, ir vesdamas ją jis tam paklūsta.

Brangūs broliai ir seserys, kaip psalmininkas ir mes sekame įkandin „gerojo ganytojo“, kad ir koks sunkus, skausmingas ir ilgas gali pasirodyti mūsų gyvenimo kelias, taip pat dvasinės dykumos srityse, be vandens ir kepinant racionalizmo saulei. Vedami Gerojo Ganytojo, Kristaus, esame tikri, kad einame „teisingais“ keliais, kad Viešpats mus veda, visada yra arti mūsų ir mums nieko netrūks.

Todėl psalmininkas gali skelbti netikrumo ir baimės netemdumą ramybę ir saugumą:

*Nors einu per tamsiausių slėnį,
nėbijau jokio pavojaus, nes tu su manimi.
Tavo ganytojo lazda ir vėzdas –
jie mane apgins (4 eil.).*

Kas su Viešpačiu eina ir per tamsiausius kančių, netikrumo ir visų žmogiškųjų problemų slėnius, tas jaučiasi saugus. Tu su manimi – štai mus palaikantis tikrumas. Nakties tamsa su savo šmėžuojančiais šešėliais, kai sunku atpažinti pavojus, ir nenusakomų garsų sklidina tyła baugina. Kaimenei judant saulei nusileidus, kai matomumas pasidaro prastas, normalu, kad avys sunerimsta; kyla pavojus suklupti, atsilikti ar pasimesti, be to, baimę kelia, kad tamsoje gali tykoti užpuolikai. Kalbėdamas apie „tamsiausių“ slėnį, psalmininkas pavartoja hebrajišką posakį, kreipiantį į mirties tamsą. Todėl pereitinas slėnis yra baimės, baisių grėsmių ir mirtino pavojaus vieta. Tačiau maldininkas žengia toliau saugus ir be baimės, mat žino,

kad su juo Viešpats. Tuo „tu su manimi“ skelbiamas nepajudinamas pasitikėjimas, apibendrinama gilaus tikėjimo patirtis. Dievo artumas keičia tikrovę: tamsus slėnis tampa nepavojingas, be jokios grėsmės. Kaime – dabar gali keliauti rami, lydima pažįstamų lazdos, taukšninčios į žemę ir pranešančios apie raminaimą ganytojo artumą, garsų.

Šiuo paguodžiamu įvaizdžiu užbaigiama pirmoji psalmės dalis, užleidžiama vieta kitai scenai. Vis dar esame dykumoje, kur gyvena ganytojas su savo kaimene, tačiau dabar perkeliame į palapinę, kuri svetingai atsiveria:

*Tu padengi man stalą
mano priešų matomoje vietoje,
patėpi dosniai mano galvą aliejumi! –
Sklidina mano taurė! (5 eil.)*

Dabar Viešpats pristatomas kaip tas, kuris maldininką priima su dosniu ir dėmesingumo kupinu svetingumu. Dieviškasis šeimininkas ruošia valgį ant „stalo“: tai hebrajiškas posakis, jo pradinė reikšmė – patiesta ant žemės gyvūno oda, ant kurios padedami bendram valgymui skirti valgiai. Tai ne tik dalijimosi maistu, bet ir gyvenimu mostas, tarpusavio saitus kuriantis ir solidarumą išreiškiantis bendrystės ir draugystės pasiūlymas. O paskui dosni kvapnaus aliejaus dovana, palengvinanti dykumos saulės kaitrą, atvėsinanti odą ir kvapnumu džiuginanti dvasią. Galiausiai taurė, ligi kraštų sklidina rinktinio vyno, kuriuo gausiai dalijamasi, suteikia šventiškumo. Valgis, aliejus ir vynas – tai dovanos, leidžiančios gyventi ir teikiančios džiaugsmą, nes pranoksta tai, kas būtina, ir išreiškia meilės dovaniškumą bei apstumą. 104 psalmėje, atmenant Viešpaties gerumą, skelbiama: „Tu želdai žolę galvijams ir augalus žmonių reikalams, kad augintų maisto iš žemės – ir vyno, kuris linksmina širdį, ir alyvmedžio aliejaus, nuo kurio švyti veidai, ir duonos, kuri stiprina gyvastį“ (14–15 eil.). Psalmininkas tapo tokio dėmesio objektu, kad ima jaustis kaip keliautojas, surandantis prieglobstį vaišingoje palapinėje, o jo priešai turi sustoti ir žiūrėti, tačiau negali įsikišti. Mat tas, kurį jie laikė savo grobiu, pasiekė saugią vietą – tapo šventas ir neliečiamas svečias. Psalmininkas – tai mes, jei tikrai tikime bendrystę su Kristumi. Jei Dievas atveria savo palapinę, kad mus priimtų, mums negali nutikti nieko bloga.

Keliautojui vėl leidusis į kelią, dieviškoji globa tęsiasi ir lydi jį kelyje:

*Tik gerumas ir ištikima meilė lydės mane
per visas mano gyvenimo dienas,
ir aš visados gyvensiu
Viešpaties namuose (6 eil.).*

Psalmininką, išėjusį iš palapinės ir vėl iškeliavusį, lydi Viešpaties gerumas ir ištikimybė. Tačiau dabar tas kelias įgyja naują reikšmę ir virsta piligrimyste į Viešpaties šventovę, šventąją vietą, kur maldininkas gyvens „visados“ ir kur jis trokšta „sugrįžti“. Čia pavartotas hebrajiškas žodis reiškia „sugrįžti“, tačiau šiek tiek kitaip tariamas gali būti suprastas ir kaip „gyventi“. Taip jis buvo suprantamas senosiose versijose ir yra suprantamas didžiumoje šiuolaikinių vertimų. Išlaikyti galima abi reikšmes: kiekvienas izraelitas trokšta grįžti į šventyklą ir ten gyventi. Kiekvienas tikintysis ilgisi ir trokšta gyventi šalia Dievo, gaubiamas jo artumo ir gerumo: tikrai gyventi ten, kur yra Dievas, ir arti Dievo. Prie jo namų ateinama sekant paskui Ganytoją. O tie namai yra kiekvieno kelio tikslas, dykumoje trokštama oazė, prieglobsčio palapinė bėgant nuo priešų, ramybės vieta, kur diena po dienos patiriamas Dievo gerumas ir ištikima meilė, be pabaigos jaučiant giedrą džiaugsmą.

Šios psalmės turtingi ir gilūs įvaizdžiai lydėjo visą Izraelio tautos istoriją ir religinę patirtį, jie lydi ir krikščionis. Ganytojo pavidalas ypač primena pradinį Išėjimo laikus, ilgą kelionę per dykumą kaip dieviškojo Ganytojo vedamai kaimenei (plg. *Iz* 63, 11–14; *Ps* 77, 20–21; 78, 52–54). Pažadėtoje žemėje užduotis ganyti Viešpaties kaimenę tekdavo karaliui, kaip Dovydui, Dievo išrinktam ganytojui ir pateptajam (plg. *2 Sam* 5, 1–2; 7, 8; *Ps* 78, 70–71). Po babiloniškosios tremties Izraelis, tarsi vykstant naujam Išėjimui (plg. *Iz* 40, 3–5. 9–11; 43, 16–21), kaip pražuvusi ir vėl surasta avis buvo sugražintas į tėvynę, Dievo parvestas į vešlias ganyklas ir atilsio vietas (plg. *Ez* 34, 11–16. 23–31). Tačiau visa įtaigi mūsų psalmės jėga iki galo išsiskleidžia ir pilnatviškai išprasmina tik sulig Viešpačiu Jėzumi: Jėzus yra tas „Gerasis Ganytojas“, kuris eina ieškoti pražuvusios avies, pažįsta savo avis ir dovanoja joms gyvybę (plg. *Mt* 18, 12–14; *Lk* 15, 4–7; *Jn* 10, 2–4. 11–18). Jis yra kelias, teisingas kelias, vedantis mus į gyvenimą, ir šviesa, apšviečianti tamsų slėnį ir nugalinti visas mūsų baimes (plg. *Jn* 1, 9; 8, 12; 9, 5; 12, 46). Jis tas dosnysis šeimininkas, kuris mus priima ir apsaugo nuo priešų, padengia savo kūno ir kraujo stalą (plg. *Mt* 26, 26–29; *Mk* 14, 22–25; *Lk* 22, 19–20) ir galutinį mesijinio pokylio danguje stalą (plg. *Lk* 14, 15 ir t.; *Apr* 3, 20; 19, 9). Jis yra tas karališkasis Ganytojas – romus ir atlaidus karalius, pasodintas į sostą ant šlovingojo kryžiaus (plg. *Jn* 3, 13–15; 12, 32; 17, 4–5).

Brangūs broliai ir seserys, 23-ąją psalmę esame kviečiami atnaujinti savo pasitikėjimą Dievu, visiškai atiduodami save į jo rankas. Todėl, kupini tikėjimo, melskime, kad Viešpats sunkiuose mūsų laikų keliuose mums leistų visada kaip nuolankiai ir klusniai kaimenei vaikščioti jo keliais. Tepriima jis mus į savo namus, prie savo stalo ir nuveda prie „ramių vandenu“, kad,

priimdami jo Dvasios dovaną, galėtume numaldyti troškulį iš jo šaltinių, iš šaltinių to gyvojo vandens, kuris trykšta „į amžinąjį gyvenimą“ (*Jn* 4, 14; plg. 7, 37–39). Dėkoju.

Apie 126-ąją psalmę

2011 m. spalio 12 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Ankstesnėse katechezėse apmąstėme kelias raudos ir pasitikėjimo psalmes. Šiandien kartu su jumis norėčiau aptarti šventiškos nuotaikos psalmę, maldą, kuria džiugiai apgiedami Dievo stebuklai. Tai – 126-oji, graikiškuoju-lotyniškuoju skaičiavimu 125-oji, psalmė. Joje aukštinami didūs dalykai, padaryti Viešpaties savo tautai ir be paliovos tebedaromi kiekvieno tikinčiojo gyvenime.

Kai Viešpats atkūrė Ziono dalią [parvedė Ziono tremtinius],

mes buvome lyg sapne.

Kaip tuomet mes juokėmės

ir mūsų liežuvis spragėjo juoku! (1–2a eil.)

Psalmėje kalbama apie „atkurtą dalią“, tai yra atkurtą pradinį būvį su jo visu ankstesniu teigiamumu. Tai yra pradedama nuo kančios ir stokos situacijos, į kurią Dievas atsiliepia išgelbėdamas ir sugražindamas į ankstesnį būvį, net dar labiau praturtintą ir pagerintą. Taip nutinka Jobui, kuriam Viešpats gražina viską, ko jis neteko, tai padvigubindamas ir dar labiau palaimindamas (plg. *Job* 42, 10–13). Tą pat išgyvena Izraelio tauta, grįždama tėvynėn iš Babilono tremties. Ši psalmė kaip tik ir aiškinama turint prieš akis deportacijos į svetimą šalį pabaigą: posakis „atkurti Ziono dalį“ tradicijos skaitomas ir suprantamas kaip „parvesti Ziono tremtinius“. Iš tiesų grįžimas iš tremties yra kiekvieno dieviškojo išikisimo paradigma, nes Jeruzalės žlugimas ir deportacija į Babiloną išrinktajai tautai buvo niokojanti patirtis ne tik politiniu bei visuomeniniu, bet ir religiniu bei dvasiniu lygmeniu. Šalies netektis, Dovydo karalystės pabaiga ir šventyklos sugriovimas atrodo kaip Dievo pažadų atšaukimas, ir Sandoros tauta, išbarstyta tarp pagonių, kelia skausmingus klausimus dėl Dievo, kuris, regis, juos apleido. Todėl tremties pabaiga ir grįžimas į tėvynę išgyvenami kaip įstabus grįžimas prie tikėjimo, pasitikėjimo ir bendrystės su Viešpačiu; tai „dalios atkūrimas“, apimantis ir širdies atsivertimą, atleidimą, vėl atgautą draugystę su Dievu, jo gailestingumo suvokimą

ir atnaujintą galimybę Jį šlovinti (plg. *Jer* 29, 12–14; 30, 18–20; 33, 6–11; *Ez* 39, 25–29). Tai per kraštus besiliejantio džiaugsmo, juoko ir džiugaus šūkavimo patirtis, tokia graži, kad „mes buvome lyg sapne“. Dieviškieji įsikišimai dažnai būna netikėto pavidalo, pranokstantio tai, ką gali įsivaizduoti žmogus. Todėl nuostaba ir džiaugsmas reiškiasi šlovinimu: „Viešpats padarė didžiųjų dalykų.“ Tai sako tautos ir skelbia Izraelis:

Tuomet tautose buvo kalbama:

„Viešpats padarė jiems didžiųjų dalykų.“

Iš tikrųjų Viešpats padarė mums didžiųjų dalykų, – kokie mes buvome laimingi! (2b–3 eil.)

Dievas žmonių istorijoje daro stebuklus. Gelbėdamas apsireiškia kaip galingas ir gailestingas Viešpats, engiamųjų prieglobstis, neužmirštantis vargšų šauksmo (plg. *Ps* 9, 10. 13), mylintis teisingumą ir teisę, savo meilės pripildantis visą žemę (plg. *Ps* 33, 5). Todėl visos tautos, regėdamos Izraelio tautos išlaisvinimą, išvysta didžius ir įstabius dalykus, kuriuos Dievas daro savo tautai, ir aukština Viešpatį kaip Gelbėtoją. O Izraelis atkartoja tautų skelbimą, pratęsia tai, bet kaip pagrindinis veikėjas, tiesioginis dieviškojo veikimo adresas: „Viešpats padarė mums didžiųjų dalykų“; „mums“, bet tiksliau būtų: „su mumis“, hebrajiškai: *‘immanû*, taip patvirtindamas privilegijuotą Viešpaties santykį su savo išrinktaisiais, savo viršūnę pasiekiantį ir pilnatviškai atsiskleisiantį sulig vardu *Immanuel*, „Dievas su mumis“, kuriuo bus pavadintas Jėzus.

Brangūs broliai ir seserys, meldamiesi turėtume daugiau žvelgti į tai, kaip mūsų gyvenimo įvykiuose Viešpats mus saugo, veda ir mums padeda, turėtume ir šlovinti Viešpatį už tai, ką jis mums padarė ir tebedaro. Turime atkreipti dėmesį į gražius dalykus, ateinančius iš Viešpaties. Toks dėmesys, virstantis dėkingumu, mums labai svarbus, mat patirto gėrio atminimas padeda ir tamsiomis valandomis. Dievas daro didžiųjų dalykų, ir tas, kas tai patiria, dėmesinga širdimi pastebi Viešpaties gerumą, būna kupinas džiaugsmo. Šia šventiška gaida užbaigiama pirmoji psalmės dalis. Būti išgelbėtam ir parvestam į tėvynę yra tarsi būti gražintam į gyvenimą: išlaisvinimas atveria juokui, bet sykiu ir lūkesčiui, kad bus išpildyta tai, ko dar trokštama ir meldžiama. Tai – antroji psalmės dalis:

Viešpatie, padaryk mus vėl klestinčius,

lygiai kaip užtvindėi sausas upių vagas Negebe.

Kas sėja ašarodamas, ims derlių džiūgaudamas.

Nors žmogus išeitų verkdamas,

sėkla sėti nešinas,

jis sugrįš namo džiūgaudamas,

derliaus pėdais nešinas (4–6 eil.).

Jei psalmininkas maldos pradžioje džiūgavo dėl Viešpaties ką tik atkurtos dalios, tai dabar jis to prašo kaip dar įgyvendintino dalyko. Siejant šią psalmę su grįžimu iš tremties, ši tariamą prieštaravimą būtų galima paaiškinti sunkiu ir tik daliniu grįžimu į tėvynę, skatinančiu maldininką prašyti dar vieno dieviškojo įsikišimo tautai pilnatviškai atkurti.

Bet psalmė pranoksta vien istorinį įvykį ir atsiveria platesniam, teologinio pobūdžio matmeniui. Todėl paguodžianti išsilaisvinimo iš Babilono patirtis dar neatbaigta, „jau“ atėjusi, bet „dar ne“, nepaženklinta galutinės pilnatvės. Per tai malda, džiugiai aukštinanti išgyventą išgelbėjimą, atsiveria pilnatviško įgyvendinimo lūkesčiui. Psalmininkas vartoja ypatingus įvaizdžius, savo visuma kreipiančius į slėpiną atpirkimo tikrovę, kurioje susipina gauta ir dar laukiama dovana, gyvenimas ir mirtis, džiaugsmas lyg sapne ir kančios kupinos ašaros. Pirmas įvaizdis susijęs su sausomis Negebo dykumos upių vagonais, lyjant jos prisipildo veržliai plūstančio vandens, vėl atgaivinančio išdžiūvusį kraštą ir leidžiančio jam pražysti. Tad psalmininkas prašo, kad tautos dalios atkūrimas ir grįžimas iš tremties būtų kaip tas pagriebiantis ir nesustabdomas vanduo, gebantis dykumą paversti neišmatuojamomis žolės ir gėlių platybėmis.

Antras įvaizdis perkelia mus iš sausų ir uolėtų Negebo kalvų į laukus, kuriuos žemdirbiai kultivuoja, kad prasių. Nusakant išganymą, čia primenama žemdirbio pasulyje kasmet pasikartojanti patirtis – sunki ir varginanti sėjos akimirka ir nesuvaldomas džiūgavimas dėl derliaus. Ašarų lydima sėja, nes išmetama tai, kas dar gali būti duona, atsiduodant netikrumo kupinam laukimui: žemdirbys dirba, ruošia dirvą, beria sėklas, tačiau nežino – kaip gerai liudija palyginimas apie sėją, – kur krenta sėklos, ar nesules jų paukščiai, ar jos sudygs, ar išleis šaknis, ar virs varpomis (plg. *Mt* 13, 3–9; *Mk* 4, 2–9; *Lk* 8, 4–8). Sėjimas yra pasitikėjimo ir vilties mostas; žmogaus darbas būtinas, bet paskui ateina bejėgiško laukimo metas, gerai žinant, kad gerą derlių lems daug veiksnių ir kad visada tyko nesėkmės pavojus. Vis dėlto žemdirbys po metų vėl daro tą patį ir beria savo sėklas. O kai jos virsta varpomis ir laukai pilni javų, džiaugiamasi, tarsi tai būtų nepaprastas stebuklas. Jėzui ši patirtis buvo gerai žinoma, ją jis pasitelkdavo kalbėdamas su savaisiais: „Su Dievo karalyste yra kaip su žmogumi, kuris beria dirvon sėklą. Ar jis miega ar keliasi, ar naktį ar dieną, sėkla dygsta ir auga, jam visiškai nežinant kaip“ (*Mk* 4, 26–27). Tai – gyvenimo slėpinys, išganymo įstabūs „didieji dalykai“, kuriuos Viešpats daro žmonių istorijoje ir kurių paslapties žmonės nežino. Dieviškasis įsikišimas, kai pasireiškia pilnatviškai, išsiskiria audringu matmeniu – kaip Negebo upės ir laukų grūdai, pastarieji taip pat primena Dievo

dalykams būdingą disproporciją tarp sėjimo pastangų ir neapsakomo džiaugimosi derliumi, tarp baimės lydimu laukimo ir džiuginančio pilnų klojimų vaizdo, tarp mažytės į dirvą beriamos sėklos ir didžiulės krūvos saulės aukso spalva nuspalvintų pėdų. Sulaukus derliaus, viskas persikeičia: verksmas baigiasi, vietą užleisdamas džiaugsmo šūksniams.

Visa tuo psalmininkas nusako išgelbėjimą, dalios atkūrimą ir grįžimą iš tremties. Deportacija į Babiloną, kaip ir bet kuri kita kančios ir krizės situacija, su savo skausminga tamsa, sukelta abejonių ir tariamos Dievo tolybės, yra išties savotiška, pasak psalmininko, sėja. Kristaus slėpinys Naujojo Testamento šviesoje žinią padaro dar aiškesnę ir akivaizdesnę: tikintysis, žengiantis per tą tamsą, yra lyg dirvon nukritęs sėklos grūdas, numirštantis, kad duotų daug vaisių (plg. *Jn* 12, 24). Arba, pasitelkiant kitą Jėzaus mėgstamą įvaizdį, lyg moteris, kenčianti gimdymo skausmus, tačiau paskui pradžiunganti, kad gimė pasauliui žmogus (plg. *Jn* 16, 21).

Brangūs broliai ir seserys, ši psalmė mus moko, kad melddamiesi visada būtume atviri vilčiai ir tvirtai tikėtume į Dievą. Mūsų istorija, dažnai net ir paženklinta skausmo, netikrumo ir krizės akimirksnių, yra išganymo ir „dalios atkūrimo“ istorija. Kaip dirvon nukritęs ir varpa virtęs sėklos grūdas visos mūsų tremtys baigiasi ir visos ašaros nudžiūva Kristuje, jo kryžiaus, į gyvenimą perkeistos mirties, slėpinyje. Ir mums Jėzaus Kris-

taus atradimas yra didysis Dievo „taip“, mūsų dalios atkūrimo džiaugsmas. Tačiau kaip tie, kurie kupini džiaugsmo grįžę iš Babilono rado nuskurdusią ir nu-niokotą šalį ir verkdami kentėjo sėjos sunkumus, nežinodami, ar galiausiai tikrai sulauks derliaus, lygiai taip ir mūsų, po Jėzaus Kristaus – mūsų gyvenimo, tiesos ir kelio – atradimo įžengusių į tikėjimo žemę, „tikėjimo šalį“, dažnai laukia tamsus, atšiaurus ir sunkus gyvenimas, ašarų lydima sėja, tačiau tada esame tikri, kad Kristaus šviesa mums galiausiai tikrai dovanos didelį derlių. O tamsiomis naktimis turime išmokti neužmiršti, kad šviesa yra čia, kad Dievas jau mūsų gyvenime yra tarp mūsų ir kad galime sėti kupini didžiausio pasitikėjimo, jog Dievo „taip“ yra stipresnis už mus visus. Svarbu niekada neprarasti šio atminimo, kad Dievas jau yra mūsų gyvenime, šio gilaus džiaugsmo, kad Dievas įžengė į mūsų gyvenimą ir mus išlaisvino – mus aplankiusio dėkingumo už Jėzaus Kristaus atradimą. Ir šis dėkingumas virsta viltimi, yra mums pasitikėjimo teikianti vilties žvaigždė, šviesa, nes būtent sėjos vargai yra naujojo gyvenimo, didžiulio ir galutinio džiaugimosi Dievu pradžia.

Lietuviškai popiežius pasakė:

„Nuoširdžiai sveikinu piligrimus lietuvius, ypač tikinčiuosius iš Šiaulių, kuriuos lydi jų vyskupas Eugenijus Bartulis. Linkiu, kad apaštalu kapų aplankymas duotų naujų dvasinių vaisių. Garbė Jėzui Kristui.“

PASIMATYMO VALANDA

32 eilinis sekmadienis (A)

Išm 6, 12–16; *1 Tes* 4, 13–18; *Mt* 25, 1–13

Dėl karšto klimato Palestinoje vestuvės prasidėdavo vakare ir tęsdavosi iki vėlyvos nakties. Vestuvių dieną jaunosios draugės būdavo kartu su jaunąja jos namuose. Jaunosios giminaičiai tardavosi su jaunikiu dėl vestuvių kainos. Sutarus jaunikis kartu su savo draugais vykdavo į jaunosios namus. Tam tikroje kelionės vietoje vienas iš jaunikio draugų paspartindavo žingsnį link jaunosios namų ir garsiai sušukdavo: „Štai jaunikis! Išeikite pasitikti!“ Jaunosios draugės, su uždegtais žibintais, išeidavo pasitikti jaunikio, kad jį palydėtų iki jaunosios namų. Ir tada prasidėdavo vestuvių puota.

Jėzus, remdamasis tuometine vestuvių tradicija, mums pateikia palyginimą apie jo atėjimą ne tik pasaulio

pabaigoje, bet ir kiekvieno žmogaus mirties valandą. Jaunikis yra Kristus, dešimt mergaičių – krikščionių bendruomenė. Pasakojime nekalbama apie jaunąją, nes dešimt mergaičių yra jaunoji ir laukia atvykstančio jų jaunikio. Šios dešimt mergaičių yra Kristaus jaunoji, Bažnyčia (plg. *Ef* 5, 22–32). Kristų simbolizuojantis jaunikis laukiamas vidurnaktį, t. y. neapibrėžtu laiku.

Dvi mergaičių grupės vaizduoja dalyvausiančius ir nedalyvausiančius šlovingame įvykyje. Kuo pasireiškia pirmųjų penkių protingumas? Jos, pasiėmusios ir alyvos, suprato, jog gyvenimas yra per ilgas, kad išsaugotum tą patį tikėjimo ir meilės užsidegimą be papildymo. Uždegti žibintai reiškia pastovų budėjimą, kurio reikia norint nepasimesti šio pasaulio užmaršties ir abejingumo naktįje.

Belaukdamos visos mergaitės užmigo. Tačiau tai skirtingas miegas. Giesmių giesmėje jaunoji sako: „Aš

miegojau, bet mano širdis budėjo“ (Gg 5, 2), nes laukė mylimojo jaunikio. Apaštalas Paulius irgi mus ragina gyventi visur ir visada prisimenant Jėzų: „Juk Dievas paskyrė mus ne tam, kad užsitrauktume rūstybę, bet kad įgytume išganymą per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, kuris numirė už mus, kad mes ir budėdami, ir miegodami gyventume su juo“ (1 Tes 5, 9–10).

Tai nereiškia, jog dabartinis gyvenimas yra amžinojo gyvenimo laukimo salė, kurioje geriau ar blogiau įsitaisome, iki kol atvyks traukinys, vežantis mus į anapus. Gyvenimas yra kelionė, išipareigojimas, atsakomybė, meilė. Tačiau svarbu nesumaišyti gyvybingumo su nerimu, tobulėjimo su bėgimu, pilnatvės su audringumu, augimo su kaupimu. Žibintų alyva yra tikėjimas, kuriantis meilės darbus šiame gyvenime.

Protingosios mergaitės, simbolizuojančios gerus krikščionis, atrodo, nėra jau taip ir geros: jos nenori dalytis alyva su kitomis mergaitėmis. Išties į susitikimą su Viešpačiu einame su tuo, ką kiekvienas turime savo širdyje, nuoširdžiai mylėti niekas negali priversti; tai asmeniškasis ir laisvas apsisprendimas.

Paikos mergaitės, kurios kreipiasi į Jėzų „Gerbiama-sis“ (originalo tekste „Viešpatie, viešpatie“), užmiršo jo mokymą šios Evangelijos septintame skyriuje:

„Daugelis man sakys, anai dienai atėjus: ‘Viešpatie, Viešpatie, argi mes nepranašavome tavo vardu, argi neišvarinėjome demonų tavo vardu, argi nedarėme daugybės stebuklų tavo vardu?!’ Tuomet jiems pareikšiu: ‘Aš niekuomet jūsų nepažinojau. Šalin nuo manęs, jūs nedorėliai!’“ (Mt 7, 22–23). Šie žodžiai nesmerkia maldos, nedraudžia vadinti Jėzaus Kristaus Viešpačiu, bet mus moko, jog malda nėra atsiejama nuo krikščioniško gyvenimo, nuo Tėvo valios vykdymo. Laukiant didžiosios Viešpaties atėjimo dienos privalu budėti ir nesielgti taip, kaip Tesalonikų Bendrijos krikščionys, kurie, užsitęsus Viešpaties atėjimo laukimui, pasidavė tingumui ir smalsumui (plg. 1 Tes 4, 11; 2 Tes 3, 6–12).

Beje, jaunikis neišdygsta nežinia iš kur, pasakojimo metu jis jau turi būti kelyje. Išties Viešpats artėja į būsimųjų vestuvių pokylį nuo savo mirties ir prisikėlimo dienos. Bažnyčia nuolat semiasi vilties iš Velykų slėpinio ir nuolat pakyla pasitikti ateinančio Viešpaties. Šia prasme jis ateina jau dabar. Jeigu einame pasitikti Viešpaties tikėjimu, kuris keičia mus ir kuria meilę artimui, tada išeisime jo pasitikti ir mūsų mirties valandą bei Paskutinio teismo dieną. Pasimatymo svaigulį gali patirti tik tie, kurie visą gyvenimą jo laukė ir vykdė dangiškojo Tėvo valią. Šventoji Teresė Avilietė, XVI a. ispanų mistikė, paskutinį kartą atsiduso tardama: „Jėzau, dabar jau laikas mums pasimatyti.“

TALENTAS ŠVIESOJE IR TAMSOJE

33 eilinis sekmadienis (A)
Pat 31, 10–13. 19–20. 30–31; 1 Tes 5, 1–6; Mt 25, 14–30

Talantas Jėzaus laikais buvo ne pinigais, bet svorio matas, maždaug 39 kg sidabro luitas. Jo vertė tada buvo apie 6000 denarų, o vienas denaras būdavo vienos dienos darbo užmokestis. Erazmas Roterdamietis († 1536) pirmasis žodžiui „talentas“ suteikė platesnę reikšmę, kuria mes ir šiandien nusakome žmogaus gebėjimus. Palyginime matome, kad talentas nėra uždirbtas ar nupirktas. Jis gautas. Tai – dovana. Mūsų gyvenimas neprasideda iš nieko. Dažnai girdime sakant: „Aš pats tai padariau ar pasiekiau.“ Vienas pats negali nieko pasiekti. Yra pagrindas, kuris buvo suteiktas, dovanotas. Viskas yra malonė. Iš mūsų pusės reikia dėkingo ir atsakingo atsako į šią gautą dovaną. Mums suteikta autonomija šia dovana disponuoti.

Pirmųjų dviejų tarnų santykis su gautais talentais buvo teisingas. Tik trečiasis tarnas ne viską teisingai supra-

to: nepatikėjo, kad, šeimininkui nesant, šis talentas yra jam patikėtas; nesugebėjo išvelgti šeimininko dosnumo, meilės, pasitikėjimo. Jis paslėpė talentą tamsoje: užkasė į žemę. Dovana tapo baimės priežastimi: „Pabijojęs nuėjau ir paslėpiau tavo talentą žemėje.“ Baimė jį sukaustė ir atėmė iš jo spontaniškumą, kūrybiškumą, džiaugsmą. Baimę veja tik teisingas meilės santykis su Dievu: „Nebėra meilėje baimės, bet tobula meilė išveja baimę. Baimė bijo bausmės, ir kas bijo, tas dar netobulai myli. Mes mylime, nes Dievas mus pirmas pamilo“ (1 Jn 4, 18–19).

Tačiau vien veiklos nepakanka. Reikia taip pat žinoti dėl ko, kam ir ką daryti. Palyginime sakoma, kad tarnai turi atsiskaityti su šeimininku. Vadinas, Viešpačiui turėsime pateikti mūsų veiklos rezultatus. Taip, talentas yra mūsų, bet galiausiai jis, su kitais pelnytais talentais, turi sugrįžti pas Kūrėją. Neužtenka šiuos talentus leisti į apyvartą, reikia įvertinti, kokia prasmė ir nauda iš to. Jei veiklą skatino vien tik mūsų egoistiniai interesai, jei buvo investuojama į tuštybę, tai atsiskaitant su Viešpačiu, nepaisant veiklos gausumo,

mūsų pastangos, esant didžiuliams trūkumams, gali pasirodyti bergždžios.

Nebūtinai privalome pasiekti įspūdingų rezultatų. Svarbu vidinis nusiteikimas, intencija. Prisiminkime Jėzaus gyvenimą: tarp savo tautiečių nieko daug neuveikė, kažko regimo kaip ir nesukūrė. Surinko tik grupelę draugų, iš kurių vienas jį net išdavė. Atidavė viską savo gyvenime, o rezultatas – griūtis, kryžius. Žvelgiant iš sėkmės ar materialinės pažangos pozicijų, blogiau ir negali būti. Būtų galima sakyti, kad visos skelbimo, tarnystės, dėmesingumo, atijautos pastangos buvo bergždžios. Bet taip nėra. Žiūrint ne pasaulio, o Evangelijos žvilgsniu jo gyvenimas iš tikro yra pasisekęs (plg. *Žyd* 5, 7–10).

Krikščioniui, tarp įvairių Dievo suteiktų dovanų, tikėjimas ir sakramentai irgi yra Dievo dovana. Palyginimas apie talentus mus kviečia atlikti sąžinės sąskaitą: kaip naudoju šiuos talentus? Daugeliui Krikštas išties yra gi-

liai širdyje užkastas talentas. Prigimtiniai talentų vaisiai baigiasi su mūsų mirtimi arba daugių daugiausiai lieka paveldėtojams; dvasinių talentų vaisiai mus palydi į amžinąjį gyvenimą, kur vieną dieną išgirsime dieviškojo Teisėjo pagyrimą: „Gerai, šaunusis ir ištikimasis tarne! Kadangi buvai ištikimas mažuose dalykuose, aš tau pavesiu didelius. Eikš į savo šeimininko džiaugsmą!“

Be to, mūsų žmogiška ir krikščioniška pareiga nėra puoselėti vien tik savo prigimtinis ir dvasinius talentus, bet taip pat padėti ir kitiems juos plėtoti, leisti į apyvartą; ypač tiems, kurie neturi galimybės ar neišdrįsta vieni patys to daryti. Pasaulyje nemažai žmonių, mokančių išvelgti paslėptus talentus kitame žmoguje ir su meile padedančių juos puoselėti, iškelti į šviesą. Bet pasitaiko ir tokių, kurie praeina pro šalį ir kitą palieka skendėti tamsoje. Galbūt ir tas žmogus, kuris pabijojo ir užkasė savo talentą giliai žemėje, taip nebūtų pasielgęs, jei būtų atsiradęs bent vienas, išdrįsęs jam pagelbėti ir jį padraštinti.

TEISINGUMO ATKŪRIMAS

Kristus Karalius (A)

Ez 34, 11–12. 15–17; *1 Kor* 15, 20–26a. 28; *Mt* 25, 31–46

Šiandien, paskutinį liturginių metų sekmadienį, Bažnyčia, švęsdama Kristaus Karaliaus iškilmę, pateikia didingą Paskutinio teismo paveikslą: būsime teisiami pagal meilę, mūsų veiksmingai parodytą savo artimui. Čia nėra paminėtas tikėjimas, kuris, be abejo, yra Dievo ir žmogaus santykio pagrindas. Paskutinio teismo vizija tik pabrėžia, jog tikėjimas neaprepia viso santykio. Tikėjimas turi vesti į žmogaus perkeitimą. Mat po to nebebus nei tikėjimo, nei vilties, o tik meilė ar neapykanta kaip amžina teigiamo ar neigiamo apsisprendimo būseną (plg. *1 Kor* 13, 1–13). Anglų rašytojas K. S. Luisas (C. S. Lewis, † 1963), „Narnijos kronikų“ autorius, sako: „Kas neamžina, Amžinybėje neturi vertės.“

Didžiojo Bažnyčios tikėjimo išpažinimo (lot. *Credo*) vidurinė dalis užbaigiama žodžiais: „Jis vėl garbingai ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti“. Teismo perspektyva nuo ankstyviausių laikų darė poveikį krikščionims kaip jų dabartinio gyvenimo matas, kaip reikalavimas sąžinei ir kartu kaip dieviškojo teisingumo viltis. Tikėjimas į Kristų niekada nežvelgė tik atgal ir į viršų, bet visada krypo ir priekin, į Viešpaties nekart skelbtą teisingumo valandą. Toks žvilgsnis į ateitį darė krikščionybę svarbią dabarčiai.

Krikščionių bažnytinių pastatų, kuriuose norėta regimai išreikšti istorinę bei kosminę tikėjimo į Kristų platybę, rytinėje pusėje paprastai būdavo vaizduojamas kaip Karalius grįžtantis – vilties įvaizdis – Kristus, o vakarinėje, kaip atsakomybės už savo gyvenimą įvaizdis, – Paskutinis teismas, šis įvaizdis tarsi įkandin palydėdavo krikščionis, einančius pro jį iš bažnyčios į kasdienybę. Teismo ikonografijos raidoje viršų vėliau – viduramžiais – vis labiau ėmė imti grėsmingasis bei bauginantis teismo aspektas, akivaizdžiai labiau traukęs menininkus negu vilties, dažnai užtemdytos grėsmės ženklų, spindesys. Mūsų laikais mintis apie Paskutinį teismą išblėsta: krikščioniškasis tikėjimas individualizuojamas ir pakrypsta pirmiausia į savo paties sielos išganymą; visuotinės istorijos apmąstymą vis labiau ima ženklinti pažangos idėja. Nors nuojauta, kad teismas gali egzistuoti ir kad man kada nors gali tekti prieš jį stoti, neišvengiamai nusmelkia mus tada, kai rengiamės daryti tai, ką patys laikome neteisinga.

XIX ir XX a. ateizmas, jo šaknys ir tikslas, yra moralizmas – protestas prieš pasaulio ir jo istorijos neteisybes. Pasaulis, kuriame tiek daug neteisybės, nekaltųjų kančios ir galingųjų cinizmo, negali būti gerojo Dievo kūrinys. Moralės vardu toks Dievas atmetinas. Tad ėmė atrodyti, kad teisingumą steigiančio Dievo nėra ir todėl dabar pačiam žmogui tenka užduotis kurti teisingumą. Kad iš to kilo didžiausios

žiaurybės – neatsitiktina. Pasaulis, pats turintis susikurti teisingumą, yra pasaulis be vilties. Niekas neatsiliepia į šimtmečių kančias. Niekas nelaiduoja, kad pasaulyje toliau neviešpataus – kad ir kokiomis ideologijomis dangstydamasi – ciniška galia.

Tačiau žmogumi tapusiam Kristuje Dievas parodo savo veidą, pasidalija apleisto žmogaus būviu. Nekaltai kenčiantys tapo vilties tikrumu: Dievas yra ir Dievas moka kurti teisingumą taip, kaip mes neįstengiamo įsivaizduoti ir tegalime suvokti tikėjimu. Teisingumas yra: praeities kančios „atšaukiamos“, atitaisyti atkurama teisė. Todėl tikėjimas Paskutinį teismą galiausiai ir pirmiausia yra Kristaus sugrįžimo ir naujo gyvenimo būtinybės viltis. Mūsų laukiama nemirtinga meilė neabejotinai yra svarbus pagrindas tikėti, jog žmogus sukurtas amžinybei, bet tik drauge suvokiant, kad istorijos neteisingumui nėra paliktas paskutinis žodis.

Protestas prieš Dievą teisingumo vardu nieko neduoda. Pasaulis be Dievo yra pasaulis be vilties (plg. *Ef 2, 12*). Tik Dievas gali sukurti teisingumą. O tikėjimas teikia mums tikrumą, jog jis tai daro. Paskutinio teismo įvaizdis pirmiausia yra ne siaubo, bet vilties ir atsakomybės įvaizdis. Dievas yra teisingumas ir kuria teisingumą. Bet jo teisingume glūdi malonė. Tai su-

vokiame žvelgdami į nukryžiuotą ir prisikėlusį Kristų. Abu dalykai – teisingumas ir malonė – traktuotini neišleidžiant iš akių jų deramo vidinio ryšio. Malonė teisingumo nepanaikina. Neteisybės ji nepaverčia teise. Ji nėra kempinė, kuria viskas nuvaloma taip, kad visa, kas padaroma žemėje, galiausiai praranda bet kokią vertę. Prieš tokį dangų ir tokią malonę, pavyzdžiui, savo „Broliuose Karamazovuose“ pagrįstai protestavo Fiodoras Dostojevskis († 1881). Amžinajame pokylyje piktadariai galiausiai nesėdės greta aukų be jokio skirtumo, tarsi nieko nebūtų įvykę.

Dievo teismas – viltis ir dėl to, kad yra teisingumas, ir dėl to, kad yra malonė. Jei teismas tebtūt malonė, padaranti visa, kas žemiška, nereikšminga, Dievas mums liktų skolingas atsakymą į klausimą dėl teisingumo – esmingai svarbų klausimą, adresuojamą istorijai ir Dievui. Jei jis tebtūt teisingumas, visa, kas mums pabaigoje liktų, būtų baimė. Dievo tapimas žmogumi Kristuje abu dalykus – teismą ir malonę – taip susiejo vieną su kitu, kad teisingumas atkuriamas: visi darbuojamės savo išganymui su atsakomybe, kuri egzistuoja tik tada, kai yra kam pareikalauti ataskaitos, ir kartu malonė leidžia visiems puoselėti viltį ir pasitikint artintis prie Teisėjo, kurį pažįstame kaip savo Užtarėją (plg. *1 Jn 2, 1*).

NEŽINOTE, KADA ATEIS TAS LAIKAS!

I advento sekmadienis (B)
Iz 63, 16b–17. 19b; 64, 2–7; 1 Kor 1, 3–9; Mk 13, 33–37

Prasideda naujieji liturginiai metai, per kuriuos Bažnyčia peržvelgia visus Kristaus slėpinius. Šiandien pradėdame apie keturias savaites trunkantį adventą (lot. *adventus* – atėjimas), kuris parengia mus švęsti Įsikūnijimo slėpinį – Dievo Žodžio atėjimą į šį pasaulį. Pirmąjį advento sekmadienį Bažnyčia apmąsto Viešpaties šlovingą sugrįžimą pasaulio pabaigoje, kuri tam tikra prasme įvyksta ir su kiekvieno žmogaus mirtimi. „Tačiau tos dienos ar tos valandos niekas nežino“ (*Mk 13, 32*).

Todėl Jėzus mus ragina budėti: „Budėkite, nes nežinote, kada grįš namų šeimininkas: ar vakare, ar vidurnaktyje, ar gaidgystėje, ar rytmetį, kad, netikėtai sugrįžęs, nerastų jūsų miegančių.“ Toks Jėzaus kalbėjimo būdas išreiškia tam tikrą pasaulio suvokimo viziją: dabarties laikas yra lyg ilga naktis. Šis gyve-

nimas panašus į miegą. Beatodairiška veikla, kurios imamės šiame gyvenime, yra kaip sapnas.

Apaštalas Paulius paaiškina šią simboliką: „Naktis nuslinko, diena prisiartino“ (*Rom 13, 12*). Sakydamas „naktis“, jis turi mintyje šį gyvenimą, o sakydamas „diena“ – būsimąjį gyvenimą. Visais laikais ir visoje kultūrose įprasta miegą laikyti mirties simboliu. Tačiau Biblijoje miegas dažniausiai simbolizuoja žemiškąjį gyvenimą. Daug kam gyvenimas yra sapnas, o mirtis – drastiškas ir netikėtas prabudimas. Todėl šv. Augustinas († 430) sako: „Mūsų žemė turėtų vadintis ne tiek gyvųjų, kiek miegančiųjų žemė.“ Kas yra bendro tarp žemiškojo gyvenimo ir sapno?

Pirmoji sapno savybė, kuri nusako mūsų gyvenimą, yra trumpumas. Sapnui neturi įtakos laikas. Sapne jis kitoks, negu realybėje. Įvairios situacijos, kurios reikalautų kelių dienų ar net savaitės, sapne įvyksta per kelias minutes. Kartais sapno turinys tikrovėje užimtų visą dieną, tačiau pabudę ir pažiūrėję į laikrodį

pamatome, jog buvome prisnūdę tik dešimt minučių. Tai mūsų gyvenimo paveikslas: žmogus, pasiekęs gyvenimo vakarą, jaučia, kad tai buvo ilgesnė ar trumpesnė gyvenimo akimirka.

Kita sapno savybė – tikrovės simuliacija arba tuštybė. kažkas gali sapnuoti, kad puotoje valgo ir geria iki soties, bet prabudęs lieka alkanas. Arba štai vieną naktį vargšas sapnuoja, jog tapo turtingas. Sapne džiaugiasi, puikuoja, net paniekina savo tėvą, apsimesdamas, kad jo nepažįsta. Tačiau nubudęs pamato, jog yra toks pat vargšas kaip ir pirmiau. Gana dažnai taip nutinka ir išeinant iš šio gyvenimo miego. kažkas čia, žemėje, gyvena turtingai, bet štai miršta ir atsiduria tokioje pat padėtyje kaip tas ką tik minėtas vargšas, kuris sapnavo esąs turtingas.

Tačiau yra viena sapno savybė, kuri nepriskiriama šiam gyvenimui, tai atsakomybės nebuvimas. Mes galime nužudyti ar pavogti sapne, bet prabudus nelieka kaltės jausmo, nereikia atlikti bausmės. Gyvenime, kaip žinome, taip nėra. Už tai, ką padarome gyvenime, esame atsakingi.

Mūsų visuomenėje juntamas apsnūdimas, tikrų jausmų netekimas, prisitaikymas, abejingumas. Tai tampa įpročiu. Šis neigiamas įprotis užliūliuoja sąžinę, kuri nebejaučia gyvenimo rimtumo, sveiko nerimo, nebe pastebi, kad miršta dvasiškai. Jeigu nebekreipiame dėmesio į dvasinį gyvenimą, tai pasaulis, kuriame gyvename, nėra tikras. Gyvenimo rūpesčiai pamažu užgriozdina žmogaus širdį tokiais susidomėjimais, jog domėjimasis Dievo valia paprasčiausiai išnyksta.

1912 m. balandžio 14 naktį, kai nuskendo „Titanikas“, nutiko panašus dalykas: iš kitų laivų radijo bangomis buvo siunčiami pranešimai, kad jo plaukiamu kursu yra ledkalnis. Tačiau transatlantiniame laive tuo metu vyko šokiai, nesinorėjo jaudinti keleivių. Tad nebuvo imtasi jokių priemonių, nukeliant bet kokius svarsty-

mus rytojaus dienai. Tuo metu laivas ir ledkalnis dide- liu greičiu artėjo vienas prie kito, kol naktį pasigir- do siaubingas skęstančiųjų šauksmas.

Todėl net tris kartus šioje trumpoje Evangelijos iš- traukoje nuskamba žodis „budėkite“. Jėzus mus ra- gina neužmigti, nepasiduoti šio gyvenimo iliuzijoms, blogiems įpročiams. Apaštalo Pauliaus laiškuose irgi girdime šį kvietimą: „Išmušė valanda jums pabusti iš miego. Dabar išganymas arčiau negu tuomet, kai įti- kėjome“ (Rom 13, 11); „Pabusk, kuris miegi, kelkis iš numirusių, ir apšvies tave Kristus“ (Ef 5, 14).

Budėjimo vertė priklauso nuo motyvo dėl ko budima. Vagis taip pat budi... Budėti reiškia suprasti dabartį, at- skleisti joje Dievo kelią ir maldos prasmę. Malda yra bu- dėjimo pagrindas, priešnuodis sapnų ir simuliacijų (lot. *simulacrus* – stabas) pasauliui. Maldoje „pažvelgę“ į Die- vo pasaulį, mes nauju žvilgsniu pamatome mus supantį dabarties pasaulį. „Budrus dėmesys dabarčiai yra didelė krikščioniška dorybė“ (Romano Guardini, † 1968).

Jėzus sako, kad jis gali sugrįžti vakare, vidurnaktį ar ryte. Bažnyčios tradicija čia išvelgia ir liturginių va- landų ritmą. Liturginės valandos yra Bažnyčios li- turginė maldos knyga, sudaryta iš Biblijos psalmių ir skaitinių, Bažnyčios raštų ir maldų. Ši malda, pašven- tinanti žmogų ir laiką, suskirstyta į dvi pagrindines li- turgines valandas – Rytinę ir Vakarinę. Taip pat yra ir vadinamosios mažosios liturginės valandos: Dieninė, Naktinė ir Aušrinė.

Taip – sekdama dienų, savaitių ir metų ciklą – Bažny- čia nuolat per maldą įterpia Dievo buvimą tarp žmo- nių čia ir dabar. Ši išstverminga malda pamažu įveda laiką ir žmogaus triūsą į amžinybę. Tad budėjimas nėra išreiškiamas kažkuo kitu, bet malda. Juk negali netikėtai ir nepasiruošus pasirodyti Viešpats tiems, kurie meldžiasi, nes maldoje trokštame su juo susi- tikti, žvelgti į jį, būti su juo.

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Kun. Laurynas Visockas

PASTORACINĖ PARAPIJIEČIŲ LANKYMO PRAKTIKA

2010 m. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje buvo sėkmingai apgintas mokslinis darbas „Pastoracinės parapijiečių lankymo praktikos atgaivinimo Lietuvoje gairės“, kuriame gilinamasi į vadinamojo parapijiečių kalėdojimo ištakas, teologinį pagrindimą ir pastoracinę naudą. Darbo vadovas – mons. dr. Algirdas Jurevičius.

Ar sielovadinis aplankymas, vadinamasis kalėdojimas, yra pareiga, ar tik galimybė? Be abejo, kalėdojimas pirmiausia yra Bažnyčios pareiga, nurodyta Katalikų Bažnyčios kanonų teisėje. Kalėdojimo pareigos aktualumas šiandienos pastoracijoje ir jo nepamainoma vertė kyla iš paties Jėzaus veiklos pavyzdžio. Ši pareiga yra misijinio pobūdžio, ji paties Viešpaties Jėzaus Kristaus įsakyta apaštalams – per juos vyskupams ir kunigams, taip pat ir tikintiems pasauliečiams, taigi perduota Bažnyčiai. Toks sielovadinis apsilankymas yra suprantamas kaip priemonė evangelizuoti parapijiečius, gyvenančius konkrečios parapijos teritorijoje. Taip pat tai galimybė žmonėms, kurie dėl įvairių priežasčių prarado ryšį su Dievu ir Bažnyčia, vėl Dievo vadamams grįžti į tikėjimo ir Bažnyčios gyvenimą.

Atkreipdamas dėmesį į tikinčiųjų mažėjimą Bažnyčioje ir vis brandesnę jų amžių, noriu atrasti būdą, kuris būtų gal ir neišskirtinis Bažnyčios pastoracijoje, bet atgaivintas atneštų tinkamų vaisių. Ieškojimo kelyje gimė mintis gilintis į kalėdojimo tradiciją Lietuvoje, kuri vykdoma, bet kartu apie ją yra mažai žinoma.

Per septynerių metų liturginę pastoracinę praktiką įvairiose parapijose artimiau susipažinau su kunigų ir pasauliečių požiūriu į kalėdojimo tradiciją. Pastebėjau, kad kai kurie kunigai vengia sielovadinio aplankymo pareigos arba ją atlieka paskubomis ir be tinkamo pasirėngimo. Kitose parapijose teko matyti tikrai tinkamą šios pareigos suvokimą ir jos įgyvendinimą praktiškai. Parapijiečiai su džiugesiu laukia ir svetingai priima savo dvasinį ganytoją, su kuriuo linkę bendrauti tikėjimo ir šeimos gyvenimo klausimais, nepamiršta pavaišinti stalo gėrybėmis ir auka paremti Bažnyčią. Toks dvasininko vizitas parapijiečiams yra natūralus, nes įprastas jų šeimose, taip pat neša dvasinių vaisių ir puoselėja ryšį su kunigu. Pastebėjau, kad ši sielovadinio aplankymo pareiga atneša naudą tiek šeimai, tiek kunigui, tiek ir visai parapijos bažnytinei bendruomenei. Tik priklauso nuo to, kaip kunigas angažuojasi šiai

tarnystei ir ją priėmęs vykdo, o parapijiečiai, tinkamai jos prasmę suvokę, ją vertina ir brangina.

I. Parapijiečių lankymo ištakos Naujajame Testamente

Naujojo Testamento tekstai liudija apie krikščioniškų bendruomenių pradžią, kylančią iš paties Viešpaties Jėzaus Kristaus, kuris siuntė apaštalus skelbti Evangelijos ir burti į Bažnyčios bendruomenę atsivertusius ir įtikėjusius. Krikščionių bendruomenes laipsniškai imta vadinti parapijomis. Parapijos terminas kyla iš graikiško žodžio *paroikos*, kuris reiškia gyventi šalia, viešėti¹. Naujasis Testamentas paroikijos sąvoką vartoja kaip apibrėžimą pristatydamas pirmąsias krikščionių bendruomenes. Toks pristatymas pirmiausia reiškia buvimą svetimoje šalyje – tikinčiųjų buvimą svetur, manant, kad krikščionių bendruomenė šiame pasaulyje yra keliauninkė į dangaus tėvynę². Iš šio žodžio vėliau kilo parapijos sąvoka (*paroikia* – pastovis svetimoje vietoje), kurią mes šiandien suprantame kaip teritorinį dydį ir kaip bendruomenę.

Apaštalų darbų knyga ir Pauliaus laišakai perteikia paraginimų ir priminimų bendruomenėms. Juk Kristus, būdamas Kūno – Bažnyčios Galva, nustato bendruomenės pavidalą ir esmę, kad dalyvavimas Kristaus Kūno draugystėje pašventintų narius: „Dievo šventovė šventa, ir toji šventovė – tai jūs“ (1 Kor 3, 17). Pauliaus raštuose sąvoka *paroikia* pakeičiama kitais terminais, liudijančiais apie kilnią krikščionių užduotį: pašaukti Kristaus Šventojoje Dvasioje, jie Tėvo išrinkti ypatingai tarnystei. *Paroikia* išreiškiama jos dvasią atitinkančiais įvairiais: „Dievo Bažnyčia“ (1 Kor 10, 32; 11, 22; 15, 9; Gal 1, 13), „Kristaus kūnas“ (1 Kor 12), „Dievo Izraelis“ (Gal 6, 16), „Naujoji Sandora“ (1 Kor 11, 25). Įtikėję Kristų yra išrinktosios tautos teisių paveldėtojai, įgavę naują egzistenciją per Kristaus kryžių ir prisikėlimą. Bendruomenė – parapija yra Kristaus veikimo dirva, kuri pasireiškia šiais būdais: mokymu Dievo žodžiu, jo įgyvendinimu, sakramentais ir maldomis, krikščioniškos meilės skleidimu (plg. Mt 18, 20; Apd 2, 42). Bendruomenės nariai nuolatos šaukiama liudyti Kristų savo veikimu, sekant Juo ir tarnaujant artimui. Jie gyvena eschatologinėmis viltimis, pereinamuoju įtampos laiku tarp Kristaus prisikėlimo ir paruzijos³.

1. Jėzus Kristus – keliaujantis skelbėjas

Vienas iš pagrindinių Jėzaus veiklos centrų buvo Galilėjos sritis. Netoli Kafarnaumo vietovės jis pašaukė keletą mokinių: Petrą ir Andriejų bei Jokūbą ir Joną. Jėzus skelbdavęs Evangeliją Galilėjos miestuose ir kaimuose, grįždavo į Kafarnaumą kaip į pažįstamą ir centrinę vietą. Žinome apie Mariją iš Magdalos miestelio, esančio

arti ežero. Evangelistai mini tokias vietas kaip Chozaziną ir Betsaidą (plg. *Mt* 11, 20–24), kur Jėzus buvo gerai pažįstamas. Jis iš šių miestų tikėjosi atsivertimo, bet nesulaukė tokio atsako. Tą patį galime pasakyti ir apie Jėzaus tėviškę Nazaretą, kur jis pagydė tik keletą ligonių ir stebėjosi žmonių netikėjimu (plg. *Mk* 6, 1–6). Pasak Morkaus, Jėzus dukart buvo nukeliavęs į Dekapolio kraštą, tačiau neaplankė didžiųjų miestų. Panašiai įvyko ir Tyro bei Sidono srityse (plg. *Mk* 5, 1–20; 7, 31). Evangelijose minimas vienas žymiausių miestų, kuris Jėzui buvo gerai pažįstamas, tai Jeruzalė. Tačiau nežinia kaip vertinti tai, jog Jėzus vengė urbanistinių centrų. Hipotetiškai maštant, Jėzaus troškimas sušaukti visą Izraelį turėjo jį nuvesti į svarbiausius ir tankiausiai apgyvendintus centrus, tačiau Jėzus veikė tarp savųjų, tarp kaimo žmonių – amatininkų, prekyautojų, ūkininkų ir žvejų. Kadangi Jėzus save tapatinė su romiaisiais ir kukliaisiais, jie ir buvo jo tarnystės dėmesio centras, tačiau per tai atsiskleidė tos tarnystės reikšmingumas visam Izraeliui⁴.

Jėzaus pasiuntinybės šerdis buvo skelbti Gerąją Naująją. Šioji Viešpaties tarnystė skleidėsi tiek skelbiant Evangeliją susirinkusioms minioms, tiek ir lankant pavienius asmenis ir jų šeimas. Norėdami išskirti asmenišką aplankymų svarbą Jėzaus pasiuntinybėje, pažvelkime į evangelijose randamus Jėzaus vizitų aprašymus.

1.1 Bendrystės ir tarnavimo skelbimas

Jėzaus patepimas Betanijoje per vaises yra vienas iš iškilmingesnių būdų priimti svečią. Tada, matyt, buvo šabas ir pagal paprotį po pamaldų sinagogos lankytojai vienas kitą kviesdavosi į svečius. Betanijoje Jėzaus garbei surengtos vaisės rodo šeiminių svetingumą ir dėkingumą, o tai suprantama, nes džiaugiamasi dėl Lozorius prikėlimo⁵. Ši vaisių scena yra aprašyta *Jn* 12, 1–8; *Mk* 14, 3–9; *Mt* 26, 6–13. Mes remsimės Evangelijos pagal Joną aprašymu. Pietaujant Morta patarnavo, tuo metu Lozorius ir kiti vaišinosi prie stalo. Marija atnešė nardo (brangių tepalų) indą, išpylė jį Jėzui ant kojų ir nušluostė jas savo plaukais.

Analizuodami šią lankymosi namuose sceną, prisiminkime to meto vaisių papročius. Ruošiantis eiti į vaises, kreipiamas dėmesys į tinkamą aprangą. Atėjus prieškambarėje buvo susitvarkoma ir einama į valgomąjį. Turtingesnių šeiminių namuose svečius pasitikdavo tarnas, kuris pasveikinęs nuveddavo vyrus į vyrų, o moteris į moterų kambarius. Svečiams buvo plaunamos kojos, patepama aliejumi galva, o kartais ir kojos. Pagrindinio valgymo metu svečiai valgomajame gulėdavo ant šono, pasirėmę alkūne⁶.

Betanijoje Jėzui surengtos vaisės buvo ypač šventiškos, nes graikiškame tekste pavartotas žodis *anacheimenon* atskleidžia, kad Lozorius buvo vienas iš gulinčių su juo prie stalo⁷. Toks šventinis valgymo būdas gulint ant šono ir ilsintis galėjo būti perimtas iš graikiškų tradicijų, nes graikai valgydami ilsėdavosi, tačiau kasdien buvo valgoma sėdint⁸. Ypatingas Jėzui parodytas svetingumo ir švento meilės išlaidumo ženklas yra brangūs nardo tepalai, išgaunami iš augalų šaknų, kurie kildinami iš Rytų⁹. Paprastai jais buvo tepamos ne kojos, bet galva.

Jėzus kaip mokytojas buvo kviečiamas į daugybę tokių vaisių, per kurias svečias – mokytojas – tardavo žodį. Smulkmenišką Mortos patarnavimą atskleidžia *Lk* 10, 38–42 ištrauka: Morta kviečia Jėzų paviešėti, taip parodydama svetingumą, kuris siejasi su bendruomenišku. Tuo metu, kai evangelijos formavosi, žodis *diakonein* buvo siejamas su krikščionių tarnyste. Tai randame pasakojimuose apie bendruomenę, kur Jėzus – svečias – yra svarbiausias asmuo, duodantis atsakymus į tikėjimo ir gyvenimo bendruomenėje klausimus¹⁰. Pastebime, kad Jėzaus buvimas kartu naujai prakalbina ir pagilina Dievo meilės ir rūpinimosi žmonėmis suvokimą. Nors Jėzaus apsilankymas kartais kėlė nors piktdavimą, tačiau jis nevengdavo kartu su nusidėjėliais valgyti prie vieno stalo, kalbėtis ir kviešti į atsivertimą.

1.2 Tarnystės dovanos pažadinimas

Lankydamas savo bičiulius ir jų šeimas Jėzus ne tik bendravo ir vaišinosi, bet ir gydydavo tiek dvasine, tiek fizine prasme. Pažvelkime į Petro uošvės išgydymo istoriją (plg. *Mk* 1, 29–31): išvadavimas iš ligos moterį paskatina tarnauti. Šis išgydymas aprašomas su tam tikromis smulkmenomis, kurios rodo pasakojimo autentiškumą, parentą jo dalyvių liudijimais. Pradžioje yra minimi keturi apaštalai (*Mk* 1, 16–20), pirmieji prisijungę prie Kristaus. Kitose paralelinėse evangelijų vietose minimas tik Petras, kurio namuose buvo serganti uošvė.

Pagal tradiciją jaunavedžiai gyvendavo su jaunojo tėvais tol, kol sukauptavo pakankamai pinigų, kad galėtų persikelti į nuosavą namą. Pasitaikydavo, kad vaikams dar nesuaugus tėvai mirdavo. Panašiai galėjo būti ir Simono Petro bei Andriejaus atveju, nes jie galėjo būti perėmę savo tėvų namus. Spėjama, kad Simono Petro uošvis jau buvo miręs, todėl Simonas Petras su žmona priėmė į savo namus našlaujančią uošvę. Rūpinimasis šeimos nariais bei jų globa buvo svarbus dalykas¹¹.

Nagrinėjamoje ištraukoje autorius aprašo ligonės būklę – gulėjo karščiuodama (*Mk* 1, 30). Parodoma, kad uošvė buvo bejėgė ir priklausoma nuo kitų patarnavi-

mo¹². Moteris namuose tikriausiai turėjo atskirą dalį, o kaip ligonė, matyt, gulėjo ant šiaudų, paklotų asloje, užsimitusi apsiaustu ir antklode. Nežinome, ar ji susirgo staiga, ar jau sirgo ilgesnį laiką. Pats pagijimas įvyksta tyliai, per Jėzaus prisilietimą: „Jis priėjęs pakėlė ją už rankos“ (Mk 1, 31). Jėzus ją pagydo staiga, nes ligonė pasakojimo pradžioje jaučiasi silpniau, o štai pagydyta ji iškart jiems patarnavo. Matome, kad Jėzus Petro namuose buvo laikomas šeimos nariu, kitaip negalėtume suprasti moters patarnavimo: paprastai moterims būdavo draudžiama vaišinti svečius¹³. Tai galioja ir pirmojo mūsų nagrinėto Jėzaus apsilankymo pas Lozorių Betanijoje atveju. Petro uošvės pagydytas yra vienas iš pirmųjų stebuklų, aprašytų Evangelijoje pagal Morkų. Nors jis lyg ir nelabai žavintis ar išpūdingas, tačiau tai pamokanti pradžia, nes Jėzaus stebuklai nėra parodomieji dieviškų galių vaizdai, bet ženklai, kurie apreiškia jo gailestingumą ir rūpinimąsi žmonėmis. Kita vertus, tai parodo šio įvykio tikslą: patarnaudamas Petro uošvei, Jėzus atgaivina jos tarnavimo dvasią – gebėjimą tarnauti, o tai ją daro panašią į Jėzų Kristų. Kaip matome, šioje ištraukoje Jėzus neklausia ligonės: „ar tu tiki?“ arba „ko nori, kad tau padaryčiau?“, nes pagrindinis tikėjimo stebuklas buvo jau anksčiau įvykęs, todėl čia užtenka tik Jėzaus prisilietimo¹⁴.

1.3 Išganymo teikimas

Jėzus lankydavosi ne vien pas jam artimus žmones ar mokinių šeimas, bet ir pas tuos, kurie liaudies akyse buvo papiktinimas ir priešprieša tikėjimui – fariziejus ir muitininkus. Vieną iš epizodų randame Evangelijoje pagal Luką – tai pasakojimas apie muitininką Zachiejų iš Jericho (plg. Lk 19, 1–10).

Jerichas buvo pasienio – muitinės – miestas, vienas iš turtingiausių Palestinoje, išsikūrus derlingoje Judėjos dalyje. Jeriche stovėjo Erodo rūmai, todėl muitai šiame mieste buvo dideli. Muitininkų viršininkas Zachiejus nustatinėdavo muitų dydį ir įdarbindavo jam pavaldžius mokesčių rinkėjus. Dėl užimamų pareigų Zachiejus galėjo susikrauti nemažai turto ir neapgauindamas, tačiau, atrodo, kad jis buvo sukčius¹⁵. Į muitinę suplaukdavo ne tik pinigai, bet ir viso krašto, ypač Jeruzalės, žinios. Jėzui su mokiniais įžengiant į miestą ir minioms jį sveikinant, Zachiejus taip pat užsigėidė jį išvysti. Dėl mažo ūgio per žmones negalėdamas jo matyti jis įlipo į šilkmedį. Šios rūšies medžių šaknys išsikišusios puslankiu, o šakos pasvirusios iki žemės, todėl jį buvo lengva įlipti¹⁶. Pasakymas, kad Zachiejus buvo žemo ūgio (Lk 19, 3), rodo, jog pagal regiono standartus jo ūgis buvo mažiau nei pusantrą metro. Jėzus, jį pastebėjęs, pasisiūlė pas jį pasisvečiuoti. Šis Jėzaus

žingsnis tuometiniu supratimu buvo papiktinimas, kadangi paprastai aukštuomenė nesiprašė į kitų namus, o pamaldūs žydai nerodė noro valgyti prie vieno stalo muitininkų namuose¹⁷. Matome, jog Jėzus nesilaiko žydų švaros apeiginių nuostatų, pats pasisiūlydamas ateiti į muitininko Zachiejaus namus.

Zachiejaus atsiliepiamas į Viešpaties apsilankymo malonę atitinka Jėzaus tarnystės lūkesčius. Zachiejus pažada daugiau nei reikalauja Įstatymas: ką nors išviliojęs iš kito turi šiam tai sugražinti ir pridėti 20 procentų, o tada paaukoti aviną už nuodėmę (plg. Kun 6, 1–7). Tai padaręs ir atsižadėjęs ankstesnio gyvenimo asmuo nebebuvo laikomas nusidėjėliu¹⁸. Taip turtingasis Zachiejus yra priešprieša turtuoliui, nepajėgiančiam atsižadėti turto ir tapti Jėzaus mokiniu (plg. Lk 18, 18–23). Anot evangelisto Luko, Zachiejus yra teisingo požiūrio į turta pavyzdys¹⁹. Jis ryžtasi išdalyti pusę savo turto vargšams suvokęs, kad turtas neturi būti kliūtis susitikti su Jėzumi, kuris atveria kelią į išganymą (plg. Lk 19, 9–10).

Zachiejus, kaip ir pašauktasis muitininkas Matas (plg. Mt 9, 9–13), Jėzaus galia kardinaliai pakeičia savo gyvenimą. Taip Jėzus, nevengdamas nusidėjėlių, duoda jiems galimybę gyventi kitaip ir pagal kitokius įstatymus. Tai atskleidžia Jėzaus žvilgsnį, kuris atpažįsta Zachiejuje muitininką, bet jau kitokį – laukiantį vilties ir naujo gyvenimo. Tai įvyksta per susitikimą ir aplankymą, Jericho gyventojams murmant ir nepritariant Jėzaus poelgiui.

Apžvelgę Jėzaus aplankytus asmenis ir namus, matome svarbų Jėzaus požiūrį ir skelbimo bei žmonių gydymo jų namų aplinkoje būdą. Jėzaus ėjimas pas žmones sutelkia mūsų dėmesį į šios tarnystės svarbą, nes tai duoda dvasinių ir fizinių vaisių. Žvelgiant į šias Jėzaus apsilankymo vietas yra aišku, jog Dievo apsilankymo tikslas yra išgelbėjimas.

2. Sielovadinio Jėzaus metodo apžvalga

Skelbdamas Gerąją Naujieną Jėzus atsiskleidžia kaip mokytojas, laisvai ir, kaip jam atrodo tinkama, taikantis įvairius mokymo būdus. Jo mokyme pastebime trumpų užuominų, tyčia neaiškių, kad priverstų mąstyti, taip pat ir sukrečiančių situacijų, staigiai tiesą atskleidžiančių palyginimų, pamokomų alegorijų, kurioms suprasti reikia tinkamo nusiteikimo, o kai kur tiesioginių pamokymų. Išsirinkęs mokinius Jėzus juos moko ieškoti išminties ir atsakymų įvairiais būdais. Kaip mokytojas jis savo tikslams atskleisti naudoja Šventojo Rašto tekstus: juos klausytojams primindamas, įgyvendindamas, atsakydamas priešininkams citatomis ir jų citatas, kaip ginklą pritaikydamas sau

ištraukų pranašystes ir simbolius, skleisdamas savo paties mokymą, ne kad panaikintų Įstatymą ar pranašus, bet kad juos įgyvendintų (plg. *Mt 5, 17*).

Dievo karalystės slėpiniams paaiškinti Jėzus pasitelkia kūrinių grožį ir gamtos įvaizdžius. Jis kalba apie kalnus, vynuogius, javus, dangaus paukščius ir ganyklų kaimenes. Tai yra puiki proga įkvėpti ir pamokyti žmones per paprastus dalykus, per jų aplinką ir jos suvokimą. Jėzus kreipė dėmesį ir į žmogaus gyvenimą bei kasdienę patirtį, kurioje viskas susiję su gyvenimo tikrove, džiaugsmu ir išbandymais. Gyvenimo tikrovę Jėzus matė augdamas ir mokydamas; Jis ją stebėjo ir pritaikė ne tik mokinių suvokimui formuoti, bet ir jų klaidoms taisyti: „savo mokiniams skyrium viską išaiškino“ (*Mk 4, 34*). Jėzui buvo pažįstama įvairių visuomenės sluoksnių situacija: darbininkų ir piemenų, prekyautojų ir mokesčių rinkėjų, žvejų ir vynuogyno savininkų, samdinių ir persekiojamų skolininkų, moterų, kurios deda į tešlą raugą ar eina su ąsočiais prie šulinio²⁰. Visa tai Jėzus panaudojo žmonių mąstysenai ir kartu tikėjimui žadinti. Taip Jėzus visiems žmonėms skelbė Dievo buvimą tarp jų.

3. Apaštalai – keliaujantys Evangelijos liudytojai

Pristatę Jėzų kaip mokytoją, panagrinėkime jo sekėjų išsiuntimą skelbti Evangelijos ir raginti atsiversti. Jėzus turėjo mokinių ir tolimesnių sekėjų, kuriuos galime suskirstyti į tris grupes: a) artimiausi mokiniai – apaštalai, kurių buvo dvylika, b) kiti mokiniai ir sekėjai ir c) Jėzaus šalininkai bei rėmėjai²¹. Mes bandysime analizuoti dvylikos apaštalų (plg. *Mk 6, 7–13*) ir septyniasdešimt dviejų mokinių (plg. *Lk 10, 1–12*) siuntimą skelbti Gerosios Naujienos. Dvylikos siuntimas – tai Jėzaus misijos plėtimas. Nors Jėzus išsiuntė ir kitus skelbti Dievo karalystės, bet ir pats „ėjo per apylinkės kaimus ir mokė“ (*Mk 6, 6b*). Tai reiškia, kad Jėzus siunčia apaštalus ir taip sustiprina savo veiklą realizuodamas Tėvo jam patikėtą planą²². Jėzus pirmiausia daro tai, ką įsako; pirmiau negu žodžiais, jis visuomet moko darbais: „Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs darytumėte, kaip aš jums dariau“ (*Jn 13, 15*). Dvylikos išsiuntimo momentas leidžia juos teisėtai vadinti apaštalais, t. y. įgaliotais asmenimis, kalbančiais ir veikiančiais Jėzaus vardu²³. Dvylikos skaičius išreiškia visos Izraelio tautos, sudarytos iš dvylikos giminių, atstovavimą. Tai reiškia naujojo Izraelio pradžią. Siuntimas po du turi praktinių motyvų: pagalba vienas kitam, didesnė skelbimo vertė ir tikresnis galiojimas, kaip reikalavo žydų tradicija²⁴. Po du yra daugelio pradžia, tai – bendruomenių užuomazga. Ši užduotis nėra asmeninė, bet vykdoma Viešpaties pavedimu kartu su kitais. Matome, kaip Jėzaus bendražygiai, išmokę būti su juo,

išleidžiami likti kartu jo vardu, mokydami ir kitus taip daryti²⁵. Jėzaus pamokymai apaštalams apima ir neturto įsakymą, kuris leidžia jiems kelionėje visiškai pasitikėti Dievu. Pasitaiko atveju, kai atsisakoma priimti skelbėjus į namus. Tuomet nupurtomos dulkės nuo kojų, kaip liudijimas prieš tų namų gyventojus. Kartais ne pavieniai gyventojai, bet ištisi kaimai ar miestai nepriimdavo Gerosios Naujienos skelbėjų²⁶. Tuomet apaštalai raginami palikti nesvetinguosius ir vykti toliau ieškoti tų, kurie noriai klauso Gerosios Naujienos. Šis dvylikos išsiuntimo epizodas nurodo Dievo suteiktą Jėzui pašaukimą skelbti, kuriuo jis dalijasi su savo mokiniais, duodamas galią tęsti jo darbą²⁷.

Jėzaus mokiniai yra ne tik dvylika, bet ir septyniasdešimt du, kuriuos Viešpats siunčia atlikti tos pačios misijos. Šių mokinių išsiuntimą randame tik Luko evangelijoje (plg. *Lk 10, 1–12*). Septyniasdešimt dviejų skaičius žymi septyniasdešimt tautų (*Pr 10*) arba septyniasdešimt vyresniųjų (plg. *Sk 11, 16. 17. 24*). Septyniasdešimt dviejų mokinių būrys siejamas ir su kitose vietose minimais mokiniais, todėl nėra pagrindo manyti, kad Jėzaus mokinių buvo tik septyniasdešimt du, nes tikslus mokinių skaičius nėra žinomas. Juos, kaip ir apaštalus, Viešpats išsiuntė „po du“ (*Lk 10, 1*). Žinomiausia Naujojo Testamento misionierių „pora“ yra Paulius ir Barnabas (plg. *Apd 13*), bet būta ir kitų „porų“. Siųsta po du greičiausiai praktiniais sumetimais: keliaujant dviese lengviau ir saugiau mokyti, toks liudijimas turėjo didesnę įtikinimo galią ir institucijos bruožą (plg. *Įst 19, 15*). Jėzaus siunčiami mokiniai ėjo į visus miestus ir kaimus, į kuriuos vėliau jis pats ketino vykti, todėl mokinių pasiuntinybė yra susijusi su kelio paruošimu Jėzaus atėjimui. Panašiai kaip dvylika gavo specialų mokymą prieš išvykimą į savanorišką misiją, taip ir šitie yra pamokomi, kaip reikia skelbti Dievo karalystę. Prieš suteikdamas jiems gaires Jėzus pasako palyginimą, parodantį skelbimo poreikį. Palyginime Jėzus kalba apie subrendusius javus, kurie tinkami pjauti, tik trūksta darbininkų derliui surinkti. Išsiųstų į pjūtį laukia rimti sunkumai, nes jie keliauja kaip avelės tarp vilkų²⁸. Išsiųstieji parodomi kaip beginkliai žmonių priešiškumo akivaizdoje, nes taip krikščioniška misija pradeda savo naują ramybės ir susitaikinimo erą, kurioje vilkas gyvena su avinėliu (plg. *Iz 11, 6*). Mokiniai skatinami praktikuoti visišką neturtą, taip besąlygiškai atsiduodant Dievo karalystės veiklai ir darbams. Senojo Testamento pranašai Mesiją vadindavo Taikos Kunigaikščiu (*Iz 9, 5*), o Jėzaus pasiuntiniai yra įpareigojami, kur tik užeitų, sakyti: „Ramybė šiems namams!“ (*Lk 10, 5*). Šie žodžiai nėra tik paprastas pasveikinimas, jie tikrai suteikia Dievo ramybės palaimą šeiminiams, jei tik jie pasirodys to verti. Mokiniai, atsisakę būtiniausių kasdieninių dalykų savo gyvenime, turėjo teisę, kad šiais jų poreikiais

pasirūpintų tie, kuriems yra skelbiama Dievo karalystė. Kaip Kristaus darbininkai, jie yra verti savo užmokesčio, turi teisę gauti nakvynei stogą – namus ir būtiną aprūpinimą (plg. *1 Kor 9, 11; Gal 6, 6; 1 Tim 5, 18*). Namus, kuriuose apsistos skelbėjai, išrinkdavo tos gyvenvietės žmonės, todėl mokiniai negalėjo rinktis sau geresnių namų, negu jiems būdavo paskiriama. Taip pat šioje kelionėje jie negalėjo reikalauti geresnių valgių arba atmesti tai, kas tariamai yra nešvaru, reikalauti to, kas pagal žydų paprotį švaru. Išsiųstųjų mokinių tikslas yra gydyti ligonius ir skelbti besiantinančią Dievo karalystę (plg. *Lk 10, 9*). Mokiniai, kaip ir Mokytojas, susidurdavo su atmetimu, tačiau Dievo žodis triumfuos net ir tuo atveju, jeigu skelbėjai būtų nepriimti²⁹.

4. Krikščioniškų bendruomenių lankymo svarba Pauliaus raštuose

Apaštalo Pauliaus asmuo ir veikla pirmųjų krikščionių bendruomenėse kėlė didžiulį susidomėjimą: buvęs persekiotojas ir atsivertęs prie Damasko Paulius pirmiausia nukeliavo į Arabijos dykumą, o vėliau į Tarsą, kad ten vienumoje ir slaptoje pasiruoštų pradėti Kristaus Evangelijos skelbimo pagonims misiją. Puikus Šventojo Rašto, judaizmo nuostatų bei rabinų metodo pažinimas leido Pauliui veiksmingai skelbti Evangeliją pirmiausia savo broliams – žydams, gyvenantiems diasporoje. Ne mažiau naudingi pasirodė ir ankstesni jo kontaktai su helenistine kultūra. Paulius išsiskyrė iš kitų apaštalų graikų kalbos bei helenistinės kultūros išmanymu, neeiliniais gabumais, proto skvarbumu ir tuo, kad turėjo Romos pilietybę³⁰.

Norėdami geriau pažinti ankstyvųjų krikščionių bendruomenių gyvenimą, pažvelkime į apaštalo Pauliaus veiklą kuriant bendruomenes ir jomis rūpinantis.

a. Paulius – keliaujantis skelbėjas

Paulius yra laikomas ankstyvosios krikščionybės teologu ir Evangelijos skelbėju. Jis visų pirma buvo veiklos žmogus, apibūdinamas kaip „bėgantis“ vyras (plg. *1 Kor 9, 24; Gal 2, 2; 5, 7*), taip išreiškiant jo apaštališkąją veiklą ir spartų krikščionio veržimąsi į priekį. Toks jis mums parodomas ir Apaštalų darbų knygoje – beveik visuomet esantis kelionėje. Savo misijų vieta dažniau pasirinkdamas miestus, Paulius vadovavosi praktiškumu, nes jie buvo lengviau pasiekiami ir ten kalbėta graikiškai. Miestai jo akiratyje buvo ir dėl to, kad jis paprastai pradėdavo nuo žydų diasporos, beveik visuose didesniuose miestuose turinčios bent vieną sinagogą³¹.

Šv. Paulius dažnai sakėdavo: „mano Evangelija“ arba „mano mokymas“. Šios formuluotės reiškia Kristaus

Evangeliją, pritaikytą misijoje, kurios ėmėsi Paulius. Jis vienaip skelbė žydams ir kitaip skelbė pagonims, vienaip kalbėjo bendruomenei, kurią pats įkūrė, ir kitaip bendruomenei, kurią įkūrė kažkas kitas. Bet visada akivaizdu viena: rūpindamasis bendruomenėmis, Paulius visada išsikelia tikslą ir jį igyvendina. Apskritai galime pasakyti, kad jo pagrindinis tikslas yra Jėzus, tačiau Paulius visada matė konkrečius žmones ir konkrečius jų poreikius, todėl atsižvelgdamas į situaciją rinkosi įvairius Evangelijos skelbimo būdus. Evangelijos pritaikymą įvairiose situacijose Paulius vadina „savo Evangelija“³².

b. Pauliaus būdas yra stiprinti bendruomenes laiškais

Paulius vadinamas tautų apaštalu dėl Evangelijos skelbimo daugelyje kraštų. Apie jo tris misijų keliones sužinome iš Apaštalų darbų knygos ir jo laiškų. Jausdamas atsakomybę už įkurtas arba lankomas krikščionių bendruomenes, jis ne tik grįždavo į jas per kitas misijų keliones, bet taip pat rašė joms laiškus, kuriuose nagrinėdavo konkrečias tas bendruomenes varginančias problemas³³. Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti keista, kad, būdamas veiklos žmogus, Paulius dar rasdavo laiko laiškam rašyti. Pats rašymo veiksmas buvo raštininkų amatas, jų pagalba naudojosi ir Paulius, nes jam pačiam rašyti buvo vargas (plg. *Gal 6, 11*). Apaštalas Paulius naudojosi šia komunikacine priemone – laiškais – kaip svarbia pagalba savo apaštališkajam darbui. Jis rašė jausdamas būtinybę būti kartu su bendruomenėmis, manydamas, jog svarbu, kad jas pasiektų jo mintis, kuri nurodytų įvairių konkrečių problemų sprendimus, pamokytų, paskatintų, pataisytų, pareikštų priekaištus, paguostų ir padrąsintų³⁴.

Pauliaus laiškuose bergždžia ieškoti sisteminio atskirų temų išdėstymo, pavyzdžiui, mokymo apie Kristų (kristologijos), Bažnyčią (ekleziologijos), apie vadinauosius ateities dalykus (eschatologijos) ar išgelbėjimą (soteriologijos). Taip yra todėl, kad Paulius nerašė krikščioniškos doktrinos vadovėlių, bet atsakydavo ir stengdavosi atsiliepti į jo bendruomenėse kylančius klausimus ir problemas. Taigi viename laiške randame vieną mokymo apie Bažnyčią aspektą, kitame laiške – kitą. Tai priklausė nuo bendruomenėje kilusių skirtingas pozicijas nagrinėjant tą pačią problemą. Apaštalas kartais stipriau pabrėžia vieną klausimo aspektą, o kartais – kitą, atsižvelgdamas į bendruomenės, kuriai rašė, poreikius³⁵.

Pauliaus stilius ir žodynas nesiekia klasikinės graikų kalbos aukštumų, tačiau jo laiškuose atsispindi šnekamosios kalbos nuoširdumas ir gyvybingumas, taip

didesnis svoris suteikiamas argumentų galiai, prakalbinančiai protą bei sužadinančiai nuostabą. Galime Pauliaus rašymo būdai pritaikyti tai, ką jis pats pareiškia viename laiške apie savo skelbimą: „Kai pas jus, broliai, lankiausi, aš atėjau skelbti jums Dievo liudijimo ne iškalbingais žodžiais ar išmintimi... Mano kalba ir mano skelbimas buvo ne įtikinantys išminties žodžiai, o Dvasios galybės parodymas, kad jūsų tikėjimas remtųsi ne žmonių išmintimi, bet Dievo galybe“ (1 Kor 2, 1. 4–5). Paulius, būdamas nuolankus, apie save sako, kad jam „trūksta iškalbingumo“ (2 Kor 11, 6), vis dėlto jo laišakai yra aukšto poetinio lygio³⁶.

c. Pareiga išlaikyti Dievo žodžio skelbimą

Dievo žodžio skelbimas yra susijęs su skelbiančiųjų Žodį išlaikymu. Skelbėjai, vykdydami apaštalavimo misiją, tikėdavosi būti kitų paremti, nes šis lūkestis kilo iš jų patirties sekant paskui Jėzų. Keliaujant iš kaimo į kaimą atsirasdavo žmonių, noriai teikiančių valgi ir kuklų prieglobstį. Gausesnės paramos skelbėjai gaudavo iš moterų, kurios aukodavo savo turtą ir taip paremdavo kelionėse (plg. Lk 8, 1–3).

Viena iš daugelio Pauliaus skelbime svarstomų dilemų yra išlaikymas tų, kurie rūpinasi Dievo reikalais. Paulius susidurdavęs su šia problema, ypač tuomet, kai kūrė naujas bendruomenes ar pradėdavo kokią nors sielovadinę veiklą. Iš jo paties pasakymų, randamų laiškuose, matome, kad šis klausimas buvo įvairiai sprendžiamas. Kai kurie Dievo žodžio klausytojai susiprasdavo patys, kad skelbėjas turi iš kažko gyventi, ką nors valgyti ir kuo nors rengtis. Jie padėdavo apaštalui ne tik suteikdami jam paramą tą laiką, kurį jis praleisdavo pas juos, bet taip pat rėmė jo keliones bei veiklą kitur. Yra tikra, kad Pauliaus išlaikymu rūpinosi filipiečiai, kuriems jis rašė: „Jūs, filipiečiai, ir patys žinote: kai, pradėjęs skelbti Evangeliją, išvykau iš Makedonijos, jokia bendrija neužmezgė su manimi davimo ir gavimo santykių, tik jūs vieni. Jūs mano reikalams prisiuntėte aukų vieną ir kitą kartą į Tesaloniką“ (Fil 4, 15–16). Su jais apaštalas atvirauja, kad būdavo įvairių situacijų: „Suprantama, aš visai nemanau skųstis stoka, nes išmokau būti patenkintas savo būkle. Aš moku gyventi vargingai ir būti turtingas. Visa ko esu ragavęs: buvau sotus ir alkanas, turtingas ir beturtis“ (Fil 4, 11–12).

Taip Paulius skelbė Evangeliją ir toliau rūpinosi bendruomenėmis, kurių nariai dar buvo „nesusivokę“ dėl materialinių Bažnyčios reikalų. Būtent tokia buvo Korinto bažnyčia³⁷. Evangelijos skelbimo pradžioje šiame mieste Paulius visą savaitę dirbo Priskilės ir Akvilo dirbtuvėse, kad per šabą galėtų tęsti savo evangelizacinę veiklą (plg. Apd 18, 3–4). Tik Timotiejaus ir Silo

atvykimas ir jų parama suteikė galimybę Pauliui turėti užtikrintą gyvenamąją vietą ir visą savaitę skelbti Dievo žodį (plg. Apd 18, 5). Atrodytų, kad toks kilnus skelbėjo elgesys patraukė dar daugiau klausytojų, o vėliau laimėjo ir Korinto bažnyčios tikinčiųjų palankumą. Tačiau Pauliaus priešininkai tokią jo poziciją panaudojo prieš jį patį. Jie pradėjo sėti abejones dėl Pauliaus kaip Evangelijos skelbėjo kvalifikacijos ir autoriteto³⁸. Visuotinai buvo paplitę, kad apaštalus išlaikydavo Bažnyčia; Paulius ir Barnabas buvo vieninteliai, kurie nereikalavo materialinio išlaikymo nei sau patiems, nei evangelizacinei veiklai (plg. 1 Kor 9, 4–6). Pirmiausia Paulius nurodo faktą, kad Korinte yra jo įkurta bendruomenė. To turėtų pakakti, kad Paulius būtų vadinamas apaštalu: „Jei kitiems ir nesu apaštalas, tai vis dėlto jums esu, ir mano apaštalytės patvirtinimas esate jūs Viešpatyje. Štai mano pasiteisinimas prieš tuos, kurie mane kaltina“ (1 Kor 9, 2–3). Apaštalas išaiškina korintiečiams, kad kiekvienas Dievo žodžio skelbėjas turi teisę būti materialiai išlaikomas tų, kuriems patarnauja šia (skelbimo) dovana. Tačiau jis pats to nereikalauja, kad nesudarytų kliūčių evangelizacinei veiklai ir neatsitiktų taip, kad kokia nors žmonių grupė neišgirs apie Kristų tik todėl, jog nesirūpino materialiniais Dievo žodžio skelbėjo poreikiais (plg. 1 Kor 9, 12). Tokia apaštalo pozicija yra jo laisvės Kristuje apraiška (plg. 1 Kor 9, 1. 15). Mat buvo visuotinai paplitusi praktika, kad Dievo žodžio klausytojai yra įpareigoti išlaikyti skelbėją. To neigėjus apaštalas Paulius retoriškai klausia dėl kitų apaštalų: „Argi mes neturime teisės valgyti ir gerti? Ar mes neturime teisės vedžiotis su savim tikėjimo seserį, kaip ir kiti apaštalai ir Viešpaties broliai bei Kefas? O gal tik aš ir Barnabas neturime teisės nedirbti rankų darbo?“ (1 Kor 9, 4–6).

Paulius taip pat prisimena pasaulyje susiklosčiusius santykius. Taigi kareivis neturėtų rūpintis išlaikymu, daržininkas naudojasi savo daržo derliumi, ganytojas – gyvulių, kuriuos gano, pienu (plg. 1 Kor 9, 6–7). Tuo pat metu išryškėja rabino mokinio mąstymas, kai Paulius pereina prie argumentų iš Raštų: „Ar tai sakau vien pagal žmonių papročius? Argi to nesako ir Įstatymas? Mozės Įstatyme parašyta: *Neužrišk nasrų kuliančiam jaučiui!* Bet argi Dievui terūpi jaučiai? O gal jis iš tiesų taiko mums? Juk dėl mūsų buvo parašyta, kad artojas turi arti su viltimi ir kūlėjas turi kulti su viltimi gauti savo dalį“ (1 Kor 9, 8–10).

Korinte Paulius sunkiai dirbo skelbdamas Dievo žodį. Taigi jis turėjo teisę laukti iš to vaisių, bet, aišku, kitokios rūšies, nes už triūsą dvasinėje srityje apaštalas tikėjosi materialinio išlaikymo³⁹. Tad jis klausia korintiečių: „Jei jums pasėjome dvasinių gėrybių, tai argi didelis dalykas būtų pas jus pjauti medžiaginių?“ (1 Kor

9, 11). Paskutinis argumentas prisimenant pareigą išlaikyti Dievo žodžio skelbimą yra analogija su šventyklos kunigų teise į dalį aukojamų aukų: „Taip ir Viešpats yra patvarkęs, kad Evangelijos skelbėjai gyventų iš Evangelijos“ (1 Kor 9, 14).

Pauliaus požiūris į skelbėjų išlaikymą ir aukas yra painus, nes vienu atveju jis pats dirba, kad save išlaikytų, kitu atveju žinome jį naudojantis šia apaštališkąja teise, pvz., būnant Korinte, kur Paulius priimdavo kitų bendruomenių aukojamus pinigus (plg. 2 Kor 11, 8 ir t. t.), taip pat iš Laiško filipiečiams sužinome, kad tenyktė bendruomenė rėmė jį, kol jis buvo Makedonijoje (plg. Fil 4, 14–16). Pauliaus mokymas skelbėjo paramos klausimu yra kryptingas, nes bendruomenės skatinamos remti ir išlaikyti savo skelbėjus.

5. Jėzaus ir Pauliaus skelbimo panašumai

Įdomu palyginti Jėzų ir Paulių, žvelgiant į jiems patikėtos misijos vykdymo būdus, ir atrasti esminį tęstinumą, kuris atskleidžia vienos misijos tikslą. Bendri veikimo bruožai yra susiję su vieninteliu tikslu – Dievo karalystės skelbimu. Jėzaus skelbimo aplinka yra Galilėja: miestai ir kaimai paežerio regione, taip pat ir pagonių kraštai⁴⁰. Paulius trimis kelionėmis skelbia ir pagonių kraštuose, ir stiprina bendruomenes ten, kur jos jau yra įkurtos jo paties ar kitų mokinių. Vienas iš svarbesnių bendrų bruožų – nepasidavimas tose situacijose, kai priešininkai kėsina į gyvybę: Jėzų kaltino fariziejai ir Rašto aiškintojai, o Paulių – netikintys ir nusistatę prieš jo skelbiamą mokslą ir abejonių sukeltą Pauliaus apaštališkumo klausimą. Jėzaus misija labiau susijusi su Gerosios Naujienos skelbimu, o Pauliaus kaip Jėzaus mokinio misija yra neatsiejama nuo Žodžio skelbimo, bendruomenių kūrimo ir jų lankymo.

Naujojo Testamento tekstai įveda mus į krikščionybės pradžią, kur Dievas per savo Sūnų ir jo mokinius žadina žmones atsiversti ir atsigręžti į Jį. Taip Viešpats per savo pasiuntinius buria tikinčiuosius į vieną šeimą – bendruomenę, kuri laikui bėgant turėjo kęsti persekiojimus dėl tikėjimo liudijimo, kad išlaikytų tikėjimo dovaną.

(Tęsinys kitame numeryje)

Išnašos

¹ Plg. R. POPOWSKI. Wielki słownik Grecko-Polski Nowego Testamentu. – Warszawa, 2006. P. 471.

² Plg. Bažnyčios Tėvai: Antologija. – Vilnius: Aidai, 2003: Laiškas Diognetui, p. 139; plg. Šv. Polikarpo kankinystė, p. 68.

³ Plg. Lietuvių enciklopedija, t. 21. – Boston, 1960: M. KAVOLIS. Parapija, p. 537.

⁴ Plg. E. S. SANDERS. Istorinis Jėzaus asmuo. – Kaunas: Šviesa, 1999. P. 108, 113, 115–117.

⁵ Plg. Naujasis Testamentas. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006: A. RUBŠYS. Komentarai, p. 392.

⁶ Plg. A. LĖVANAS. Kristaus abstinencijos klausimas Šventojo Rašto šviesoje. – Roma–Kaunas: Šv. Kazimiero draugijos leidinys, 1938. P. 73–74.

⁷ Plg. Grecko-Polski Nowy Testament. Ed.: R. POPOWSKI, M. WOJCIECHOWSKI. – Warszawa: Vocatio, 1997. P. 457.

⁸ Plg. Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu. Ed. C. S. KEENER. – Warszawa, 2000. P. 212.

⁹ Plg. J. RATZINGER/ BENEDIKTAS XVI. Jėzus iš Nazareto. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2007. P. 219.

¹⁰ Plg. Katolicki komentarz Biblijny. Ed. W. CHROSTOWSKI. – Warszawa, 2001. P. 1077.

¹¹ Plg. Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu, p. 84.

¹² Plg. S. FAUSTI. Evangelijos atminimas ir pasakojimas. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. P. 56.

¹³ Plg. F. WILLAM. Kristaus gyvenimas Izraelyje. – Vilkaviškis: Ardor, 1993. – P. 85.

¹⁴ Plg. S. FAUSTI. Evangelijos atminimas ir pasakojimas, p. 54–55.

¹⁵ Plg. Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu, p. 168.

¹⁶ Plg. F. WILLAM. Kristaus gyvenimas Izraelyje, p. 214–215.

¹⁷ Plg. Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu, p. 168.

¹⁸ Plg. E. S. SANDERS. Istorinis Jėzaus asmuo, p. 235.

¹⁹ Plg. A. RUBŠYS. Komentarai, p. 303.

²⁰ Plg. E. GUERRY. Pilnutinis Kristus. – Boston, 1967. P. 20–21.

²¹ Plg. E. S. SANDERS. Istorinis Jėzaus asmuo, p. 131.

²² Plg. L. STACHOWIAK. Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu, t. I. – Poznań, 1999. P. 197.

²³ Plg. A. RUBŠYS. Raktas į Naująjį Testamentą, t. II. – Vilnius: Katalikų pasaulis, 1997. P. 268, 333.

²⁴ Plg. L. STACHOWIAK. Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu, t. I, p. 197.

²⁵ Plg. S. FAUSTI. Evangelijos atminimas ir pasakojimas, p. 201.

²⁶ Plg. L. STACHOWIAK. Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu, t. I, p. 198.

²⁷ Plg. A. RUBŠYS. Raktas į Naująjį Testamentą, t. I, p. 159.

²⁸ Plg. L. STACHOWIAK. Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu, t. I, p. 328.

²⁹ Plg. Katolicki komentarz Biblijny, p. 1075.

³⁰ Plg. J. KOZYRA. Paweł apostoł – sługa Ewangelii. – www.opoka.org.pl.

³¹ Plg. G. PULCINELLI. Apaštalo Pauliaus pažinimo abėcėlė. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2008. P. 45–46.

³² Plg. R. RECLAW. W jakim kierunku prowadzić wspólnotę? – www.wspolnoty.jezuici.pl.

³³ Plg. M. LIPÍŃSKI. Św. Paweł –Apostoł narodów. – <http://www.oltarz.pl>.

³⁴ Plg. G. PULCINELLI. Apaštalo Pauliaus pažinimo abėcėlė, p. 54.

³⁵ Plg. W. RAKOCY. Wprowadzenie do piśmieniictwa Apostoła Pawła. – www.swiety pawel.pl.

³⁶ Plg. G. PULCINELLI. Apaštalo Pauliaus pažinimo abėcėlė, p. 55–57.

³⁷ Plg. R. Pindel. Od ewangelizacji do wspólnoty. – Kraków, 2000. P. 76–77.

³⁸ Plg. A. RUBŠYS. Komentarai, p. 629.

³⁹ Plg. R. PINDEL. Od ewangelizacji do wspólnoty, p. 78.

⁴⁰ Plg. E. S. SANDERS. Istorinis Jėzaus asmuo, p. 113–114.

Atsinaujinimo diena

Spalio 9 d., sekmadienį, katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ *Park Inn* konferencijų salėse Kaune surengė trečią šiais metais Atsinaujinimo dieną. Į ją ir šįsyk susirinko gausus būrys įvairaus amžiaus dalyvių iš skirtingų Lietuvos kampelių. Atvykusieji klausėsi tėvo Jono Emanuelio (Šv. Jono bendruomenė) bei Lietuvos kariuomenės ordinaro, LVK generalinio sekretoriaus vyskupo Gintaro Grušo vedamų konferencijų, visi drauge pilnutėlėje salėje džiugiai šlovino Viešpatį su „Gyvaisiais akmenimis“, gausiais plojimais palydėjo ses. Liucijos Grybaitės FMA vadovaujamų *Dievo armijos* ir jų bičiulių įtaigiai ir nuoširdžiai suvaidintą miuziklą „Jis sugrįžo – šventė bus“. Tradiciškai Atsinaujinimo dienos programa po pietų į Dievo gailestingumo slėpinį kvietė toliau gilintis darbo grupėse. Dienos pabaigoje renginio dalyviai drauge šventė Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus vadovaujamą Eucharistiją.

„Tikėti Dievo gailestingumu ir jo šauktis“ – taip pavadintą pirmąją konferenciją vedęs t. Jonas Emanuelis Jėzaus apsireikimą šv. Faustina Vilniuje pavadino ištabilia Dievo dovana Lietuvai – pasak tėvo, „palaimintai Viešpaties žemei“ ir mūsų tautai – „jauniausiajai Bažnyčios dukrai“. Tėvas joanitas priminė pal. Jono Pauliaus II mintis (kn. „Atmintis ir tapatybė“) apie gelbstinčią gailestingosios Dievo meilės žinią pasauliui prieš jame prasidedančią dviejų baisių diktatūrų – fašizmo ir komunizmo – tironiją, apie gailestingumą kaip ribą, kuri yra nustatyta blogiui. Dievo meilė yra be ribų, ji nugali, triumfuoja, tad, pasak t. Jono Emanuelio, ir šiandien turime artintis prie šio slėpinio. Turime prašyti, kad Jėzus perkeistų savuoju gailestingumu ir mūsų širdis, nes tik jis gali išgydyti nuodėmės suniokotą žmogų, tik jis gali patenkinti didžiausią žmogaus poreikį būti priglaus-

tam – panašiai, kaip šv. Jonas buvo prisiglaudęs prie Jėzaus. Apžvelgta, ką apie Dievo gailestingumą kalba evangelijos. Šv. Faustinos pavyzdžiu padrasinta nebijoti žengti į Gailestingumo slėpinį, paakinta neatidėlioti, priimti Šventąją Dvasią, primintas siuntimas būti Jėzaus gailestingumo apaštalais pasaulyje.

Antrąją konferenciją „Ar Dievo gailestingumas nepanaiškina Dievo teisingumo?“ vedęs vysk. G. Grušas darsyk atkreipė dėmesį į palyginimą apie sūnų palaidūną. „Tai mūsų jaunystės kelias, kuris dažnai tęsiasi visą gyvenimą“, – sakė ganytojas, atkreipdamas dėmesį, jog savęs ieškoma dažnai net klaidžiojant klystkeliuose, tikrumo ieškant pasaulyje. O Viešpats kviečia stabtelėti, atrasti tikrąją realybę – savo gyvenimą bandyti pamatyti giliau, Dievo perspektyvoje, jo žvilgsniu. Ši gilesnė perspektyva, kaip sakyta pranešime, padeda suprasti, kad Dievo teisingumas pranoksta žmogaus supratimą ir sykiu tobulai dera su jo gailestingumu. „Jis – Tėvas, mes – jo vaikai“, – sakė vysk. G. Grušas, sykiu pabrėždamas, kad Viešpats, kaip neretai ir mūsų žemiškieji tėvai, geriausiai žino, ko mums labiausiai reikia. O tai ir yra Dievo meilė, jo gailestingumas, leidžiantis išgyventi šią dieną. Pranešime raginta semtis Dievo gailestingumo patirties iš didžiųjų šaltinių – Šventojo Rašto, Eucharistijos, Sutaikinimo sakramento, akinta priimti Dievo gailestingumą, kuris gali numalšinti troškulį, leisti gyventi Dievo karalyste jau šiandien, patiriant jos ramybę ir palaimą.

Popietinėse darbo grupėse apie šv. ses. Faustina – Dievo gailestingumo apaštalę kalbėjo ses. Jėzaus Širdies Teresė OCD. „Dievas gailestingas! Darau, ką noriu!“ – ši tema gvildenta grupėje jaunimui su ses. L. Grybaite, o „Gyvųjų akmenų“ jaunieji bendradarbiai bendravo su vaikų grupe, aptardami antrąją Dievo įsakymą. Teisingos išpažinties požymius (visišką tiesumą, nuolankumą ir kt.), „demono spąstus“ – išpažinties atidėliojimo problemą, kunigų tėvystės atskleidimą ir nuodėmę kaip gailestingosios Jėzaus Širdies sužeidimą aptarė t. Jonas Emanuelis grupelėje, skirtoje išpažinties temai. Užtarnavo maldai šįsyk vadovavo vysk. G. Grušas, tarnavo „Gyvieji akmenys“ ir Vidinio išgydymo komanda.

Misionierius iš Belgijos Josephas Bastinas įvadė į Eucharistijos liturgiją sakė, jog Eucharistijoje atkartojama Jėzaus kančia ir mirtis ant kryžiaus – pats svarbiausias žmonijos istorijoje gailestingumo, dosnumo, intymumo aktas, kai didžiausias žmogaus nusikaltimas perkeičiamas į pasiaukojimą. Už šį gailestingumą, pasak misionieriaus, mes niekada nesugebėsime Dievui atsидėkoti.

Eucharistiją švenčiančius Atsinaujinimo dienos dalyvius arkivyskupas kvietė melstis, kad visi žmonės patirtų, koks gailestingas yra Viešpats. Savo homilijoje ganytojas

apgailstavu, kad ne visi žmonės atsiliepia į Viešpaties kvietimą būti jo meilės, t. y. karališkų vestuvių pokylio, dalyviais. Daug žmonių yra „žmonės iš kryžkelių“, abejojantys, besiblaškantys, daug renkasi blogio kelius, dvasios elgetystę. Arkivyskupas kalbėjo apie džiaugsmo patirtį, kurią teikia žinia, kad esame Jėzaus išgelbėti, kad prireikus savo tikėjimo kelionėje, susitaikydami su Dievu, vėl galime atkurti su juo meilės ryšį – išbaltinti savo drabužį Avinėlio kraujyje.

-kait-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 5 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis susirinkimą pradėjo malda ir dalijosi įspūdžiais iš Pasaulinio Gailėstingumo kongreso, kuris vyko Krokovoje. Vilniaus arkivyskupas atidarė kongresą, dalyvavo daugelyje renginių. Kongrese skaitytos įvairios konferencijos. Vieną mokymą sakė Vienos arkivyskupas kardinolas Christophas Schönbornas, priminęs, jog šv. Faustinos skelbtoje žinioje svarbiausia – Dievo Gailėstingumas. Ganytojui įsiminė, jog kongreso metu buvo galimybė nuolat švęsti Sutaikinimo sakramentą. Šia proga naudojosi daugybė žmonių. Piligriminėje kelionėje į Krokuvą dalyvavo ir grupė maldininkų iš Vilniaus arkivyskupijos.

Kardinolas atkreipė dėmesį į dvasios tėvo misiją. Kunigams svarbu turėti savo dvasios tėvą, nuodėmklausį, kad būtų galima analizuoti savo dvasinį gyvenimą, eiti brandesniu Dievo pažinimo keliu. Tai padės ir pačiam kunigui geriau atlikti nuodėmklausio ir dvasios tėvo pareigas. Dabar daug žmonių nori ilgesnio, išsamesnio pokalbio su kunigu, tikisi dvasinio patarimo, paaiškinimo. Kunigui labai svarbu išklausti, atpažinti žmogaus rūpestį, gilintis į konkretaus elgesio priežastis, suprasti situacijos kontekstą, aplinką. Tik tada įmanoma žmogų suprasti ir jam patarti. Dvasinio vadovo vaidmuo nepamainomas įvairaus amžiaus žmogaus gyvenime. Jaunimui tai padeda ugdyti save, o vyresniems – geriau atlikti prisiimtas pareigas. Ganytojas atkreipė dėmesį, kad kunigai subtiliau svarstyti kitų žmonių pašaukimo klausimus, neatstumti žmonių, o išmintingiau patartų, jaustų atsakomybę prieš Dievą.

Apie dvasinio vadovavimo ypatumus kalbėjo Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos dvasios tėvas kun. Stasys Kazėnas SJ. Jis sakė, kad dvasinio vadovavimo tikslas – pažinti žmogų, padėti jam atsiverti sau, kitiems ir Dievui, išmokti prisiimti atsakomybę už savo pasirinkimus, atpažinti Viešpaties valią. Individuali dvasinė pagalba teikia išvalgumo galimybę. Žmonės turi poreikį kalbėti apie tikėjimo patirtis, turi įvairių klausimų, todėl kunigai turėtų atsiliiepti į tokius poreikius. Remiantis šv. Ignacu Lojola, dvasiniame vadovavime svarbu skirti tai, kas veikia žmogaus gyvenime: geroji dvasia, blogoji dvasia ar paties žmogaus mintys. Žmonėms reikia padėti mokytis atpažinti, kur ir kaip Dievas veikė anksčiau, atrasti Jo ženklus. Dvasios vadovui svarbu padėti žmogui pačiam imtis atsakomybės, klausyti, suprasti, būti šalia, o kai reikia – pasitraukti iš kelio ir leisti Šventajai Dvasiai veikti, nes ji yra tikrasis vedlys. Dvasios tėvas išryškina, atpažįsta tai, kas žmoguje gražiausia, stipriausia, padeda kelti jo savivertę, plečia pažinimą, integruoja nuostatas, žinias į gyvenimą. Tamsos periodais svarbu drąsinti, stiprinti, padėti ištvirti ir augti. Kai kurie žmonės neturi galimybės ateiti į atskirus pokalbius, todėl išpažintyje gali būti išsakomos ne tik nuodėmės, bet ir skiriama laiko dvasinei patirčiai aptarti. Kunigui taip pat reikia nepristigti dvasinio jautrumo sprendžiant ne tik išpažinties, bet ir ekonominius, ūkinius klausimus: Bažnyčios rėmėjai, geradariai irgi tikisi dvasinių dalykų.

Šventimai

Kaišiadorių vyskupijoje

Rugsėjo 25 d. Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo katedroje Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis įšventino kunigu Kaišiadorių vyskupijos diakoną **Mindaugą Grendą** (gim. 1984 m.).

-Kš-

Panevėžio vyskupijoje

Spalio 9 d. Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas Kristaus Karaliaus katedroje suteikė diakonato šventimus Panevėžio vyskupijos klierikui **Ernestui Želviui** (gim. 1982 m.). Diak. Ernestas Želvys, kilęs iš Laukžemės Šv. apaštalo Andriejaus parapijos, šiuo metu studiuoja Kauno kunigų seminarijoje.

-P-

Paskyrimai Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. **Mindaugas Grenda** paskirtas Molėtų parapijos vikaru.

Kun. **Algimantas Gaidukevičius** atleistas iš Žilinių parapijos administratoriaus pareigų ir paliktas eiti kitas turimas pareigas.

Kun. **Povilas Tekorius** atleistas iš Molėtų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Vievio parapijos vikaru, leidžiant studijuoti VDU Katalikų teologijos fakulteto magistratūroje.

Kun. **Donatas Šukys** atleistas iš Vievio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Žilinių parapijos administratoriumi, pavedant aptarnauti Gudžių kaimo koplyčią, esančią Babriškių parapijoje.

-Kš-

Pristatytas leidinys

Rugsėjo 26 d. Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje pristatytas leidinys „Mokslo pažanga ir dvasingumas“, sudarytas pagal konferencijos „Mokslo pažanga ir dvasingumo ideologija“, vykusios 2010 m. spalio 15 d. Lietuvos Respublikos Seimo Konstitucijos salėje, pranešimų medžiagą. Pradėdamas

renginį arkivyskupas Sigitas Tamkevičius priminė mintis iš popiežiaus Jono Pauliaus II kalbos inteligentijai Šv. Jono bažnyčioje: būtina puoselėti mąstymo etiką, kuri neatleidžia nuo tyrinėjimo pastangų, išlaikant atvirumą tiesai.

Seimo narys prof. Arimantas Dumčius pristatė leidinio „Mokslo pažanga ir dvasingumas“ straipsnius, taip pat leidinio priedą, kompaktinį diską su pavyzdinėmis tikybės mokytojų pamokomis tikėjimo ir mokslo dermės klausimais.

Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas prof. Jonas Grigas kalbėjo apie įstabią darną, pastebimą įsigilinus į įvairių mokslo sričių tyrinėjimų duomenis, ir unikalias gyvybės raidos sąlygas mūsų planetoje. Seimo narė Dangutė Mikutienė, trumpai pasveikinusi dalyvius, pasidžiaugė, kad politikos ir verslo pasaulyje vis labiau atsigręžiama į religijos puoselėjamas etines vertybes. Žemaičių Naumiesčio gimnazijos mokytoja Virginija Rupainienė pristatė kartu su mokytoja Žavinta Daukšiene sukurta integruotą biologijos ir tikybės pamoką. Pasak jos, svarbiausia mokytojo užduotis įdiegti mokiniams gebėjimą stebėtis ir žavėtis. Tikybės mokytoja metodininkė Aušrelė Krunglevičiūtė dalijosi pasaulėžiūros ugdymo patirtimi panaudojant fizikos, chemijos ir biologijos vadovėliuose pateikiamą medžiagą. Pasak jos, daugiausia krikščioniškajai pasaulėžiūrai nepriimtinos ideologijos randama biologijos vadovėliuose. Nepaisant to, ji ragino kolegas mokytojus ieškoti tiesos: vaikai to verti. Kun. dr. Andrius Narbekovas taip pat pabrėžė, kad negali būti ugdymo be pasaulėžiūros. Diskusijose apie mokslą ir tikėjimą jis ragino pradėti nuo antropologijos ir pirmiausia išsiaiškinti, ar mokslo siūlomoms teorijoms nėra nukreiptos prieš žmogų. Kun. Robertas Grigas apibendrindamas sakė, kad mokslas ir tikėjimas turi ne konkuruoti, o bendradarbiauti. Renginio pabaigoje mokyklų, gimnazijų bei kolegijų atstovams buvo įteikta po egzempliorių prof. A. Dumčiaus lėšomis išleisto rinkinio „Mokslo pažanga ir dvasingumas“.

Ganytojas svarstė šeimos reikšmingumo klausimą, prisiminė viešas politikų išvadas apie šeimos instituciją. Jei atmetama prigimtinė šeimos samprata, išpareigojimas, prigimtinis įstatymas, tuomet griaunami visuomenės pamatai. Vaikams reikia pilnos šeimos, kurioje tėvai jaučia atsakomybę ir išpareigoja santuokos ryšiais. Šeimos institucija neatskiriama nuo santuokos. Bažnyčios užduotis ginti Dievo duotus įstatymus, net jei jie prieštarautų valstybėje priimtoms daugumos nuostatomis.

Aurimas Ratkevičius iš leidinio *Magnificat* pristatė prenumeruojamą maldynėlį, kvietė aktyviau jį platinti parapijose, kad kuo daugiau žmonių galėtų ugdytis dvasinį gyvenimą.

Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro vadovė Dalia Macevičiūtė, sielovadininkas kun. Mindaugas Bernotavičius ir keli savanoriai dalijosi kelionės į Pasaulio jaunimo dienas, vykusias Madride, išpūdžiais. Daugeliui jaunuolių įsiminė kelionėje patirti sunkumai, bendruomeniška jaunimo malda, piligriminės nuotaikos, nuoširdus bendravimas, atvirumas kitų tautų žmonėms, svetingas priėmimas.

Kitas Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas vyks lapkričio 9 d. kurijoje. -ksb-

Kunigų konferencija Kauno arkivyskupijos kurijoje

Spalio 12 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje vyko šiemet septintoji Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija. Jos darbui ir pradžios maldai vadovavo arkivyskupas Sigitas Tamkevičius.

Pirmojoje dalyje arkiv. S. Tamkevičius pristatė arkivyskupijos gyvenimą per 20 nepriklausomybės metų, pasidžiaugė gyva jo plėtra įvairiose sielovados srityse tiek arkivyskupijos mastu, tiek dekanatuose ir parapijose, pasidalijo rūpesčiais ir tuo, kas būtų svarbu ateičiai.

Arkivyskupas paminėjo sėkmingą institucijų (*Caritas*, Šeimos, Jaunimo, Katechetikos etc.) darbą, stiprėjančius dekanatų centrus, parapijų ir kitas bendruomenes, draugijas (taip pat Šiluvos Švč. M. Marijos draugiją), maldos grupes, pastaraisiais metais – ir katalikiškos krypties švietimo įstaigas, pasidžiaugė uoliaisiais sielovados bendradarbiais pasauliečiais, ypač daug nuveikiančiais evangelizacijos, tikybės mokymo, karitatyvinėje srityse, kunigams talkinančiomis vienuolėmis. Pasak ganytojo, nuo kelių žmonių nepriklausomybės pradžioje kurijos ir jos institucijų darbuotojų išaugo iki 60, dar nemažai jų dirba pagal projektus. Bažnytinės institucijos, organizacijos veikia arkivyskupijos atsiimtuose pastatuose; tik menka dalis pastarųjų nuomojama, o lėšos palengvina institucijų, parapijų gyvavimą. Arkivyskupijoje veikia VDU Katalikų teologijos fakultetas, Katalikų interneto tarnyba, LKB informacijos centras, kelios leidyklos, redakcijos, Šv. Kazimiero knygynas, prieš 7 metus sunkiai įgyvendinama svajone atrodęs Marijos radijas, Gyvenimo ir tikėjimo institutas ir kt. Didžiulė parama arkivyskupijai buvo Jono Pauliaus II piligrimų kelio projektas, padėjęs ypač atnaujinti Šiluvos šventovę. Paminėta didesnio masto renginių organizavimo patirtis, įgyta rengiant Lietuvos II Eucharistinį kongresą, Šiluvos jubiliejų.

Priimti Kauno arkivyskupijos antrojo sinodo nutarimai aiškiai reglamentavo parapijų gyvenimą, liturgiją. Atnaujinta Kauno kunigų seminarija (įkurtas parengiamasis kursas Šiluvoje) kasmet organizuoja Atvirų durų dienas,

dalyvauja evangelizacinėse programose (viešosiose erdvėse). Pašaukimų ne-
daugėja – ir tai, pasak ganytojo, visų rūpestis. Arkivyskupas plačiau aptarė
kai kuriuos kunigų gyvenimo klausimus, atkreipė dėmesį į tarpusavio ben-
drystės, dvasinio ugdymo svarbą, tinkamą atstovavimą Bažnyčiai viešojoje
erdvėje, bendraujant su žmonėmis.

Antroje konferencijos dalyje kalbėjo Vatikano radijo lietuviškųjų laidų direk-
torius dr. Jonas Malinauskas. Jis priminė kunigams dvi nesenas sukaktis – Va-
tikano radijo 80-metį ir lietuviškųjų laidų 70-metį, trumpai papasakojo apie šio
radijo ir lietuviškos programos kūrimąsi (1940 m. lapkričio 27 d. transliuota pir-
ma lietuviška laida, vėliau, 1942 m., transliacijos nutrūko ir atsikūrė 1946 m.), so-
vietmečiu skelbtus tikėjimo persekiojimo Lietuvoje faktus, pasidalijo šių dienų
aktualijomis. „Vatikano radijo misija – tarnauti Bažnyčios visuotinumui“, – sakė
dr. J. Malinauskas, pabrėždamas, jog Vatikano radijo lietuviškos programos re-
dakcijos (kaip ir kitų kelių dešimčių redakcijų) prioritetas – atspindėti Šventojo
Tėvo veiklą ir visuotinės Bažnyčios gyvenimo aktualijas (dabar tai ypač naujoji
evangelizacija bei akivaizdžiai pasaulyje prasidėjusi nauja krikščionių persekio-
jimų banga), dalį transliacijų laiko skiriant Lietuvos Bažnyčios naujienoms. Ku-
nigams buvo pristatyta Vatikano radijo interneto svetainė, pakviesta žinia apie
lietuviškas laidas iš Vatikano aktyviau skelbti tikintiesiems.

Konferencijos pabaigoje buvo atsakyta į kunigų klausimus. Augziliaras vys-
kupas Jonas Ivanauskas padėkojo už parapijų rengimąsi kanoninėms vizita-
cijoms, paragino klebonus palaikyti katechezei telkiamas jaunimo komandas,
bendradarbiauti su arkivyskupijos Katechetikos centru dėl tinkamų, gerai pa-
sirengusių mokytojų įdarbinimo.

Taip pat pranešta, kad spalio 28 d. Šiluvoje bus minimos mons. E. Semaškos
pirmosios mirties metinės. Šeimos aktualijoms bus skiriama lapkričio 28 d.
Kaune (arkivyskupijos konferencijų salėje, Papilio g. 5) vyksianti ekumeninė
konferencija „Šeima – Bažnyčios ir valstybės pamatas“.

Kunigai buvo pakviesti įsigyti lankstinuką „Palaimintasis Jonas Paulius II“ (iš-
leis Vilkaiviškio vyskupija), Biblijos draugijos leidinių, maldyną „Magnificat“,
kun. R. G. Skrinsko sudarytą knygą „Būkime blaivūs!“, žvakučių (*Caritas* ka-
lėdinei akcijai „Gerumas mus vienija“).

-kait-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 11 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos Pastoraciniame centre,
vyko Vilkaviškio vyskupijos tradicinis kunigų susirinkimas, kuriame dalyva-
vo vyskupijos ordinaras vysk. Rimantas Norvila, vysk. emeritas Juozas Že-
maitis MIC, vyskupijos kunigai ir diakonas. Susirinkimas pradėtas Valandų
liturgija – Dienine, po kurios į susirinkusiuosius kreipėsi vysk. R. Norvila, pa-
kviesdamas pirmosios susirinkimo dalies svečius iš Kauno.

Kun. Vincentas Tamošauskas OFM Cap. su susirinkusiais kunigais ugniškai
dalijosi šiandienės evangelizacijos aktualijomis, kviesdamas nebijoti eiti į įvai-
rias erdves, kur žinia apie Dievą yra nenešama. Prelegentas pristatė konkre-
čius Jėzaus žinios skelbimo būdus bei asmenis, kuriems ši žinia turėtų būti
nešama, ypač akcentuodamas narkomanus, alkoholikus, prostitutes, kalinius
bei pateikdamas daugybę Dievo prisilietimo prie atskiro žmogaus gyvenimo
pavyzdžių.

taip pat kun. Roberto Skrinsko sudarytu
knygu „Būkime blaivūs!“.

-kl-

Konferencija Kaune

Rugsėjo 29 d. Kristaus Prisikėlimo pa-
rapijos konferencijų salėje vyko Kau-
no arkivyskupijos Kauno I dekanato
parapijų klebonų ir bažnyčių rektorių
konferencija tema „Bažnyčios ir parapi-
jų aktualijos šiandien“. Konferencijoje
dalyvavo arkivyskupas metropolitas
Sigitas Tamkevičius.

Posėdžio pradžioje, po bendros mal-
dos, Kauno I dekanato dekanas mons.
Vytautas Grigaravičius pristatė konfe-
rencijos temą ir pakvietė prel. prof. dr.
Vytautą Steponą Vaičiūną OFS vesti
pirmąją konferencijos dalį. Prelatas
kalbėjo apie šio meto naujus iššūkius
visuomenėje, krikščioniškajame pa-
saulyje ir tarp dvasininkų. „Nerasime
laikmečio visoje Bažnyčios istorijoje,
kad nebūtume kritikuojami. Kiekvienas
laikmetis reikalauja iš mūsų – kunigų
tam tikro stiliaus, elgesio, supratimo ir
išminties. Dabar įsikerojusi pasaulietiš-
ka nuotaika, sekuliarizmas, mokytojo
kaip autoriteto praradimas mokyklose,
nepagarba dvasininkams daro didelę
žalą visuotinei ir vietinei Bažnyčiai“, –
kalbėjo prelatas. Prelegentas taip pat
palietė ir dvasininkų poelgius, žodžius,
asmeninį pavyzdį, kurie labai greit pa-
sėja abejones tarp tikinčiųjų. „Naujas
gyvenimo stilius atneša hedonistines
vertybes, paliečia ir mūsų vidinį pasau-
lį. Atsiveriančios visuomenės žaizdos,
nuvertėjusi krikščioniškos šeimos sam-
prata, tolerancija – visa tai objektyvios
tiesos atmetimas“, – sakė prelatas, at-
kreipdamas dėmesį, jog dvasininkai turi
atlaikyti visas liberalizmo idėjas, nors
visuomenės komunikavimo priemonės
nuolat ragina elgtis ir gyventi kitaip.

Antroje konferencijos dalyje arkivys-
kupas S. Tamkevičius pasidalijo savo
įžvalgomis bei aktualia kunigams in-
formacija. Arkivyskupas pranešė, kad
spalio mėn. Lietuvos Vyskupų Konfe-
rencijos posėdyje kiekviena vyskupija

turės pristatyti savo 20 metų sielovadinės veiklos apžvalgą. Taip pat informuota, jog artimiausiu laiku bus pradėtas kandidatų rengimas nuolatinių diakonų tarnystei. Ganytojas kunigus supažindino su Konstitucinio Teismo sprendimu, kuris pripažino Nacionalinę šeimos koncepciją nekonstituciška. „Nors LR Konstitucijos 38 straipsnis kalba, kad santuoka sudaroma tarp vyro ir moters, bet remiantis šiuo gėdingu sprendiniu gali būti ir kitokie variantai. Europos teisė pamažu ateina ir į Lietuvos teisę. Turime apginti krikščioniškos šeimos vertybes“, – kalbėjo arkivyskupas. Arkivyskupas S. Tamkevičius SJ taip pat aptarė įvairias kunigų tarnystės parapijose aktualijas. -pi-

Vilkaviškio dekanato kunigų rekolekcijos

Rugsėjo 19–21 d. Keturvalakių parapijos Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje vyko Vilkaviškio dekanato kunigų rekolekcijos. Jose dalyvavo rekolekcijų iniciatorius Vilkaviškio dekanato dekanas prel. Vytautas Gustaitis ir visi dekanato kunigai. Joms vadovavo kun. Algis Baniulis SJ. Rekolekcijų vadovas per visas tris dienas susirinkusius kunigus kvietė mąstyti įvairiomis teologinėmis ir su praktiniu, realiu ir kasdieniu, kunigo gyvenimu susijusiomis temomis, vis keldamas klausimus, skatinusius peržvelgti asmeninę ir bendruomeninę maldą, santykius su žmonėmis, ryšius su konfratris, meilę ar nemeilę pastoracijai ir konkrečiai parapijinei bei liturginei buičiai. Esminė tiesa, kurią accentavo kun. A. Baniulis, neapsibrasti, kad kunigystė netaptų tik darbu, kuris padeda išgyventi. Darbu, atliekamu tik iš įpročio. Paskutinę rekolekcijų dieną visi kunigai vidurdienį šventė Eucharistiją drauge su gausiai susirinkusia Keturvalakių parapijos bendruomene. Mišioms vadovavo dekanas prel. V. Gustaitis, homiliją sakydamas kun. A. Baniulis skatino parapijos žmones melstis už kunigus ir būti atrama tiek sielovadoje, tiek kasdieniuose reikaluose. Rekolekcijos užbaigtos bendrais pietumis ir bendryste Keturvalakių klebonijoje. -krb-

Vėliau kalbėjęs kun. Tomasz Pilchas OFM Cap. liudijo evangelizacijos mokyklos reikalingumą ir jos nešamus konkrečius vaisius. Brolis Tomas pristatė keletą iniciatyvų, skirtų jaunimui, ir kvietė kunigus drąsiai į jas įsitraukti su savo parapijų jaunimu. Pirmosios dalies pabaigoje liudijimus sakė du vyrai, kurie būtent vienuolių kapucinų padedami įtikėjo Dievą, pakilo naujam gyvenimo džiaugsmui, už nugaros palikdami įkalinimo įstaigas bei priklausomybes, ir šiandien kapucinų galeistingumo namuose gali padėti kitiems, kuriems to labiausiai reikia.

Antroji susirinkimo dalis buvo skirta pal. Jurgio Matulaičio metams pristatyti. Su šių metų šventimo programa supažindino kun. Pavel Chudzik MIC (Marijonų vienuolijos sudaryto Matulaičio metų komiteto narys). Kunigas pabrėžė, kad palaimintajam skirtų metų užduotimi Marijonų vienuolija laiko galimybę pristatyti pal. Jurgį Matulaitį kaip žmogų, savo gyvenime besirėmusį tikėjimo, vilties ir meilės gėriu. Metams keliami tikslai ir uždaviniai įvardijami tokie: dėkoti Dievui, surasti gėrio alternatyvas prieš blogį, žadinti asmeninį ir bendruomeninį tikėjimą bei dorybių praktikavimą, skatinti kunigus ir vienuolius tobuliau gyventi Kristuje, atpažinti ir įveikti šiandienius iššūkius. Programą bus siekiama įgyvendinti vyskupijų, dekanatų bei parapijų lygmeniu.

Pabaigoje vyskupijos ganytojas R. Norvila aptarė keletą Vilkaviškio vyskupijai svarbių aktualijų. Visi susirinkusieji turėjo galimybę aplankyti Marijonų vienuolyne įkurtą muziejų, skirtą tėvams marijonams bei atskirai pal. Jurgiui Matulaičiui. Vyskupijos kunigų susirinkimas užbaigtas bendrais pietumis, po kurių atskirai posėdžiauti rinkosi vyskupijos Kanauninkų kapitula bei vyskupijos Jaunimo pastoracijos taryba.

-krb-

Mirė kunigas Pranas Perlaitis (1931–2011)

Spalio 2 d., eidamas 81-uosius metus, po sunkios ligos Marijampolės specialiuosiuose socialinės globos namuose mirė kunigas jubiliatas Pranas Perlaitis. Kun. P. Prelaitis gimė 1931 m. kovo 9 d. Ūdrijoje, Simno rajone. Mokėsi Ūdrijos pradinėje ir Alytaus vidurinėje mokykloje. 1951 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją ir 1955 m. gruodžio 18 d. Kaune buvo iššventintas kunigu.

Baigęs seminariją, ėjo šias pareigas: po šventimų paskirtas į Kapčiamiesčio parapiją vikaru; nuo 1960 m. vasario – Miroslavo parapijos vikaras, nuo 1960 birželio – Pilviškių parapijos vikaras, nuo 1962 m. vidurio – Didvyžių parapijos klebonas, nuo 1963 m. birželio – Balbieriškio parapijos altaristas, nuo 1964 m. rugpjūčio – Krokialaukio parapijos klebonas, nuo 1968 m. spalio – Mindaugų parapijos klebonas, nuo 1968 m. gruodžio – Paežerėlių parapijos altaristas, nuo 1971 m. vasario – Valakbūdžio parapijos administratorius, nuo 1971 m. liepos – Didvyžių parapijos administratorius, nuo 1976 m. liepos – Gerdašių parapijos administratorius; nuo 1977 m. liepos – gydėsi, nuo 1984 m. pabaigos – Šlavantų parapijos klebonas, nuo 1997 m. – Šlavantų parapijos garbės klebonas, nuo 1998 m. – Gerdašių parapijos klebonas, nuo 2006 m. – Liškiavos parapijos altaristas. Išsiskyrė tvirtu tikėjimu, gyvenimo paprastumu ir neturtu.

Kunigo P. Perlaičio palaikai spalio 4 d. buvo pašarvoti gimtosios Ūdrijos Švč. Jėzaus Širdies parapijos bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos spalio 5 d. Palaidotas Ūdrijos bažnyčios šventoriuje.

-Vk-

Benediktas XVI Vokietijoje

(KAP, KAI) Rugsėjo 22–25 d. Benediktas XVI atliko keturių dienų apaštališkąją kelionę į Vokietiją, lankydamasis Berlyne, Erfurte ir Freiburge. Tai pirmasis oficialus jo vizitas Vokietijoje. Šventojo Tėvo kelionės devizas buvo „Ten, kur Dievas, ten – ateitis“. Benediktas XVI sveikinimo kalboje Vokietijos prezidento rezidencijoje Bellevue rūmuose sakė: „Atvykau susitikti su žmonėmis ir kalbėti apie Dievą.“ Jis atkreipė dėmesį, kad visuomenėje dominuoja utilitarizmo mentalitetas, o religijos atžvilgiu pastebimas didėjantis abejingumas. Popiežius citavo XIX a. vokiečių vyskupą visuomenininką Wilhelmą von Kettlerį: „Panašiai kaip religijai reikia laisvės, taip ir laisvei reikia religijos.“ Popiežius pabrėžė, jog laisvės garantas yra faktas, kad egzistuoja vertybės, kuriomis niekas negali manipuliuoti; laisvė plėtojasi tik jaučiant atsakomybę už didesnę gerį. Drauge popiežius nurodė, kad žmonių sambūvyje laisvė neįmanoma be solidarumo.

Vokietijos prezidento rezidencijoje popiežius atskirai kalbėjosi su Vokietijos prezidentu Christianu Wulfu, po to pasveikino jo šeimos narius ir bendradarbius. Iš ten popiežius nuvyko į Vokietijos vyskupų konferencijos būstinę, Berlyno katalikų akademiją. Čia jis susitiko su kanclere Angela Merkel ir jos vyru Joachimiu Saueriu. 20 minučių trukusiam pokalbyje aptartas Vokietijos vaidmuo Europos integracijos procese, padėtis finansų rinkose.

Istorinis vizitas parlamente

Popiežius pirmą kart istorijoje kalbėjo Vokietijos parlamente – Bundestage. „Retai kada kalba šiuose rūmuose iš anksto kelia tokį susidomėjimą“, – sveikinimo kalboje sakė Bundestago pirmininkas Norbertas Lammertas. Plenarinių posė-

džių salėje susirinę parlamentariai kelias minutes plojo Šventajam Tėvui. Baigusį kalbą popiežių išlydėjo garsios ovacijos. Benediktas XVI kalbėjo politikams apie teisės principus ir įspėjo, kad žmogaus orumo klausimais teisė negali būti grindžiama tik daugumos sprendimu ir teisiniu pozityvizmu; popiežius taip pat priminė prigimtinės teisės svarbą. Šventasis Tėvas pabrėžė, kad politiko darbo galutinis kriterijus ir pagrindas neturi būti sėkmė ir juo labiau medžiaginė nauda, bet teisingumo siekis. Benediktas XVI regimai patenkintas paliko Bundestago plenarinių posėdžių salę. Nors popiežiaus kalbą boikotavo kai kurie SPD, žaliųjų ir radikaliosios kairės parlamentariai, ji sulaukė labai daug palankių komentarų žiniasklaidoje.

Prieš palikdamas Reichstago pastatą Benediktas XVI susitiko su žydų bendruomenės atstovais. Vokietijos žydų centrinė taryba šiuo metu apima apie 105 tūkst. narių. Ji sveikindamas Vokietijos žydų bendruomenės centrinės tarybos pirmininkas Dieteris Graumannas, sakė, jog santykiai tarp Katalikų Bažnyčios ir žydų bendruomenės pastaraisiais dešimtmečiais labai pagerėjo. Jis taip pat iškėlė žydų bendruomenei skausmingas temas: Šv. Pijaus X brolijos nuostatas, kuriose žydai įžvelgia fanatizmą, fundamentalizmą, rasizmą bei antisemitizmą; jis taip pat priminė Didžiojo penktadienio maldos formuluotę ekstraordinarinės formos Mišiole ir popiežiaus Pijaus XII beatifikacijos planus.

Susitikime dalyvavęs Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkas arkivyskupas Robertas Zollitschas paminėjo svarbius Benedikto XVI susitikimus su žydų bendruomenėmis: 2005 m. Kelno sinagogoje per Pasaulio jaunimo dienas ir Romos sinagogoje 2010 m. sausį. Savo kalboje Šventasis Tėvas ragino krikščionis vis aiškiau suvokti savo vidinę giminy-

tę su judaizmu. Krikščionims negali būti pertrūkio išganymo istorijoje. „Išganymas ateina iš žydų“, – pabrėžė Šventasis Tėvas. Jis paaiškino, kad Naujojo Testamento Kalno pamokslas nepanaikino Mozės įstatymo, bet atskleidė jame glūdinčias galimybes ir išryškino naujus reikalavimus. Popiežius ragino, kad du Biblijos perskaitymo būdai – krikščioniškasis ir žydiškasis – tarp savęs pradėtų vesti dialogą ir tai leistų teisingai suprasti Dievo valią ir jo žodį. Toks dialogas sekuliarizuotoje visuomenėje padėtų sustiprinti bendrą viltį, nes be vilties visuomenė praranda humaniškumą.

Mišios Olimpijame stadione

Vakare Benediktas XVI Berlyno olimpijame stadione aukojo Mišias, kuriose dalyvavo apie 70 tūkst. tikinčiųjų. Altorius buvo įrengtas ten pat kaip ir Jono Pauliaus II vizito metu 1996 m., kai buvo beatifikuoti du nacizmo kankiniai kunigai Bernhardas Lichtenbergas ir Karlas Leisneris. Sveikindamas popiežių Berlyno arkivyskupas Reineris Maria Woelki sakė, kad Berlynas nėra bedieviškas miestas. Vokietijos sostinėje yra stiprios žydų ir musulmonų bendruomenės, su kuriomis Bažnyčia veda dialogą. Jokiame kitame Vokietijos mieste XX a. nebuvo tiek daug Kristaus liudytojų kaip Berlyne. Benediktas XVI savo pamoksle įspėjo nesutelkti žvilgsnio vien į neigatyvius dalykus, nes tuomet lieka nesuvoktas didis ir gilus Bažnyčios slėpinys. Benediktas XVI neminėjo konkrečių blogybių, o bibliniais vaizdiniais sakė, kad Bažnyčioje yra gerų ir blogų žuvų, kviečių ir raugių. Daugelis Bažnyčios kritikų mato vien išorinį Bažnyčios pavidalą ir laiko ją tik viena iš daugelio demokratinės visuomenės organizacijų. Popiežius komentavo palyginimą apie vynmedį ir liudijo, kad prisikėlęs Kristus ir toliau gyvas Bažnyčioje ir pasaulyje. Popiežius priminė, jog Bažnyčia yra išganymo sakramentas, atveriantis

nusidėjėliams atsivertimo, gydymo ir gyvenimo kelią.

Antrąją kelionės dieną po privačių Mišių nunciatūroje popiežius susitiko su musulmonų bendruomenės atstovais. Trumpoje kalboje jis su pasitenkinimu konstatavo, jog pastaruojų metu Vokietijoje vyksta vaisingas bendradarbiavimas tarp Katalikų Bažnyčios ir musulmonų bendruomenių. Benediktas XVI teigiamai įvertino daugelio musulmonų teikiamą svarbą religiniam gyvenimo matmeniui, o tai kartais laikoma provokacija visuomenėje, kur linkstama nustumti religiją į pakraštį ar laikyti ją asmeniniu reikalu. Popiežius garantavo, jog Katalikų Bažnyčia labai trokšta, kad religinės priklausomybės matmuo būtų tinkamai visuomenės pripažįstamas. Jis taip pat iškėlė Vokietijos konstitucijos aktualumą; jos kūrėjai neatsiribojo nuo savo tikėjimo, o daugelis sėmėsi įkvėpimo iš krikščioniškosios žmogaus sampratos. Benediktas XVI pabrėžė, kad pliuralistinė visuomenė negali apsieiti be bendro sutarimo dėl pamatinių bendrų vertybių. Popiežius ragino pateikti bendrą liudijimą ginant santuoka grindžiamą šeimą, gerbiant gyvybę visais jos gyvenimo etapais, taip pat propaguojant didesnę socialinį teisingumą.

Atskridęs į Erfurtą iš oro uosto Benediktas XVI pirmiausia nuvyko į Katedrą. Šventasis Tėvas pagerbė Erfurto katedroje esančias Vokietijos globėjo šv. Bonifaco relikvijas. Jis pasveikino Erfurto teologijos fakulteto profesorių grupę, taip pat pagerbė Katedroje palaidotą vyskupą Hugo Aufderbecką, kuris komunistų valdymo laikais sakė drąsius pamokslus ir propagavo piligrimines keliones.

Susitikimas su liuteronais

Ypatingas žiniasklaidos dėmesys buvo nukreiptas į Benedikto XVI

susitikimą su Vokietijos Evangelikų Bažnyčios tarybos atstovais Augustinų vienuolyno kapituloje. Susitikimas su Vokietijos Evangelikų Bažnyčios (EKD) tarybos atstovais įvyko toje vietoje, kur 1505–1511 m. būdamas vienuoliu gyveno Martinus Lutheris. Popiežius pabrėžė, kad susitikimas šioje istorinėje vietoje yra jam labai reikšmingas momentas. Lutheriui teologija nebuvo vien akademinis užsiėmimas, bet kova dėl Dievo ir su Dievu. Popiežius kalbėjo apie pastarųjų dešimtmečių ekumeninę pažangą, suvokiant tai, kas bendra krikščioniškosioms Bažnyčioms. Jis kalbėjo apie naujų krikščionybės formų Azijoje, Afrikoje ir Lotynų Amerikoje keliamą iššūkį. Padėti gali ne tikėjimo atskiedimas, ne taktikos, bet naujai apmąstytas ir naujai išgyvenamas tikėjimas. Priminęs Lutherio maloningojo Dievo paiešką Benediktas XVI apgailestavo, kad šiandienos žmogus menkai suvokia nuodėmę.

EKD tarybos pirmininkas kun. Nikolaus Schneideris išreiškė konkrečios ekumeninės pažangos lūkestį ir ragino tolesniais žingsniais siekti eucharistinės bendrystės. Jis siūlė, kad 2017 m. spalio 31 d. būtų suprantama kaip bendra Kristaus išpažinėjų šventė.

Vatikano atstovas žiniasklaidai kun. Federico Lombardi SJ spaudos konferencijoje atmetė „faktinio Lutherio rehabilitavimo“ interpretaciją, išsakytą kun. Nikolaus Schneiderio komentare po susitikimo. Pasak kun. F. Lombardi, toks aiškinimas esąs „kiek perdėtas“. Benediktas XVI pabrėžė reformatoriaus tikėjimo gilumą. Lutherį lydėjęs Dievo klausimas buvo visos popiežiaus kelionės pagrindinis motyvas.

Po to Augustinų vienuolyno bažnyčioje įvyko ekumeninės pamaldos, kuriose dalyvavo apie 300 žmonių, tarp jų VFR prezidentas

Ch. Wulffas ir kanclerė A. Merkel. Vokietijos Evangelikų Bažnyčios Sinodo pirmininkė Katrin Göring-Eckhardt priminė, jog buvusioje VDR krikščionis stiprino Lutherio žodis. Ji taip pat pareiškė tolesnio ekumeninio suartėjimo viltį.

Pamoksle Benediktas XVI sakė, kad ekumeninis vienijimasis nereiškia kompromisų. Tai buvo pirmos ekumeninės pamaldos su popiežiumi Vokietijoje evangelikams priklausančioje bažnyčioje. Kalbėdamas apie ekumenizmą, popiežius išskleidė kai kurių išankstines viltis „sulaukti dovanų“. Pasak jo, Bažnyčia negali politikų pavyzdžiu derybomis siekti kompromisų. Homilijoje popiežius sakė, kad pamatinė krikščionių vienybės išraiška yra bendras tikėjimas į trivienį Dievą. Krikščionims bendros veiklos sritys yra žmogaus orumo gynimas, kūrinijos apsauga, solidarumo raiška.

Vakare Etzelsbacho Marijos šventovėje apie 90 tūkstančių žmonių drauge su popiežiumi dalyvavo Mišparų liturgijoje. Benediktas XVI kalbėjo apie Marijos šventovių perteikiamą žinią. Popiežiaus kelionės moto yra paimtas iš jo pamokslo, prieš ketverius metus pasakyto didžiausioje Austrijos Marijos Mariazellio šventovėje. Popiežius sakė, jog Marijos gerbimas susitelkia į Dievo Motinos ir Sūnaus ryšio apmąstymą. Tikintieji ieško vis naujų simbolių ir aspektų, siekdami geriau suprasti šį slėpinį ryšį. Tradicinis Nekalčiausiosios Marijos Širdies atvaizdas yra taip pat besąlygiškos vienybės ir meilės su Kristumi simbolis. Pasak popiežiaus, tikrąjį žmogaus vystymąsi laiduoja ne savirealizacija, kuri dažnai šiandienos gyvenime pateikiama kaip orientyras, bet atsidavimo nuostata Marijos pavyzdžiu.

Penktadienio vakare Erfurte popiežius susitiko su lytinio piktnaudžiavimo aukomis. Dėl konfi-

dencialumo iš anksto programoje nepaskelbtas susitikimas vyko Erfurto kunigų seminarijoje. Pasak susitikime dalyvavusio vyskupo Stephano Ackermanno, kuris Vokietijos vyskupų konferencijoje atsakingas už lytinio piktnaudžiavimo atvejų tyrimą, popiežiaus susitikimas su trimis vyrais ir dviem moterimis vyko labai žmogiškoje ir atviroje atmosferoje. Pasak jo, popiežius įdėmiai klausėsi aukų žodžių, o šie labai atvirai išsakė savo priekaištus. Popiežius taip pat susitiko su penkiais darbuotojais, vykdančiais pagalbos ir prevencijos darbą. Tuo pabrėžtas siekis ateityje užkirsti kelią lytiniam nusikaltimams. Benedikto XVI užsienio kelionių metu JAV, Australijoje, Maltoje ir Didžiojoje Britanijoje taip pat vyko susitikimai su piktnaudžiavimo aukomis.

Mišios Erfurte

Šeštadienio Mišiose Erfurto katedros aikštėje dalyvavo apie 30 tūkst. žmonių. Tai buvo pirmosios popiežiaus Mišios buvusios VDR teritorijoje. Pamoksle Benediktas XVI gyrė daugelio VDR katalikų ištikimybę tikėjimui. Popiežius kalbėjo apie rudosios ir raudonosios diktatūrų vėlyvuosius padarinius ir palygino jų pragaištingą veiklą su „rūgščių lietumi“. Nors politinių permainų atnešta laisvė padėjo skeleisti žmogaus orumui ir atvėrė naujų galimybių, popiežius klausė: ar šios galimybės sustiprino tikėjimą? Po Mišių popiežius pasveikino jose dalyvavusį Dachau koncentracijos stovykloje kalintą 94 metų prelatą Hermanną Scheipersą.

Susitikimai Freiburge

Benediktas XVI buvo pirmasis popiežius aplankęs Freiburgą. Čia buvo daugiau išorinių ženklų, primusių Šventojo Tėvo viešnagę, negu kituose Vokietijos miestuose. 2 mln. katalikų turinti Freiburgo arkivyskupija yra viena didžiausių

Vokietijoje. Freiburgo arkivyskupas Robertas Zollitschas yra Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkas. Popiežius Freiburge apsistojo kunigų seminarijoje (taip pat kaip Erfurte) ir nakvojo įprastiniame seminarijos svečių kambaryje. Važiuojantį senamiesčiu popiežių sveikino beveik 20 tūkst. žmonių, apie 2 tūkst. buvo aikštėje prie gotikinės Katedros. Jos aikštėje popiežius priminė savo kelionės devizą: jis atvyko stiprinti Vokietijos krikščionių ir drauge su jais melstis. Freiburgo katedroje Benediktas XVI meldėsi prieš Švč. Sakramentą ir kalbėjo Viešpaties angelo maldą su tikinčiaisiais.

Po pietų popiežius susitiko su buvusiu Vokietijos kancleriu Helmutu Kohliu, pagerbdamas jį už nuopelnus vienijant Vokietiją ir Europą. Pokalbis su neįgaliųjų vežimėlyje atvykusiu politiku truko apie 20 min.

Vėliau seminarijos auloje Benediktas XVI priėmė Vokietijos ortodoksų vyskupų konferencijos ir senųjų (ikichalkedoninių) Rytų Bažnyčių atstovus. Ortodoksų ir senosioms Rytų Bažnyčioms Vokietijoje priklauso apie 1,6 mln. krikščionių. Savo kalboje Benediktas XVI sveikino ortodoksų bendruomenių plėtrą Vakarų Europoje. Jis pabrėžė, kad ortodoksai yra artimiausi katalikams teologiniu požiūriu: tiek katalikai, tiek ortodoksai išlaikė tą pačią Bažnyčios struktūrą nuo pirmųjų krikščionybės amžių. Popiežius išreiškė viltį, kad nebetoli ta diena, kai šios Bažnyčios galės bendrai švęsti Eucharistiją. Jis nurodė, jog svarbu tęsti teologinį dialogą aiškinantis teologinius skirtumus, ypač nagrinėjant primato klausimą. Čia gali padėti Jono Pauliaus II enciklikoje *Ut unum sint* iškelta primato esmės ir jo vykdymo formos perskyra. Benediktas XVI iškėlė bendrą krikščionių angažavimąsi ugdant ateities visuomenę ir puoselėjant žmogaus orumą, ginant žmo-

gaus gyvybę nuo prasidėjimo iki natūralios mirties, taip pat saugant vyro ir moters santuokos integralumą, nepasiduodant neteisingoms santuokos interpretacijoms.

Po to Benediktas XVI susitiko su Vokietijos katalikų centrinio komiteto prezidentu – tai aukščiausia pasauliečiams atstovaujanti Vokietijos Bažnyčios institucija. Savo kalboje popiežius pripažino, jog Bažnyčia Vokietijoje labai gerai organizuota, tačiau drauge klausė, ar už tų struktūrų glūdi jas atitinkanti dvasinė jėga. Pasak jo, struktūrinės reformos bus neveiksmingos, jei nepavyks iš tikrųjų atnaujinti tikėjimo. Kalbėdamas apie visuomenę Šventasis Tėvas apgailestavo dėl vyraujančio individualizmo, nenoro išsipareigoti bendram labui ar kitam žmogui. Popiežius apibendrino, kad Bažnyčios krizė Vakaruose yra tikėjimo krizė. Pasak jo, vis daugėja žmonių, neturinčių Dievo patirties. Šie žmonės neberanda ryšio su Bažnyčiomis ir jų išplėtotomis struktūromis. Benediktas XVI siūlė evangelizacijos kelią per mažas bendruomenes, kuriose išgyvenama draugystė ir tolydžio gilinamas maldingumas.

Prieš jaunimo maldos budėjimą Benediktas XVI bendravo su 60 Freiburgo kunigų seminarijos studentų. Seminaristams popiežius kalbėjo be iš anksto parengto kalbos teksto.

Vakare parodų teritorijoje Benediktas XVI vadovavo jaunimo maldos budėjimui, kuriame dalyvavo apie 30 tūkst. jaunuolių iš visos Vokietijos. Savo pamoksle popiežius patikino jaunuolius, jog tikėjimas į Kristų kaip maža švieselė perskverbta visa, kas gyvenime apniukę ir grėsminga. Tikintysis į Kristų ne visada gyvenime džiaugiasi spinduliuojančia saule, nėra apsaugotas nuo kentėjimų ir sunkumų, bet visuomet turi aiškia šviesą, rodančią kelią į gyvenimo apstumą. Niekas nega-

li laikytis tikėjimo be kitų tikėjimo palaikymo. Popiežius išpėjo netikėti „šviesą nešančiomis“ ideologijomis be Kristaus, nes jos atsakingos už diktatūras, taip pat pernelyg nepasitikėti technikos pažanga, nes, nepaisant jos, pasaulyje vis dar egzistuoja karai, teroras, badas, vargas ir priespauda. „Blogį matome ne tik aplinkiniame pasaulyje, bet ir baisėdamiesi aptinkame savo gyvenime“, – sakė popiežius, minėdamas egoizmą, pavydą, agresiją, taip pat drungnumą ir vangumą daryti gera. Pasak jo, Bažnyčiai pakenkia labiau ne jos priešininkai, bet drungni krikščionys. Popiežius drąsino jaunuolius sakydamas, kad Kristus domisi ne tuo, kiek kartų gyvenime suklumpame, bet kiek keliamės iš naujo. Maldos budėjimo pabaigoje buvo uždegtos žvakės norint paliudyti, kad Jėzus yra pasaulio šviesa, nušviečianti sutemas. Jaunuoliai, atstovavę įvairioms krikščioniškosioms organizacijoms, pasakojo apie savo krikščioniškąjį išipareigojimą ir tikėjimo pavyzdžius.

Mišios Freiburge

Sekmadienį, paskutinę vizito dieną, Freiburgo oro uoste Benediktas XVI aukojo Mišias, kuriose dalyvavo apie 100 tūkst. tikinčiųjų. Savo pamoksle Benediktas XVI išskėlė Vokietijos Bažnyčios nuopelnus, tačiau drauge ragino gilinti ir atnaujinti tikėjimą. Popiežius gyrė Vokietijos Bažnyčios socialines bei karitatyvines įstaigas, ypač *Caritas*, kurios įvairiomis formomis ir daugelyje pasaulio vietų vykdo tarnystę. Popiežius pabrėžė, kad šiai tarnystei būtina dalykinė ir profesinė kompetencija, tačiau pirmiausia reikia asmeninio santykio su Dievu. Ragindamas nesustingti įpročiuose ir rutinoje, popiežius atkreipė dėmesį, kad jo pastaba galioja anaipol ne visiems bažnytiniams darbuotojams. Pasak jo, Vokietijos Bažnyčia ir toliau bus palaiminimas kitoms katalikų bendruome-

nėms pasaulyje, jei liks ištikima šv. Petro įpėdiniams, jei bendradarbiaus su misijų kraštais ir užsidegs jaunų Bažnyčių tikėjimo džiaugsmu. Benediktas XVI aukojo Mišias prie altoriaus, kuris 2006 m. buvo naudojamas Miuncheno olimpiniam stadione. Per Viešpaties angelo maldą popiežius ragino pasitikėti Dievo plano grožiu ir nebūti baimingai susirūpinusiems. Vokietijos katalikai turi jausti viso pasaulio tikinčiųjų bendrystę. Po Mišių Freiburgo kunigų seminarijoje Benediktas XVI pietavo su vyskupais.

Po pietų kunigų seminarijoje popiežius susitiko su 16 Konstitucinio teismo teisėju. Konstitucinio teismo teisėjai nuo 2007 m. reguliariai susitinka su katalikų ir evangelikų Bažnyčių atstovais aptarti svarbių įstatymų leidybos temų.

Freiburgo koncertų salėje Benediktas XVI kalbėjo bažnytinių institucijų darbuotojams, taip pat žiniasklaidos, viešojo gyvenimo ir kitų religijų atstovams. Bažnytinius darbuotojus popiežius ragino atsakyti privilegijų ir nuosekliai vykdyti užduotį pasaulyje. Pasak jo, Bažnyčiai nuolat gresia pavojus taikytis prie pasaulio ir vadovautis jo matais. Siekdama vykdyti savo užduotį, Bažnyčia turi išsivaduoti nuo pasaulietiško. Šventasis Tėvas iliustravo savo mintis Bažnyčios istorijos pavyzdžiais, kai sekuliarizacijos epochos padėdavo Bažnyčiai apsivalyti ir vidujai reformuotis. Bažnyčios turtų nusauginimas ir privilegijų panaikinimas drauge reiškė Bažnyčios išsilaisvinimą nuo pasaulietiško. Popiežius dar kartą paneigė paviršinių reformų ir prisitaikymo prie pasaulio reikavimus. Tačiau tai nereiškia, kad Bažnyčia turi atsitraukti nuo pasaulio.

Sekmadienio vakare Benediktas XVI užbaigė keturių dienų kelionės programą ir išvyko į Romą. Atsisveikindamas oro uoste, jis apžvelgė įsimintinus kelionės momentus, padėjojo

Bažnyčios bei valstybės vadovams už draugišką priėmimą.

Naujosios evangelizacijos kongresas Vatikane

(KAP, KAI) Spalio 15–16 d. Vatikane vyko pirmoji tarptautinė naujosios evangelizacijos konferencija, kurioje apie 8 tūkst. dalyvių atstovavo daugiau kaip 30 šalių vyskupų konferencijoms ir apie 120 dvasiinių bendruomenių, vienuolių bei grupių. Konferenciją organizavo 2010 m. įkurta Popiežiškoji naujosios evangelizacijos taryba. Susitikime dalyvavo taip pat Lietuvos atstovai, pranešimus skaitė vyskupas Rimantas Norvila ir kun. Robertas Šalaševičius. Popiežiškosios naujosios evangelizacijos tarybos pirmininko arkivyskupo Rino Fisichella kvietimu evangelizacijos strategijos aptartos įvairiose srityse: kultūros, migracijos, žiniasklaidos, šeimos, paraprijų sielovados, politikos. Tarp pranešėjų buvo Kolumbijos karinio ordinariato vyskupas Fabio Suescun Mutis, italų publicistas Vittorio Messori, jaunimo evangelizavimu užsiimančios sėkmingai plintančios vienuolijos „*Iesu Communio*“ įkūrėja ses. Veronica Berzosa, italų astrofizikas Marco Bersanelli.

Spalio 15 d. sveikinimo žodyje susitikimo dalyviams Benediktas XVI sakė, kad ir nutolusioje nuo religijos šandienos visuomenėje krikščioniškoji žinia gali kelti susižavėjimą taip, kaip apaštalų laikais. Evangelijos įtikinimo jėga galiausiai priklauso ne nuo žmogiškųjų priemonių, bet vyksta Dievo veikimo dėka. Pasak popiežiaus, šandienos žmogus dažnai išgyvena sumaištį ir nepajėgia rasti atsakymo į esminius gyvenimo klausimus. Naujojo evangelizavimo iniciatyvos parodo, kad krikščionybė, taip pat ir nuo religijos nutolusioje aplinkoje, yra pajėgi vykdyti misiją. Nepaisant pasaulio, kuris vis labiau grimzta į triukšmą, tikėjimo pasiuntiniai rengia vaisingą dirvą,

kur šiandien gali sleistis Dievo žodis. Popiežius atkreipė dėmesį į krikščionybės istoriją: nepaisant pasipriešinimų, ji išplito iki pasaulio pakraščių. Popiežius sakė, kad naujai įkurtoji Popiežiškoji naujosios evangelizacijos taryba yra vertingas instrumentas, leidžiantis užčiuopti didžiuosius klausimus, jaudinančius šių dienų kultūrą ir visuomenę.

Spalio 16 d. tarptautinio susitikimo dalyviai Šv. Petro bazilikoje drauge su popiežiumi šventė Mišias. Benediktas XVI pranešė apie Tikėjimo metus, prasidėsiančius 2012 m. spalio 11 d., minint 50-ąsias Vatikano II Susirinkimo pradžios metines. Pasak popiežiaus, šie metai turi suteikti Bažnyčiai naują evangelizacijos polėkį. Reikia išvesti žmogų iš dykumos, kurioje jis dažnai atsiduria, į gyvybės vietą, vesti į dovanojančią mums gyvenimo pilnatvę draugystę su Kristumi. Bažnyčia, atsiribodama nuo politikos ir valstybės, neturi nutolti nuo tikėjimo skelbimo, savo tikrosios užduoties. Bažnyčios misija yra ta pati kaip ir Kristus – kalbėti apie Dievą. Ši užduotis tenka ypač susiduriant su praradusiais savo tapatybę krikščionimis. Popiežius taip pat pabrėžė, jog tikėjimo skelbimas vykdytinas ne pavieniui, bet išlaikant bendrystę su kitais. Naujoji evangelizacija neturi apsiriboti žodžiais, bet būti nuolat remiama malda.

Per Viešpaties angelo maldą Benediktas XVI taip pat priminė, kad 1968 m. popiežius Paulius VI paskelbė analogiškus Tikėjimo metus apaštalo Petro ir Pauliaus kankinystės proga.

Benediktas XVI pirmą kartą pasinaudojo mobilią platforma atvažiuodamas nuo Šv. Petro bazilikos zakristijos. Vatikano atstovas spaudai kun. F. Lombardi savo komentare pareiškė, kad taip nuspręsta pasielgti ne dėl ligos ar medicininės būtinybės, bet siekiant taupyti popiežiaus jėgas dėl sunkių liturginių drabužių.

Naujosios evangelizacijos tarnybos pirmininkas arkivyskupas Salvatore Fisichella susitikime pranešė apie naujai evangelizacijai skiriamą interneto portalą www.Aleteia.org, kuris rengiamas drauge su Popiežiškąja socialinio bendravimo priemonių taryba. Portalui vadovaus buvęs agentūros *Zenit* vadovas ispanų žurnalistas Jesus Colina.

Dievo Gailestingumo kongresas Krokovoje

(KAP, KAI) Spalio 1–5 d. Krokuvos Lagievnikų rajone esančioje Dievo Gailestingumo šventovėje vyko antrasis pasaulinis Dievo Gailestingumo kongresas tema „Gailestingumas – vilties šaltinis“. Tarp 2 tūkstančių dalyvių iš 70 šalių buvo taip pat Lietuvos dvasininkų ir pasauliečių maldininkų grupė. Kardinolas Audrys Juozas Bačkis vadovavo kongreso atidarymo Mišioms. Pagrindiniai kongreso iniciatoriai – Krokuvos arkivyskupas kardinolas Stanislawas Dziwiszas ir Vienos arkivyskupas kardinolas Christophas Schönbornas. Iškiliausi renginio momentai buvo ekumeninės pamaldos Jono Pauliaus II gimtinėje Vadovicuose, taip pat tylos eiseną buvusioje Aušvico koncentracijos stovykloje. Spalio 5-ąją, šv. Faustinos liturginio minėjimo dieną, kongresas užbaigtas dar kartą paaukojant pasaulį Dievo Gailestingumui, įteikiant Gailestingumo ugnį penkių žemynų atstovams ir išsiunčiant Dievo Gailestingumo apaštalus į visą pasaulį. Daugelis vyskupų iškėlė iniciatyvą paskelbti šv. Faustiną Bažnyčios mokytoja ir dėl to laišku kreipėsi į popiežių Benediktą XVI. Kardinolas S. Dziwiszas paskelbė, kad Krokovoje įkuriamą tarptautinę Gailestingumo akademiją. Bendradarbiaudama su Krokuvos popiežiškuoju Jono Pauliaus II universitetu Gailestingumo akademija gilinsis į Dievo Gailestingumo pamaldumą bei doktriną.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 750 egz.

ISSN 1392-6098

© 2011, „Bažnyčios žinios“